

2010
2011

BEDRIJFSECONOMISCHE WETENSCHAPPEN

*master in de toegepaste economische wetenschappen:
beleidsmanagement*

Masterproef

*De centrumfuncties van steden uitgerafeld. Een analyse
van culturele activiteiten in de stad Hasselt.*

Promotor :
Prof. dr. Johan ACKAERT

Steven Appeltans

*Masterproef voorgedragen tot het bekomen van de graad van master in de toegepaste
economische wetenschappen, afstudeerrichting beleidsmanagement*

2010

2011

BEDRIJFSECONOMISCHE WETENSCHAPPEN

*master in de toegepaste economische wetenschappen:
beleidsmanagement*

Masterproef

*De centrumfuncties van steden uitgerafeld. Een analyse
van culturele activiteiten in de stad Hasselt.*

Promotor :
Prof. dr. Johan ACKAERT

Steven Appeltans

*Masterproef voorgedragen tot het bekomen van de graad van master in de toegepaste
economische wetenschappen , afstudeerrichting beleidsmanagement*

Woord vooraf

Deze thesis is geschreven tot het beëindigen van mijn studies en het behalen van de graad Master in de Toegepaste Economische Wetenschappen, afstudeerrichting Beleidsmanagement.

De totstandkoming van een thesis vraagt hulp vanuit vele hoeken. Ik wil van deze gelegenheid gebruik maken om al de mensen, die zich ingezet hebben en mij gesteund hebben tijdens dit gehele proces, te bedanken.

In de eerste plaats gaat mijn dank uit naar mijn promotor, Prof. Dr. J. Ackaert die mij begeleid heeft doorheen deze thesis en raad gaf waar nodig. Zijn kennis en visie betekende duidelijk een meerwaarde voor mijn eindwerk.

Graag zou ik de drie instellingen willen bedanken voor het beschikbaar maken van tijd en data, en het openstellen van hun instelling. Vooral Dhr. René Geladé, Mevr. Berthe Stassen, Dhr. Tom Verhuizen van het Cultuurcentrum Hasselt, Mevr. Joanie Dehullu van het Nationaal Jenevermuseum Hasselt en Dhr. Kenneth Ramaekers van het Modemuseum Hasselt.

Ook gaat mijn dank uit naar de stad Hasselt, meer bepaald naar de diensten cultuur, met name Dhr. Jean-Pierre Swerts, en financiën, Dhr. Tom Eggers, voor het verschaffen van informatie.

Speciale dank gaat uit naar Mej. Stefanie Terweduwe en Mevr. Carine Boosten voor het nalezen van dit werk. De tijd die zij geïnvesteerd hebben in het verbeteren is van groot belang geweest. Zij bewezen dat verschillende invalshoeken leiden tot een beter resultaat. Verder wil ik mijn ouders bedanken voor zowel de morele als de financiële steun. Niet alleen voor de aanmoedigingen tijdens de realisatie van deze thesis, maar ook voor het vertrouwen gedurende de jaren van mijn studie.

Steven Appeltans

Augustus 2011

Samenvatting

Centrumfuncties kunnen omschreven worden als diensten en publieke goederen waarvan de reikwijdte de grenzen van de stad zelf overschrijden en een sterk oversijpelend effect hebben op de omliggende regio's. Deze functies kunnen op verschillende wijzen ontstaan. Ten eerste kan het de eigen keuze van de stad zijn hetzij door ambitie of door noodzaak. Ten tweede kunnen ze opgelegd worden door hogere instanties zowel op provinciaal, gewestelijk of federaal niveau. Verder kunnen deze ook ontstaan door maatschappelijke actoren zoals de hoofdzetel van een bedrijf en tot slot kan een centrumfunctie toevallig ontstaan door het bedienen van de eigen inwoners. De verschillende centrumfuncties van een stad kunnen opgedeeld worden in 3 domeinen, namelijk 'veiligheid', 'welzijn' en 'vrije tijd'. Dit onderzoek heeft zich toegespitst op de analyse van het domein 'vrije tijd' met name het subdomein cultuur. Deze analyse zal niet tussen steden gebeuren maar is een financiële analyse van de culturele instellingen van de stad Hasselt. Het Cultuurcentrum Hasselt, Het Nationaal Jenevermuseum Hasselt en het Modemuseum Hasselt werden uitgekozen om een beeld te schetsen van de centrumfunctie cultuur in Hasselt.

Deze analyse baseert zich rond de centrale onderzoeksvraag *'Wat is de betekenis van de centrumfunctie cultuur voor de stad Hasselt?'*. Er zijn 4 deelvragen opgesteld die achtereenvolgens worden beantwoord. In de eerste deelvraag wordt de financiering van de instellingen besproken. Hierin kan men opmerken dat de stad Hasselt een hoofdrol speelt in de financiering van de drie instellingen. Enerzijds is ze voor het CCHA de grootste subsidieverstrekker en anderzijds lopen de meeste subsidies voor het Jenevermuseum en het Modemuseum via de stad Hasselt. Dit komt doordat de stad Hasselt instaat voor de aanwerving en verloning van de personeelsleden van de twee musea.

De tweede deelvraag handelt over de kostprijs en de financiële afhankelijkheid van de culturele instellingen. De drie instellingen zijn alle drie afhankelijk van financiële steun voor hun werking. De vzw Nationaal Jenevermuseum Hasselt en het Cultuurcentrum Hasselt realiseerden in 2010 beiden een positief resultaat. Dit resultaat is echter geen teken van hun mogelijkheid tot een onafhankelijke werking daar de subsidies en bijdragen in de kosten van de stad Hasselt een groot deel van de omzet bedraagt.

De analyse van de aantrekkingskracht gebeurt in de derde onderzoeksvraag. Hierin wordt duidelijk dat er een merkbare aantrekkingskracht bestaat. Voor het Jenevermuseum en het Modemuseum bedragen de bezoekers uit de eigen stad slechts een klein percentage. Het Cultuurcentrum Hasselt trekt een groter aandeel inwoners van de stad Hasselt aan maar deze blijft een minderheid. Verder wordt aangegeven dat de drie instellingen geen prijsdiscriminatie voeren ten voordele van bezoekers uit de eigen stad. Dit betekent dat de volledige toegangsprijs gerekend moet worden bij de individuele bijdrage van de Hasselaren aan cultuur om de totale kostprijs van bezoekers uit de eigen stad te berekenen. De kosten van bezoekers buiten Hasselt aan cultuur in hun eigen stad of gemeente wordt in dit onderzoek buiten beschouwing gelaten.

De vierde en laatste onderzoeksvraag gaat na wat de effecten zijn van cultuur op de lokale economie en of deze gemonetariseerd kunnen worden. Er blijkt een positief effect te zijn van cultuur op de lokale economie. Enkel bij het Cultuurcentrum Hasselt blijkt een alleenstaand bezoek regelmatig voor te komen. Dit wordt verklaard door het tijdstip van het bezoek en de afstand tot het centrum van Hasselt. De monetarisering zorgt echter voor een struikelblok. De eigen gevoerde enquête was van te kleine schaal om een betrouwbare schatting te vormen van de totale jaarlijkse bezoekers van de instellingen.

Deze verhandeling besluit dat cultuur een positief effect heeft op de lokale economie en de bevolking van de stad Hasselt. Het Cultuurcentrum Hasselt brengt de grootste kost teweeg maar bedient ook het grootste percentage van de eigen inwoners. Het Nationaal Jenevermuseum Hasselt en het Modemuseum Hasselt leunen het sterkst bij elkaar aan. Het Jenevermuseum brengt de laagste kost met zich mee, maar het Modemuseum bedient een iets groter percentage van de eigen inwoners. De inkomsten die terugstromen naar de lokale economie zijn merkbaar aanwezig maar kunnen onvoldoende gemonetariseerd worden om een sluitend beeld te vormen omtrent het totale effect op de lokale economie van de stad Hasselt.

Inhoudstafel

Woord vooraf

Samenvatting

Inhoudstafel

Deel 1: Oorsprong en probleemstelling van de stadsproblematiek omtrent centrumfuncties....	1
Hoofdstuk 1 Probleemstelling	3
1.1 Centrumfuncties	3
1.2 Onderzoeksvraag	6
1.3 Onderzoeksopzet	9
Hoofdstuk 2 Situering	13
2.1 Hasselt	13
2.2 Cultuurcentrum Hasselt (CCHA)	16
2.3 Nationaal Jenevermuseum Hasselt	17
2.4 Modemuseum Hasselt	17
Deel 2: Empirisch onderzoek en kosten/baten analyse	19
Hoofdstuk 3 De financiering	21
3.1 Cultuurcentrum Hasselt (CCHA)	21
3.2 Nationaal Jenevermuseum Hasselt	26
3.3 Modemuseum Hasselt	28
3.4 Besluit	29
Hoofdstuk 4 De kosten	31
4.1 Cultuurcentrum Hasselt (CCHA)	31
4.1.1 Analyse van de balans en de resultatenrekening	31
4.1.2 Subsidies	35
4.1.3 Begroting stad Hasselt	36
4.2 Het Nationaal Jenevermuseum Hasselt	37
4.2.1 Analyse	37
4.3 Modemuseum Hasselt	39
4.3.1 Analyse	39
4.4 Ratioanalyse	40

4.4.1	Cultuurcentrum Hasselt.....	42
4.4.2	Nationaal Jenevermuseum Hasselt.....	43
4.4.3	Modemuseum Hasselt	44
4.5	Totaalkost cultuur.....	45
4.6	Besluit.....	45
Hoofdstuk 5	De centrumfunctie	47
5.1	Verhouding inwoners/niet-inwoners	47
5.2	Cultuurcentrum Hasselt (CCHA).....	49
5.3	Nationaal Jenevermuseum Hasselt.....	52
5.4	Modemuseum Hasselt	54
5.5	Besluit.....	56
Hoofdstuk 6	De effecten	59
6.1	Algemeen	59
6.2	Gecombineerde bezoeken	64
6.2.1	Cultuurcentrum Hasselt.....	64
6.2.2	Nationaal Jenevermuseum Hasselt.....	66
6.2.3	Modemuseum Hasselt	67
6.3	Factoranalyse.....	67
6.4	Toerisme.....	71
6.5	Besluit.....	73
Algemeen Besluit	75
Lijst van geraadpleegde werken	79

Lijst van Figuren

Figuur 1: Tevredenheid over het culturele aanbod (2008).....	14
Figuur 2: Subsidies van de stad Hasselt	21
Figuur 3: Percentuele verhouding van de hoeveelheid subsidies ten opzichte van de totale inkomsten	22
Figuur 4: Winst cultuurspreidend versus genre.....	33
Figuur 5: Verlies cultuurspreidend versus genre.....	34
Figuur 6: Top 3 – Kosten	35
Figuur 7: Top 3 – Opbrengsten	35
Figuur 8: Verhouding inwoners/niet-inwoners die de culturele instellingen bezoeken.....	48
Figuur 9: Bezoekercijfers voor 2001 en 2009 in percent	52
Figuur 10: Bezoekercijfers 2010 in percent	53
Figuur 11: Combinatie met bezoek aan Cultuurcentrum Hasselt	65
Figuur 12: Consumpties tijdens de voorstellingen.....	65
Figuur 13: Combinatie met bezoek aan Nationaal Jenevermuseum Hasselt	66
Figuur 14: Combinatie met bezoek aan het Modemuseum Hasselt.....	67
Figuur 15: Gecombineerde activiteiten ‘dagtoeristen’ + ‘andere’	72

Lijst van Tabellen

Tabel 1: Verdeling van het aantal enquêtes tussen de instellingen	11
Tabel 2: De geselecteerde voorstellingen en het aantal afgenomen enquêtes in het CCHA ...	12
Tabel 3: Culturele instellingen en jaarlijkse activiteiten in Hasselt (2011)	14
Tabel 4: Subsidies CCHA	23
Tabel 5: Afrekening 2010 van de stad Hasselt voor het Nationaal Jenevermuseum	27
Tabel 6: Afrekening 2010 van de stad Hasselt voor het Modemuseum.....	29
Tabel 7: Samenvattende tabel van de subsidies van de drie instellingen.....	30
Tabel 8: Financiële ratio's Cultuurcentrum Hasselt	43
Tabel 9: Financiële ratio's Nationaal Jenevermuseum Hasselt	44
Tabel 10: Financiële ratio's Modemuseum Hasselt.....	45
Tabel 11: Verhouding inwoners/niet-inwoners die de culturele instellingen bezoeken	47
Tabel 12: Kostprijs van cultuur per gemiddelde inwoner	49
Tabel 13: verhouding bezoekers CCHA	50
Tabel 14: Verhouding bezoekers per instelling.....	51
Tabel 15: Herkomst bezoekers van Modemuseum Hasselt	55
Tabel 16: Samenvattende tabel	57
Tabel 17: Geslacht van de bezoekers per instelling	60
Tabel 18: Eerder bezoek van de instellingen	61
Tabel 19: Leeftijdscategorieën van de bezoekers per instelling	62
Tabel 20: Herkomst van de bezoekers ten opzichte van de omschrijving	63
Tabel 21: Factoranalyse onderlinge relaties tussen activiteiten	68
Tabel 22: Combinatie randactiviteiten: winkelen, etentje, wandeling in stadskern en museumbezoek	69
Tabel 23: Combinatie randactiviteiten: wandeling in de natuur en toeristische attractie	70
Tabel 24: Combinatie randactiviteiten: bezoek aan de streek en fietstocht	70
Tabel 25: Begroting stad Hasselt 2010 met als diensten Cultuurcentrum Hasselt	
Tabel 26: Afrekening 2008 van de stad Hasselt voor het Nationaal Jenevermuseum	
Tabel 27: Afrekening 2009 van de stad Hasselt voor het Nationaal Jenevermuseum	
Tabel 28: Afrekening 2008 van de stad Hasselt voor het Modemuseum	
Tabel 29: Afrekening 2009 van de stad Hasselt voor het Modemuseum	

Tabel 30: Exploitatierkening CCHA per 31 december 2010

Tabel 31: Totaaloverzicht cultuur voor de stad Hasselt

Tabel 32: Verhouding herkomst bezoekers per instelling

Tabel 33: Verhouding hoogst behaalde diploma van de bezoekers per instelling

Tabel 34: Verhouding omschrijving per instelling

Deel 1: Oorsprong en probleemstelling van de stadsproblematiek omtrent centrumfuncties

Dit deel omvat de omschrijving van de probleemstelling en de situering hiervan. In hoofdstuk één komt de eigenlijke probleemstelling aan bod met een verduidelijkende omschrijving van de stadsproblematiek omtrent centrumfuncties. Daarna worden de onderzoeksvragen geformuleerd die hun oorsprong vinden in zowel de literatuur als de realiteit. Tenslotte wordt er een uiteenzetting van het onderzoeksopzet gegeven.

In het tweede hoofdstuk wordt de context geschetst waarin het probleem zijn oorsprong vindt. De stad Hasselt staat centraal en de culturele instellingen die betrokken worden tot dit onderzoek worden kort besproken. Het gaat hier om Cultuurcentrum Hasselt, Modemuseum Hasselt en Nationaal Jenevermuseum Hasselt. Deze inrichtingen vormen de basis van deze verhandeling.

Hoofdstuk 1 Probleemstelling

De stadsrandproblematiek omtrent de aangeboden diensten door de steden is een fenomeen dat reeds een hele geschiedenis met zich meedraagt. De essentie van dit knelpunt is dat steden zich financieel benadeeld voelen doordat de stadsrand mee geniet van functies die de steden voorzien zonder dat ze hiervoor vergoed worden (SERV, 1995).

In dit hoofdstuk wordt er eerst en vooral een omschrijving gegeven met betrekking tot centrumfuncties. Er wordt duidelijk uitgelegd wat bedoeld wordt met centrumfuncties, op welke manier ze ontstaan en hoe ze gemeten kunnen worden. Vervolgens wordt er overgegaan op de onderzoeksvraag en worden ook de deelvragen toegelicht. Ten slotte verduidelijkt dit hoofdstuk het onderzoeksopzet en de aanpak van deze problematiek.

1.1 Centrumfuncties

Centrumfuncties kunnen omschreven worden als functies (diensten of publieke goederen) die een stad vervult maar een sterk oversijpelend effect hebben op de omliggende regio's. Bijgevolg betekent dit dat de reikwijdte van deze georganiseerde stadsfuncties de grenzen van de stad zelf overschrijden. Dit kan zowel voor positieve als voor negatieve effecten zorgen en deze kunnen zelfs gelijktijdig voorkomen. Een goed voorbeeld hiervan is een publiek zwembad. Een publiek zwembad genereert namelijk enerzijds extra inkomsten doordat er ook gebruik van gemaakt wordt door personen die geen inwoner zijn van de stad zelf. Anderzijds kan het aan het zwembad te druk worden waardoor het nut van de inwoners echter afneemt. De afweging van de voor- en nadelen van bepaalde functies ligt zodus niet altijd voor de hand.

Een studie van het SERV uit 1995, met name 'De relatie stad-omgeving: een bijdrage tot de analyse van de stedelijke problematiek', vertrekt van de stelling dat er een intens functionele band bestaat tussen stad en randgemeenten. Centrumfuncties brengen extra kosten met zich mee die enkel kunnen worden verhaald op zijn eigen inwoners terwijl het nut verdeeld wordt over een veel groter publiek. Op basis van cijfers uit de periode 1987-1993 kan worden geconcludeerd dat de totale uitgaven per inwoner inderdaad hoger liggen in steden dan in de

overige gemeenten. De uitgaven in centrumsteden zijn meer gericht op sociale, culturele en maatschappelijke functies terwijl de overige gemeenten zich richten op infrastructurale uitgaven. Als men kijkt naar de inkomsten van steden merkt men dat de belastingstarieven voor de personenbelasting en de onroerende voorheffing hoger liggen in de centrumgemeenten ten aanzien van de overige gemeenten. Het verschil in belastinginkomsten blijkt in de periode 1987-1993 ook enkel toegenomen. Dit impliceert dat de kosten van centrumfuncties verhaald worden op de eigen inwoners. Ook concludeert het onderzoek dat er grotere verschillen zijn tussen de bevolkingsgroepen in centrumsteden dan in de overige gemeenten. De financiële draagkracht van de centrumsteden ligt boven het Vlaamse gemiddelde, maar anderzijds is de groep van minderdraagkrachtigen in steden wel groter dan in andere gemeenten. Men spreekt hier van een doorgezette sociale segregatie. Centrumsteden worden ook geconfronteerd met een inkomensstroom van de steden naar de overige gemeenten. Dit wil zeggen dat inwoners met een hoog inkomen zich verplaatsen van de stad naar de randgemeenten om zo de hogere belastingvoeten te ontwijken (SERV, 1995).

Een stad of gemeente hoeft niet groot te zijn om een centrumfunctie te vervullen. Centrumfuncties worden vaak veralgemeend met steden, maar een randgemeente kan net zo zeer een centrumfunctie vervullen. Dit kan bewust zijn ontstaan om de toeloop naar de hoofdstad niet te overbelasten of kan historisch ontstaan zijn. Universiteit Hasselt is een goed voorbeeld hiervan aangezien ze niet volledig in Hasselt zelf is gevestigd maar ook grotendeels in Diepenbeek.

Er zijn grote verschillen tussen de gemiddelde jaarlijkse inkomsten en uitgaven van de Belgische gemeenten (Van Hecke & Caryn, 1984). Dit onderzoek spitste er zich op toe om deze verschillen op te sporen en te verklaren aan de hand van verschillende factoren. Naast criteria zoals inwonersaantal, oppervlakte en inkomsten uit personenbelasting, werd er ook gekeken naar de hiërarchie tussen de gemeenten (bijvoorbeeld hoofdsteden, regionale steden, agglomeratiegemeenten en hoofddorpen). Van deze verschillende criteria blijkt het inwonersaantal het belangrijkste te zijn voor de ontvangsten en uitgaven van de Belgische gemeenten. In mindere mate is er ook een belangrijke invloed vanwege het hiërarchisch niveau en het gemiddelde inkomen van de inwoners.

Centrumfuncties kunnen op verschillende wijze ontstaan. In de literatuur worden meestal een viertal manieren aangehaald (Vermeersch, Wayenberg, & De Rynck, 2009), (Van Hecke & Caryn, 1984). In de eerste plaats kan een centrumfunctie ontstaan omwille van de eigen keuze van een stad of gemeente. Hierbij moet er wel een onderscheid gemaakt worden tussen ambitie en noodzaak. Onder ambitie vallen de meer ambitieuze en prestigieuze projecten waarmee men een soort uitstraling wil genereren (sportief en cultureel). Het uit noodzaak ontstaan van centrumfuncties sluit hier nauw bij aan maar er is een essentieel verschil. Het gaat hierbij namelijk meer om de financiële noodzaak omdat men de eigen inwoners een bepaalde dienst wil garanderen maar dit niet mogelijk is zonder extra inkomsten van externe bezoekers of gebruikers.

In de tweede plaats kunnen centrumfuncties ook opgelegd worden door hogere instellingen zoals de provinciale, Vlaamse of federale overheid. Hierbij rijst echter de vraag hoe er omgegaan moet worden met de kosten en de baten. Vooraleer hierop een antwoord gegeven kan worden, moet eerst het effect van deze functie worden berekend. Dit vergt transparante informatie die vaak moeilijk te verkrijgen is.

In de derde plaats kunnen centrumfuncties ook ontstaan door maatschappelijke actoren en sectoren. Wanneer bijvoorbeeld de hoofdzetel van een internationaal bedrijf in een stad gevestigd is, kan dit zorgen voor werkgelegenheid en de toestroom van mensen maar soms ook voor verkeersoverlast. Het effect zal zich niet tot de stad zelf beperken en ook hier zouden de indirecte kosten en baten geanalyseerd moeten worden.

In de vierde plaats kunnen niet-inwoners ook aangetrokken worden omwille van functies die de gemeentelijke of hogere overheid niet als centrumfuncties beschouwen. Het bedienen van de eigen inwoners kan dus ook een aantrekkingskracht uitoefenen die niet mag worden verwaarloosd.

De meetbaarheid van centrumfuncties staat nog niet op punt aangezien er nog geen uniform meetinstrument bestaat om centrumfuncties van een gemeente in kaart te brengen (Vermeersch, Wayenberg, & De Rynck, 2009). Er zijn wel reeds vele studies gedaan omtrent

dit onderwerp, maar vaak hadden ze te maken met problemen in verband met het verzamelen van informatie. Onvolledige informatie, gemanipuleerde cijfers en grote databanken vergen een lange analyse vooraleer men de data kan verwerken. Daarnaast zijn er ook verschillen tussen de steden en/of gemeenten in het beheer van data waardoor de behandeling van verkregen informatie vertragingen oploopt. Vaak worden gegevens namelijk in verschillende programma's opgeslagen of kunnen gelijkaardige elementen andere definities krijgen. Er is bijgevolg nood aan een uniforme methode voor de verzameling en verwerking van data om een bruikbaar meetinstrument voor centrumfuncties te kunnen ontwikkelen.

1.2 Onderzoeksvraag

Uit voorgaande blijkt dat het bestuderen van alle centrumfuncties van een gemeente een te omslachtig project zou worden waarbij de kans op het ontwikkelen van een totaalbeeld eerder miniem is. De studie van Vermeersch et al. (2009) betreffende de empirische onderbouw van de centrumfuncties in stadsregio's, worden de centrumfuncties opgedeeld in drie domeinen, namelijk 'veiligheid', 'welzijn' en 'vrije tijd'. In het verdere verloop van deze studie wordt er gedetailleerd toegespitst op het domein 'vrije tijd', meer bepaald op het culturele aspect. Uit de studie van Vermeersch et al. (2009) bleek echter dat er op dit domein weinig data beschikbaar waren voor de analyse tussen gemeenten. Daarom zal dit onderzoek omtrent de centrumfuncties in het domein 'vrije tijd' gebaseerd zijn op een financiële analyse rond cultuur in Hasselt.

Algemeen wordt aangenomen dat overheden zich verplicht voelen tot het steunen van culturele activiteiten. Een studie van Heyndels, Werck & Geys (2008) onderzoekt de impact die lokale besturen op elkaar uitoefenen op het vlak van culturele uitgaven. Meer bepaald beïnvloeden grote gemeenten de uitgaven van hun omliggende gemeenten en oefenen ze op dit vlak dan een centrumfunctie uit. De vraag die gesteld werd in dit onderzoek was of gemeenten rekening houden met elkaars uitgaven. In deze analyse werd er gebruik gemaakt van financiële data uit 2002 voor 304 Vlaamse gemeenten. Uit de studie blijkt dat er een wisselwerking bestaat tussen verschillende gemeenten. Maar er zijn gevaren verbonden aan deze wisselwerking. Freeriding is hier het duidelijkste voorbeeld van. In Vlaanderen liggen

gemeenten gemiddeld slechts zeven kilometer van elkaar verwijderd. Dit heeft tot gevolg dat de verplaatsingsdrempel om een culturele activiteit in een naburige gemeente bij te wonen zeer klein wordt of zelfs wegvalt. Hierdoor zullen sommige omliggende gemeenten van een centrumstad gedeeltelijk tot volledig stoppen met het investeren in culturele activiteiten zonder de centrumstad hiervoor een compensatie te bieden. Een tweede gevaar is dat gemeenten succesvolle culturele activiteiten gaan kopiëren van naburige gemeenten. Dit kan een nadelig effect hebben op het succes van beiden (Heyndels, Werck, & Geys, 2008).

Het onderzoek van Heyndels, Werck & Geys haalt ook de positieve kanten van deze wisselwerking aan. Omwille van de centrumfunctie die bepaalde steden uitoefenen kunnen grote culturele projecten toch rendabel worden. Wanneer naburige gemeenten stoppen met culturele activiteiten zullen hun inwoners genoodzaakt zijn om zich tot de centrumstad te wenden voor cultuur. Historische sites zijn overwegend aanwezig in grootsteden die hun een extra aantrekkingskracht bieden voor culturele aangelegenheden. Het appreciëren van kunst en cultuur is een groeiproses. Het bijwonen van culturele activiteiten in een naburige gemeente kan dus ook juist een positief effect hebben op het bijwonen van deze activiteiten in de eigen gemeente. Daarnaast kan het afstellen van een culturele activiteit op het succes in een naburige gemeente (Yardstick competition) ook positieve gevolgen hebben wanneer deze aanvullend zijn. Op deze manier worden dubbele evenementen vermeden en kunnen beide culturele activiteiten rendabel worden. Als conclusie treft men dus dat over het algemeen culturele uitgaven positief worden beïnvloed door de naburige gemeenten en dat grootsteden een duidelijke centrumfunctie vervullen (Heyndels, Werck, & Geys, 2008).

Hieronder worden de centrale onderzoeksvraag en vervolgens de deelvragen van dit onderzoek geformuleerd.

Wat is de betekenis van de centrumfunctie cultuur voor de stad Hasselt?

Dit is de kernvraag waar in het verdere verloop van dit onderzoek op zal worden ingegaan. De stad Hasselt voorziet in een groot assortiment van culturele activiteiten gaande van vaste tentoonstellingen, zoals het jenever- en modemuseum, tot de polyvalente structuur van het Cultuurcentrum waar wekelijks andere activiteiten kunnen plaatsvinden. Welke kosten en

baten brengt het aanbieden van deze activiteiten en instellingen met zich mee voor de stad Hasselt en zijn inwoners. De analyse hiervan zal aan de hand van de volgende vier deelvragen uitgevoerd worden.

Op welke manier worden deze culturele instellingen gefinancierd?

Er wordt onderzocht in hoeverre de stad zorgt voor de financiële steun aan deze instellingen en in welke mate de gemeenschap hier tussenkomt. Ook wordt bekeken of deze steun dan rechtstreeks aan de instellingen toekomt of eerst via de stad Hasselt gaat. Tenslotte wordt bestudeerd of er nog andere instanties zijn die culturele activiteiten financieel steunen.

Wat is de kostprijs van de culturele instellingen voor de stad Hasselt?

Het gaat hierbij om de kostprijs van het Modemuseum, het Jenevermuseum en het Cultuurcentrum Hasselt. Bij de studie van deze deelvraag staat de winstgevendheid van deze instellingen centraal. Vaak wordt aangenomen dat vele culturele projecten niet winstgevend zijn en extra steun nodig hebben van de stad om te kunnen overleven. De vraag rijst in welke mate deze subsidies nodig zijn en of dit voor al de projecten noodzakelijk is. Voor de berekening van deze kostprijs zal in deze studie gebruik gemaakt worden van de financiële cijfers van elke instelling.

Wat is de centrumfunctie van de culturele instellingen?

Het vervullen van een centrumfunctie impliceert dat er ook niet-inwoners van de stad of gemeente de activiteiten zullen bijwonen. Er wordt bestudeerd of er eventueel een verhouding bestaat tussen de inwoners en niet-inwoners van Hasselt bij activiteiten en of er een vorm van prijsdiscriminatie bestaat.

Wat is het effect van cultuur op de plaatselijke economie van Hasselt?

Hierbij wordt geprobeerd een beeld te vormen over de grote van de impact van de centrumfunctie cultuur. Bezoekers kunnen meer inkomsten opleveren voor de stad dan enkel de prijs van het toegangsticket. Er wordt bestudeerd of mensen ook gaan eten of winkelen in Hasselt wanneer ze naar een voorstelling gaan. Verder is er de vraag of er reeds rekening wordt gehouden met deze externe factoren in het berekenen van de rentabiliteit van de

culturele sector. Voor het verzamelen van deze data zal in deze studie overgegaan worden tot het voeren van enquêtes om het gedrag van de bezoekers op verschillende culturele activiteiten in kaart te brengen.

1.3 Onderzoeksopzet

Dit onderzoek is gestart met een literatuurstudie van reeds uitgevoerde studies (Sekaran, 2003). Dit om dubbelwerk en eventuele fouten van andere studies te vermijden. Door deze literatuurstudie bleek dat het begrip ‘centrumfuncties’ nog steeds vrij vaag is maar dat het bestaan en belang ervan algemeen aanvaard wordt. Voor cultuur bestaat namelijk nog geen universeel meetinstrument om de centrumfunctie hiervan te berekenen. In dit onderzoek zal dan ook getracht worden om een zo volledig mogelijke analyse uit te voeren met betrekking tot cultuur in de stad Hasselt. Dit zal gebeuren aan de hand van informatie, gerelateerd aan het Cultuurcentrum Hasselt, het Nationaal Jenevermuseum Hasselt en het Modemuseum Hasselt.

Onder meer aan de hand van een analyse van de jaarrekeningen van de instellingen en de begrotingsrekening 2010 van de stad Hasselt zal geprobeerd worden een antwoord te vinden op de onderzoeksvragen van dit onderzoek. Verder zullen deskundigen van de drie culturele instellingen, namelijk de diensten cultuur en financiën van de stad Hasselt en Toerisme Limburg, gecontacteerd worden voor extra uitleg bij de onderzochte data en voor het uitklaren van eventuele struikelblokken.

Voor het onderzoeken van de deelvragen ‘*Wat is het aandeel van respectievelijk inwoners/niet-inwoners bij culturele instellingen?*’ en ‘*Wat zijn de effecten van cultuur op de andere centrumfuncties van Hasselt?*’, is er nood aan nieuwe data omdat deze vaak niet of onvoldoende aanwezig zijn in de instellingen. Dit is de fundamentele reden in dit onderzoek van de enquêtering in de drie instellingen.

Voor de opstelling van deze enquête is er eerst gekeken naar reeds aanwezige data en eerder uitgevoerde enquêtes. In het Nationaal Jenevermuseum Hasselt was er het jaar voordien een publieksonderzoek uitgevoerd door Caroline Jacobs, studente bedrijfsmanagement

afstudeerrichting marketing aan de Provinciale Hogeschool Limburg. Dit gebeurde in het kader van haar stage en ze verzamelde 600 enquêtes voor haar onderzoek. Om de vergelijkbaarheid tussen deze data mogelijk te maken werd er gekozen om bij de opstelling van de enquête relevante vragen uit het eerdere onderzoek over te nemen. Dit zou vergelijking in een later stadium mogelijk maken daar de tijdspanne voor dit onderzoek gering is.

In samenspraak met het Nationaal Jenevermuseum Hasselt en het Modemuseum Hasselt werd er gekozen voor een korte enquête van 10 vragen (bijlage 1). Onderstaande tabel (tabel 1) geeft de verdeling van respons tussen de instellingen weer. Voor het Nationaal Jenevermuseum wordt de enquête verdeeld door het personeel in het proeflokaal. Hier ontvangen de bezoekers een gratis glaasje jenever en wordt hun vrijblijvend gevraagd of ze willen meehelpen aan het onderzoek. Voor het Modemuseum Hasselt zou het baliepersoneel klanten eveneens vrijblijvend vragen om deze enquête in te vullen. Begin maart is de enquêtering in beide instellingen gestart en deze liep tot eind april. Voor het Nationaal Jenevermuseum Hasselt was er een respons van 116 exemplaren. Dit was aanvaardbaar om vergelijking met het voorgaande onderzoek mogelijk te maken. Voor het Modemuseum Hasselt lag de respons lager. Een oorzaak hiervoor kon worden gevonden in het feit dat bezoekers na hun bezoek rechtstreeks vertrokken en de enquête vergaten in te vullen. Op donderdag 19 mei 2011 is er dan ook nog een extra dag geënuquêteerd waarbij de bezoekers persoonlijk werden aangesproken na hun bezoek. In totaal werden er 83 ingevulde enquêtes verzameld in het Modemuseum Hasselt. Dit blijft een laag cijfer maar een analyse van deze data kan reeds substantieel toedragen tot dit onderzoek.

Voor het Cultuurcentrum Hasselt werd er gekozen voor een persoonlijke enquêtering. De bezoekers hebben veelal hun tickets op voorhand gekocht en er is weinig interactie met personeel van het CCHA tijdens hun bezoek. Daarvoor werd er gekozen om de bezoekers te enquêteren voor de voorstelling omdat ze dan toch nog vaak enkele minuten tijd hadden voor het begin van de vertoning. Wanneer de respons laag was, werden tijdens de pauze of na de voorstelling nog extra exemplaren afgenomen. In samenspraak met het CCHA werden vijf voorstellingen geselecteerd. Ook werden op hun aanvraag enkele aanpassingen gemaakt aan de enquête (bijlage 2). Het Theatercafé werd een extra onderdeel van de vraag waarmee bij de

bezoekers geïnformeerd werd met welke activiteit ze hun bezoek eventueel combineerden. Ook de kwesties of op een betaalparking geparkeerd werd en of men deel uitmaakte van een groepsbezoek werden toegevoegd aan de enquêteering.

Tabel 1: Verdeling van het aantal enquêtes tussen de instellingen

Bron: Enquête, verwerkt via SPSS

		Instelling			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Cultuurcentrum	401	66,8	66,8	66,8
	Jenevermuseum	116	19,3	19,3	86,2
	Modemuseum	83	13,8	13,8	100,0
	Total	600	100,0	100,0	

Onderstaande tabel (tabel 2) toont de geselecteerde voorstellingen en de afgenomen enquêtes. De voorstellingen hadden elk een zeer uiteenlopend doelpubliek. De eerste enquêteering was een dansvoorstelling van 'Claire Croizé& Ensemble oxalys' met 'The Farewel'. Als Musical werd gekozen voor 'V&V Producties Toon, de musical' en als theatervoorstelling voor de 'Drie zusters van 't Arsenal'. Het concert GianmariaTesta was de enige voorstelling in de kleine schouwburg. Tot slot werd er verder nog gekozen voor een concert van 'Will Tura'. Dit concert werd georganiseerd door externen maar het CCHA stond wel in voor de ticketverkoop. Uit deze enquêteeringen werden 401 exemplaren verzameld. Het persoonlijk aanspreken van mensen leidde tot een hogere respons maar doordat ze vaak gehaast waren om op tijd bij de voorstelling te zijn, bleek dat er meermaals vragen werden vergeten (vooral deze op de tweede pagina).

Tabel 2: De geselecteerde voorstellingen en het aantal afgenomen enquêtes in het CCHA

Bron: enquête, verwerkt via SPSS

		Voostelling			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Claire Croizé& Ensemble oxalys: The Farewell	51	12,7	12,7	12,7
	V&V Producties: Toon, de musical	127	31,7	31,7	44,4
	GianmariaTesta	31	7,7	7,7	52,1
	't Arsenal: Drie zusters	98	24,4	24,4	76,6
	Will Tura	94	23,4	23,4	100,0
	Total	401	100,0	100,0	

Hoofdstuk 2 Situering

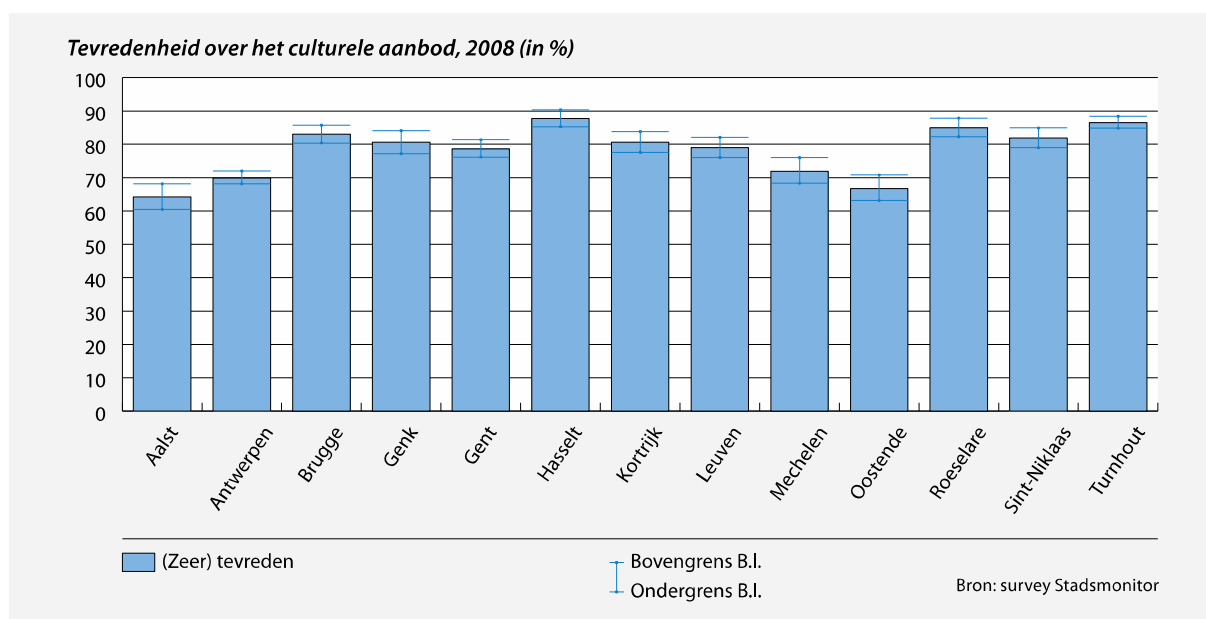
In dit hoofdstuk wordt in de eerste plaats een korte omschrijving gegeven van de stad Hasselt en zijn karakteristieken. Vervolgens worden ook de belangrijkste culturele instellingen van Hasselt toegelicht, namelijk het Cultuurcentrum, het Nationaal Jenevermuseum en het Modemusum.

2.1 Hasselt

Omstreeks de zevende eeuw is Hasselt ontstaan aan een zijrivier van de Demer. De eerste vernoeming van de naam Hasselt komt er echter wel pas in 1165. In 1232 verkrijgt Hasselt de stadstitel en in 1839 wordt het de hoofdstad van de provincie Limburg(Toerisme Hasselt).

Met zijn 73.752 inwoners (Dienst Bevolking Hasselt, 2010) is Hasselt op Vlaams niveau een middelgrote centrumstad met een oppervlakte van 10.333 hectare en een bevolkingsdichtheid van 713 inwoners per km². Het gemiddelde inkomen is 14.529,68 euro per inwoner (2003) waarmee het zowel het Limburgse, Vlaamse en Belgische gemiddelde overstijgt(Cultuur Hasselt). Ongeveer 88 percent is tewerkgesteld in de dienstensector. Dit kan hoofdzakelijk toe te wijzen zijn aan de functie die Hasselt inneemt als belangrijke handelsstad.

Uit de beleidsverklaring van 2007-2012(Kabinet Burgemeester Hasselt) kan afgeleid worden dat cultuur een belangrijke plaats krijgt en het de aantrekkingskracht van Hasselt moet vergroten door het ontwikkelen van een hedendaagse, moderne stad waar wonen aangenaam, warm en gezellig is. Uit de stadsmonitor (Bral, Doyen, Schelfaut, Tubex, & Vanderhasselt, 2008) blijkt dat deze inspanningen een zichtbaar effect hebben op de tevredenheid en fierheid van de eigen inwoners. Ongeveer 88 percent van de geënquêteerde Hasselaren waren tevreden over het culturele aanbod van hun stad. Dit brengt Hasselt in 2008 op de eerste plaats (vierde plaats in 2006)binnen de onderzochte steden. De cultuurparticipatie bevindt zich ook boven het gemiddelde, vooral bestaande uit (jonge)volwassenen en hoger geschoolden.

Figuur 1: Tevredenheid over het culturele aanbod (2008)

(Bron: Survey Stadsmonitor)

Hasselt heeft een ruim pakket aan culturele instellingen en jaarlijkse activiteiten. Hieronder worden de meesten opgesomd aan de hand van een opdeling tussen cultuurhuizen, musea, parken en tuinen en culturele projecten en evenementen.

Tabel 3: Culturele instellingen en jaarlijkse activiteiten in Hasselt (2011)

(Bron: www.hasselt.be)

Cultuurhuizen	<p><i>Cultuurcentrum Hasselt</i></p> <p><i>Grenslanhhallen – Ethias Arena</i></p> <p><i>Kunstencentrum België</i></p> <p><i>Stedelijk Conservatorium voor Muziek, Woord en Dans</i></p> <p><i>Stedelijk Academie voor Schone Kunsten</i></p> <p><i>Kunstencentrum Z33</i></p> <p><i>Villa Basta</i></p>
Musea	<p><i>Nationaal Jenevermuseum Hasselt</i></p> <p><i>Modemuseum Hasselt</i></p> <p><i>Het Stadsmus</i></p> <p><i>Literair Museum</i></p> <p><i>Beiaardtoren</i></p> <p><i>Museum Heilig Paterke</i></p>

Parken & Tuinen	<i>Japanse Tuin</i> <i>Domein Kiewit</i> <i>Abdijsite van Herkenrode met de Kruidentuin</i> <i>Tuin van Dina Deferme</i> <i>Bijenthal</i> <i>Park Natuur en Cultuur</i>
Bibliotheken	<i>Stedelijke Bibliotheek Hasselt</i> <i>Stedelijke Bibliotheek Banneux</i> <i>Stedelijke Bibliotheek Katarina</i> <i>Stedelijke Bibliotheek Kermt</i> <i>Stedelijke Bibliotheek Sint-Lambrechts-Herk</i> <i>Stedelijke Bibliotheek Stevoort</i> <i>Stedelijke Bibliotheek Kiewit</i> <i>Stedelijke Bibliotheek Runkst</i>
Culturele projecten en evenementen	<i>Carnaval in Hasselt</i> <i>De Hasseltse Jeneverfeesten</i> <i>Open Monumentendag</i> <i>Theater op de Markt</i> <i>Virga Jessefeesten</i> <i>Warm Aanbevolen</i> <i>Zomer in Hasselt</i> <i>Kermis in Hasselt</i>

Buiten deze instellingen zijn er ook nog initiatieven georganiseerd door privé-instanties zoals Kinopolis en Winterland Hasselt. Deze worden echter buiten beschouwing gehouden omdat de inkomsten die gegenereerd worden uit deze activiteiten niet terugstromen naar de stad Hasselt.

Een analyse van al deze instellingen zou te omslachtig zijn en weinig bijdragen aan het algemene onderzoek. Omdat dit onderzoek de aantrekkingskracht van Hasselt in kaart wil brengen, worden enkele criteria gehanteerd. Het eerste criterium is dat de vaste activiteiten gesitueerd moeten zijn binnen de grote ring rond Hasselt. De term ‘vaste activiteiten’ is hier van belang omdat activiteiten zoals ‘De Hasseltse Jeneverfeesten’ en ‘Theater op de Markt’ slechts een tijdelijk effect hebben en in deze korte onderzoeksperiode moeilijk te omkaderen zijn. Het tweede criterium is de voorwaarde om de categorieën Bibliotheken en Tuinen & Parken buiten beschouwing te laten. Bibliotheken hebben immers slechts een eenmalig

lidmaatschap en dus is de toegangsprijs niet afhankelijk van de gebruikte hoeveelheid. Tuinen & Parken vallen eveneens buiten het bereik van deze studie omdat het aantal bezoekers sterk afhankelijk is van de weersomstandigheden.

Uit de overige twee categorieën worden voor dit onderzoek drie instellingen gekozen. Het gaat om het Cultuurcentrum Hasselt (CCHA) uit de eerste categorie wegens haar brede waaier aan activiteiten en sterk gevarieerde doelgroep, het Nationaal Jenevermuseum Hasselt en het Modemuseum Hasselt uit de tweede categorie omwille van hun grote bekendheid en onderling aanzienlijk verschillend publiek.

2.2 Cultuurcentrum Hasselt (CCHA)

In 1956 besloot het gemeentebestuur van Hasselt over te gaan tot de bouw van een cultureel centrum (Cultuurcentrum Hasselt vzw). De opdracht tot het ontwerp ervan werd toevertrouwd aan Isgour, Vreven en Peters. Het idee om een cultureel centrum op te richten, kwam om het gebrek aan schouwburgen (op dat moment had Limburg nog geen enkele schouwburg) op te vullen. Voorstellingen moesten doorgaan in cinemazalen en bekende opera- en toneelgezelschappen, zoals Koninklijke Vlaamse Schouwburg en Koninklijke Nederlandse Schouwburg, weigerden om nog op te treden in Hasselt (Cultuurcentrum Hasselt vzw), (KVS). Uiteindelijk opende Cultuurcentrum Hasselt haar deuren op 4 november 1972. Het gebouw is sinds het ontstaan reeds eigendom van de stad Hasselt, maar volledig ter beschikking gesteld van Cultuurcentrum Hasselt die een autonome vzw is.

De missie van Cultuurcentrum Hasselt is het bieden van een actieve ontmoetingsruimte die een breed publiek uitdaagt door een gevarieerd en select(ief) cultuurspreidend aanbod en een educatieve werking.

Het cultureel centrum is gelegen Kunstlaan 5 te Hasselt. Dit is achter het Jessa ziekenhuis, campus Virga Jesse, vlak buiten de binnenring rond Hasselt. Aanvankelijk was er kritiek op de keuze van deze locatie, maar het CCHA groeide toch uit tot een belangrijke culturele lichtbaken in Limburg (Cultuurcentrum Hasselt vzw).

2.3 Nationaal Jenevermuseum Hasselt

Het Nationaal Jenevermuseum Hasselt werd in 1987 ondergebracht in de voormalige jeneverstokerij Stellingwerff/Theunissen, Witte Nonnenstraat 19 te Hasselt. In 2002 werd deze uitgebreid aan de hand van twee aanliggende panden. Met zijn 22.000 collectiestukken, waaronder een negentiende eeuwse stookinstallatie, een molenstoel en een stoommachine, is het Nationaal Jenevermuseum in staat zijn eigen jenevers en likeuren te vervaardigen. Deze collectie is uniek in België. In het Nederlands Schiedam bevindt zich wel een gelijkaardige collectie.

Jenever heeft een oude traditie in Hasselt, maar de keuze voor een nationale aanpak is gekomen door het belang van jenever in de industrialisatie van België en door de vele nationale wetgevingen, ondermeer drankmisbruik en accijnzenheffing, die deze industrie kenmerken (Nationaal Jenevermuseum Hasselt).

De missie van het Nationaal Jenevermuseum Hasselt is het aangaan van een actuele, dynamische en wetenschappelijk onderbouwde dialoog met volwassenen en jongvolwassenen over de plaats en perceptie van (Belgisch) gedistilleerd in de samenleving vroeger en nu: van de oudste sporen van distillatietechnieken tot de meest recente objecten die te relateren zijn aan het (Belgisch) gedistilleerd (Nationaal Jenevermuseum Hasselt).

2.4 Modemuseum Hasselt

Gelegen in het vroegere klooster en hospitaal van de Grauwzusters aan de Thonissenlaan/Gasthuisstraat, opende het modemuseum in 1988 zijn deuren. Deze opening kaderde in het cultureel toeristisch beleid van de stad Hasselt, namelijk het openen van drie stedelijke musea tussen 1975 en 1988. Het ging hier om het Nationaal Jenevermuseum, het Stadsmus en het Modemuseum in Hasselt (Modemuseum Hasselt).

De missie van het Modemuseum Hasselt is het vertegenwoordigen van een schakel tussen het heden en verleden van mode als maatschappelijk fenomeen. Het Museum belicht de maatschappelijk relevante betekenissen van de westerse mode die hun verschijningsvorm

vinden in kostuums en accessoires. Het Modemuseum Hasselt maakt deze betekenissen op een creatieve, kritische en reflecterende manier begrijpelijk voor een breed (her)interpreterend publiek (Modemuseum Hasselt).

Met ongeveer 12.000 stukken bezit het Modemuseum Hasselt een uitgebreide collectie die een beeld geeft van de westerse dag- en feestkledij en accessoires van 1750 tot heden. Dit zowel voor confectiekledij als 'pret-à-porter' en 'haute couture'.

Deel 2: Empirisch onderzoek en kosten/baten analyse

Dit deel is opgesplitst in vijf hoofdstukken. In de eerste vier hoofdstukken zal elke deelvraag afzonderlijk besproken worden.

In Hoofdstuk 3 zal de financiering van de instellingen worden onderzocht. Meer bepaald van welke instanties subsidies ontvangen worden en of deze rechtstreeks toekomen aan de instellingen of aan de stad Hasselt.

Hoofdstuk 4 zal de bespreking van de kost van de instellingen voor de stad Hasselt inhouden. Dit zal gebeuren aan de hand van een analyse van de jaarverslagen van de instellingen en de begrotingsrekening 2010 van de stad Hasselt.

Hoofdstuk 5 kijkt naar de centrumfunctie van cultuur in de stad Hasselt. Of de instellingen bezoekers van buiten Hasselt aantrekken en welke verhouding dit aanneemt ten opzichte van bezoekers uit de eigen stad. Verder wordt er gekeken naar welke kosten en opbrengsten men kan toeschrijven aan bezoekers uit de eigen stad en welke extra kost cultuur met zich meebrengt voor de Hasselaren.

Hoofdstuk 6 onderzoekt de effecten op de lokale economie van Hasselt. Er wordt gekeken of een bezoek aan de instellingen gecombineerd wordt met andere activiteiten en of deze kunnen gemonetariseerd worden.

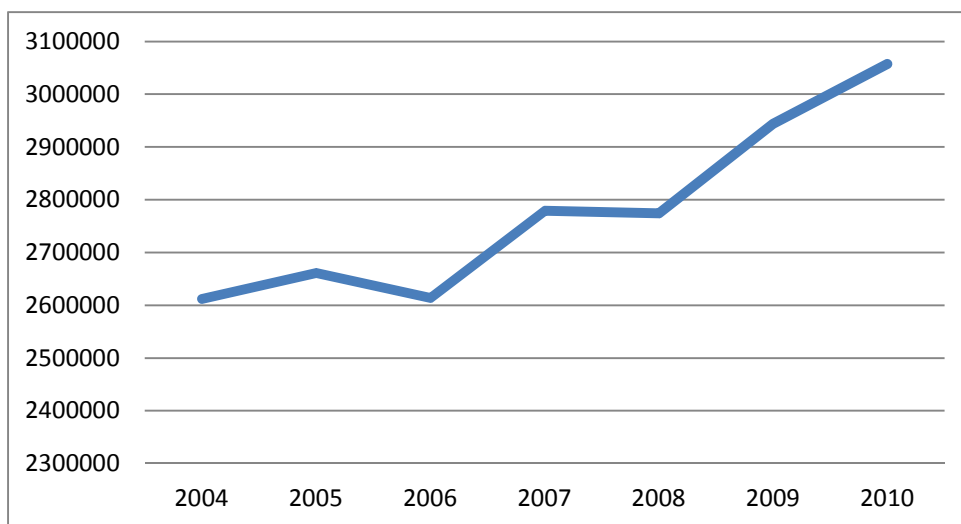
Tot slot volgt het algemeen besluit waarin de resultaten uit de voorgaande hoofdstukken gelinkt zullen worden aan de centrale onderzoeksvraag, namelijk '*Wat is de betekenis van de centrumfunctie cultuur voor de stad Hasselt*'. Ook wordt besproken in hoeverre dit onderzoek geslaagd is in het verklaren en analyseren van deze centrumfunctie en worden eventuele bedenkingen voor verdere studies aangegeven.

Hoofdstuk 3 De financiering

In dit hoofdstuk wordt er gekeken naar de financiële steun die de instellingen ontvangen en waarvan deze afkomstig kan zijn. Het spreekt voor zich dat niet alle steun vanuit één instantie zal komen. De vraag is echter welk deel van het totaalpakket elke instantie op zich neemt en of er een verschil bestaat in de hoeveelheid subsidies voor de culturele instellingen. Buiten subsidies kunnen de instellingen ook zelf extra fondsen verwerven onder de vorm van sponsoring. Deze worden in dit deel echter niet behandeld daar er hier niet gesproken kan worden van overheidssteun en de bevolking hier niet extra door belast wordt. De kost wordt immers gedragen door de klanten van de bedrijven die deze sponsorings beschikbaar maken.

3.1 Cultuurcentrum Hasselt (CCHA)

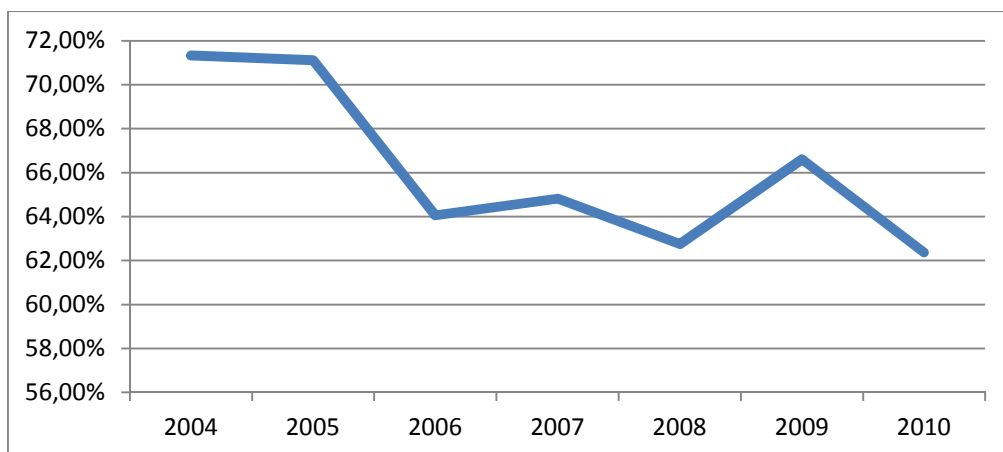
Als culturele instelling ontvangt Cultuurcentrum Hasselt verscheidene subsidies van overheden om te vervullen in zijn maatschappelijke functie. Onderstaande grafiek (figuur 2) toont het verloop van de totale hoeveelheid ontvangen subsidies in de periode 2004-2010. Hieruit kan men afleiden dat deze een stijgende trend volgt. Ten opzichte van 2009 zijn de ontvangen subsidies gestegen met vier percent en ten opzichte van 2004 met zeventien percent.

Figuur 2: Subsidies van de stad Hasselt

Bron: Jaarrekeningen CCHA per 31 december 2008/2009/2010

De heer Tom Verhuizen gaf in een gesprek aan dat veel subsidies een onzekere toekomst hebben en dat deze terug zouden kunnen dalen. Om deze reden probeert het CCHA dan ook zijn autonomie te vergroten en zijn afhankelijkheid van subsidies te verlagen. Figuur 3 geeft de verhouding van de subsidies ten opzichte van de totaal inkomsten weer voor de periode 2004-2010. Hieruit blijkt inderdaad dat er een verlaging is van deze verhouding en dus ook de afhankelijkheid van financiële steun. In de periode 2004-2010 is de verhouding gedaald met dertien percent maar bevindt het zich nog steeds op een niveau van 62,37 percent. Dit impliceert toch nog een substantieel sterke afhankelijkheid. In de volgende onderzoeksvraag wordt er verder ingegaan op de verdere financiële situatie van het CCHA.

Figuur 3: Percentuele verhouding van de hoeveelheid subsidies ten opzichte van de totale inkomsten

Bron: Jaarrekeningen CCHA per 31 december 2008/2009/2010

Tabel 4 geeft het onderdeel subsidies weer uit de exploitatierekening opbrengsten van de jaarrekening per 31 december 2010. Het toont zowel de budgetten als de exploitaties voor 2009 en 2010. De stijging van vier percent (113.549,91 euro) kan hoofdzakelijk toegewezen worden aan de sterke stijging (verdubbeling) van de ‘Interreg IV: Regio 4 Dance’ subsidie naar 156.179,02 en een opmars van de stedelijke subsidie (29.882,65 euro).

Tabel 4: Subsidies CCHA

Bron: Jaarrekening CCHA per 31 december 2010

	<i>Subsidies</i>	<i>Exploitatie</i> <i>31/12/2009</i>	<i>Budget</i> <i>2009</i>	<i>Exploitatie</i> <i>31/12/2010</i>	<i>Budget</i> <i>2010</i>
701000	Vlaamse Gemeenschap – enveloppesubsidie	€335.453,20	€342.550,00	€342.320,72	€342.550,00
701002	Vlaamse Gemeenschap – bijkomende subsidie	€66.574,56	€67.983,00	€67.903,34	€67.983,00
701003	Sociaal fonds socioculturele sector	€118.994,67	€60.000,00	€109.604,59	€65.000
701005	Subsidie VDAB – wep-plus	€464,55	€13.000,00	€-1.773,74	€13.500,00
701008	Sociaal fonds sociale Maribel	€62.953,36	€70.000,00	€66.440,69	€60.000,00
701010	Stedelijke subsidie	€2.241.645,87	€2.048.047,43	€2.271.528,52	€2.077.594,09
701015	Provinciale subsidie	€44.620,00	€44.620,00	€45.000,00	€44.620,00
701015	Interreg IV _ Regio 4 Dance	€72.947,02	€162.886,78	€156.179,02	€162.886,78
	Subtotaal II	€2.943.653,23	€2.809.087,21	€3.057.203,14	€2.834.133,87

Uit voorgaande tabel (tabel 4) kan afgeleid worden dat het CCHA acht verschillende subsidies ontvangt. Hoewel aangenomen kan worden dat deze niet allemaal hetzelfde doel beogen, kunnen ze in enkele categorieën worden onderscheiden. Het gaat bijvoorbeeld om subsidies voor het mogelijk maken van voorstellingen, subsidies voor de vergoeding van personeel en staf, interregionale samenwerking, enzovoort.

De Vlaamse gemeenschap voorziet twee subsidiebronnen. Een enveloppesubsidie en een bijkomende subsidie. Deze twee worden uitsluitend vrijgegeven aan culturele centra en de hoeveelheid ervan hangt af van de categorie waarin de stad is ingedeeld. Er zijn vier mogelijkheden, namelijk Grootstad en categorie A,B,C. Hasselt valt hier onder categorie A en bijgevolg heeft het CCHA recht op een enveloppesubsidie van 325.000 euro (geïndexeerd naar het jaar 2008). De enveloppesubsidie is een volledige loonsubsidie en mag enkel worden gebruikt voor de verloning van stafpersoneel. Deze exclusiviteit voor de verloning van het stafpersoneel komt door het belang dat de Vlaamse overheid hecht aan de bijdrage aan de vorming van het cultuurbeleid door geschoolde professionals. De bijkomende subsidie is een voorstellingensubsidie die wordt vastgelegd door een convenant tussen de Vlaamse overheid en in dit geval de stad Hasselt. In 2010 bedroeg deze subsidie 67.903.34 euro en werd aangewend voor het bereiken van een nieuw publiek, de verruiming van het aanbod met door

de Vlaamse overheid gesubsidieerde en ondersteunde gezelschappen en tot slot het toegankelijk maken van het aanbod van lokale gezelschappen en verenigingen (Sociaal Cultureel).

Een andere subsidie is het 'sociaal fonds socioculturele sector' met een bedrag van 109.604,59 euro. Deze subsidie dient voor de bijscholing en de verbetering van de arbeidssituatie van risicogroepen, zoals laaggeschoolden en langdurig werklozen. Wanneer men deze werknemers taalcursussen laat volgen en het CCHA draagt hier de kosten van dan kan ze hiervoor financiële steun ontvangen. Ook bij het aanwerven van jongeren uit het deeltijds onderwijs en het optimaliseren van de arbeidssituaties kan financiële steun worden ontvangen. Voor werknemers boven de 45 jaar die onder de risicogroep vallen, is er een voorziening voor wanneer deze werknemers minder uren presteren en extra werkkrachten aangenomen moeten worden. Het Vlaams Gewest voorziet hieromtrent middelen voor compenserende aanwervingen (Vlaamse Social-Profitfondsen).

De VDAB wep-plus subsidie heeft voor het jaar 2010 een negatief saldo van -1.773,74 euro. De wep-plus subsidie, ook wel doorstromingssubsidie genoemd, wil de mogelijkheid bieden aan langdurig werklozen om arbeidservaringen op te doen. Vooral de socioculturele-, sport-, leefmilieu- en vrijetijdsector komen in aanmerking voor de aanwerving en het ontvangen van de wep-plus subsidie. Het negatief saldo zou het gevolg kunnen zijn van het verbreken van het arbeidscontract van een werknemer die onder deze steun valt en het moeten terugstorten van reeds ontvangen steun (Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening).

Sociale Maribel (sociaal fonds) is een subsidie van 66.440,69 euro die dient voor de creatie van extra arbeidsplaatsen en de bevordering van de tewerkstelling in de non-profit sector. Dit heeft als functie de kwaliteit van de dienstverlening te verbeteren en de arbeidsdruk te verlagen. Werkgevers uit de non-profit sector krijgen een forfaitaire vermindering op RSZ bijdragen. De werkgever betaalt de volledige bijdrage maar de vermindering wordt doorgestort naar de sociale Maribel. Deze kan op haar beurt aan de werkgever een toelage toekennen voor de creatie van nieuwe arbeidsplaatsen (Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg), (Vlaamse Social-Profitfondsen).

De stedelijke subsidie ten belope van 2.271.528,52 euro is de algemene subsidie van de stad Hasselt voor de werking van het Cultuurcentrum Hasselt. Deze is gebaseerd op een bedrag van 2.000.000 euro met een jaarlijkse stijging van één percent en kan aangewend worden voor de vergoeding van personeel en het financieren van voorstellingen. Hier valt de investeringssubsidie echter niet onder. Deze subsidies worden namelijk apart toegekend voor specifieke initiatieven. Voor het jaar 2010 werd er een investeringssubsidie goedgekeurd van 250.000 euro. Wanneer men kijkt naar bijlage 3 kan men hier de overdracht 'investeringssubsidie in kapitaal aan v.z.w.'s ten dienste van gezinnen' ten belope van 300.000 euro waarnemen. Uit een toelichting door de heer Jean-Pierre Swerts is echter gebleken dat in dit bedrag nog een toelage van 50.000 euro zit die gereserveerd was voor het organiseren van een losstaand project voor de stad Hasselt.

De provinciale subsidie is volledig bedoeld voor de spreiding van het culturele aanbod. Deze bedroeg 45.000 euro in 2010 en is goedgekeurd voor vier jaren. Voor deze goedkeuring wordt een structurele erkenning van centrum met regionale werking vereist. Deze provinciale dienst verdwijnt echter binnenkort en wordt misschien overgedragen naar een andere dienst. De subsidie zou dan verkregen worden via de Vlaamse overheid. Er is hieromtrent echter nog geen zekerheid en het CCHA weet dus ook niet in welke mate deze subsidie in de toekomst zal blijven bestaan(Cultuurcentrum Hasselt vzw), (Limburg).

'InterregIV_regio 4 Dance' is een initiatief in het kader van 'Transfrontalier/InterregIV-A/Coopération Territoriale Européenne _ Euregio Meuse-Rhin'. Interreg is een Europees gefinancierd programma ter bevordering van grensoverschrijdende samenwerking en de versterking van het economische, sociale en culturele potentieel van de grensregio's. Het CCHA heeft een samenwerking gestart met het Théâtre de la Place Liège, Theater aan het Vrijthof Maastricht, Kulturbetrieb Stadt Aachen en Chudoscnik Sunergia Eupen onder de naam van 'Regio 4 Theater' en 'Regio 4 Dance'. Deze samenwerking heeft onder meer de bedoeling om een gezamenlijk theater- en dansseizoen te realiseren, het maken van een verbinding tussen de voorstellingen en festivals van de huizen en het organiseren van een Euregionaal dansfestival. Voor het jaar 2010 bedroeg deze subsidie 156.179,02 euro en is per jaar afhankelijk van de onderlinge verdeling van de initiatieven (INTERREG).

De stad Hasselt zelf ontvangt een subsidie van 39.630,10 euro voor gesubsidieerd personeel (GESCO). De GESCO subsidie is een initiatief van de Vlaamse overheid om arbeidsplaatsen te creëren in de niet-commerciële sector en dit voor de aanwerving van langdurig en laaggeschoolde werklozen (Vlaams Subsidieagentschap voor Werk en Sociale Economie). Dit komt omdat de stad Hasselt nog een paar personeelsleden van het cultuurcentrum zelf contracteerd, maar hier wordt later verder op ingegaan. Buiten deze subsidie ontvangt de stad Hasselt geen verdere subsidies en verlopen alle subsidies rechtstreeks met het CCHA.

3.2 Nationaal Jenevermuseum Hasselt

Om een beeld te krijgen over de subsidies voor het Nationaal Jenevermuseum moet er zowel naar de balans van het Nationaal Jenevermuseum Hasselt vzw als naar de begrotingrekening van de stad Hasselt gekeken worden. De stad Hasselt is eigenaar van het gebouw en heeft de verloning van het personeel ten laste. Subsidies ontvangen voor personeel zoals bij het Cultuurcentrum Hasselt zullen dan ook naar de stad gaan.

Uit analyse van de jaarrekening van het Nationaal Jenevermuseum Hasselt blijkt dat er voor de boekjaren 2007-2010 geen subsidies ontvangen werden van de stad Hasselt of andere instanties. De afrekening van de stad Hasselt (Dienst Financiën, Stad Hasselt, 2010) geeft voor 2010 geen subsidie-uitgaven. In 2008 en 2009 (bijlage 4) bedroegen deze respectievelijk 1.500 euro en 8.500 euro. Deze bedragen zijn echter niet opgenomen in de jaarrekening van het Nationaal Jenevermuseum Hasselt vzw waardoor hun bestemming en nut onbekend blijft.

Tabel 5: Afrekening 2010 van de stad Hasselt voor het Nationaal Jenevermuseum

Bron: Jaarverslag Nationaal Jenevermuseum Hasselt (2010)

<i>Uitgaven 2010</i>		
EG 70	Personeelskosten	€382.046,95
EG 71	Werkingskosten	€106.524,04
EG 90	Investerings (uitrusting, buitengewoon onderhoud, enz.)	€24.084,00
Totaal		€512.654,99
<i>Inkomsten 2010</i>		
EG 60/61	Diverse inkomsten (o.a. subsidies gesco's)	€3.863,20
EG 61	Subsidies (werkingssubsidies provincie)	€184.293,28
Totaal		€188.156,48

Voor het jaar 2010 ontving de stad Hasselt 184.293,28 euro aan subsidies voor het Nationaal Jenevermuseum. Uit de begrotingrekening 2010 kan men afleiden dat dit bedrag is opgebouwd uit 125.000 euro aan 'bijdragen van andere overheidsinstellingen voor werkingsuitgaven' en 59.293,28 euro aan 'premie van de hogere overheden voor het gesubsidieerd personeel (GESCO)'. 'Bijdragen van andere overheidsinstellingen voor werkingsuitgaven' kan opgedeeld zijn in een subsidie van de Vlaamse gemeenschap en een werkingssubsidie van de provincie Limburg. Voor het jaar 2010 kwam echter het volledige subsidiebedrag van de provincie Limburg. De GESCO subsidie is een initiatief van de Vlaamse overheid om arbeidsplaatsten te creëren in de niet-commerciële sector en dit voor de aanwerving van langdurig en laaggeschoolde werklozen (Vlaams Subsidieagentschap voor Werk en Sociale Economie).

In 2008 en 2009 werden de GESCO subsidies nog onder de categorie 'diverse inkomsten' geboekt. Dit bemoeilijkt de vergelijking met 2010 waar deze is opgenomen onder 'subsidies'. Wel kan een dalend verloop worden opgemerkt van de totale inkomsten voor de stad Hasselt met 211.614,07 euro (2008), 195.539,00 euro (2009) en 182.042,00 euro (2010) (Jaarrekeningen 2008, 2009 en 2010 van het Nationaal Jenevermuseum).

3.3 Modemuseum Hasselt

Net zoals bij het Nationaal Jenevermuseum is bij het Modemuseum de stad Hasselt eigenaar van het gebouw en belast met de verloning van het personeel. Doch kan men bij een analyse van de balans enkele belangrijke verschillen opmerken.

Er wordt naar analogie met het Nationaal Jenevermuseum een bijdrage ontvangen van hogere instanties in de werkingskosten van 12.500 euro. Anders is wel dat deze integraal komt van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. De reden voor dit verschil in bedragen en oorsprong kan gevonden worden in de projecten van de instellingen. In de begrotingrekening 2010 van de stad Hasselt was echter geen sluitende verklaring terug te vinden. Premies voor GESCO gesubsidieerd personeel worden ook ontvangen ten bedrage van 27.370,01 euro. Dit bedrag ligt echter beduidend lager dan bij het Nationaal Jenevermuseum Hasselt. Deze twee subsidies maken samen een ontvangen overdracht van 39.870,01 euro. Bij de uitgaven is er wel een subsidie aan instellingen ten dienste van gezinnen onder de noemer overdrachten voor 24.750,00 euro. Dit is een zeer fluctuerende subsidie daar deze in 2008 een som van 5.000 euro was en in 2009 een van 40.000 euro (bijlage 5).

De jaarrekening van vzw De Vrienden van het Modemuseum Hasselt toont aan dat deze voor 2010 een subsidie van 10.000 euro ontvingen voor de expo Devout/Divine – Fashion vs. Religion van de provincie Limburg. Wanneer de jaarrekening van het voorgaande jaar erbij gehaald wordt, kan afgeleid worden dat 6.500 euro ontvangen werd van de provincie Limburg voor een project dat een samenwerking met de Provinciale Hogeschool Limburg en de Katholieke Hogeschool Limburg inhield. In de resultatenrekening van de vzw De Vrienden van het Modemuseum Hasselt schrijven ze slechts 5.000 euro van de inkomsten toe aan subsidies van de provincie Limburg. Voor de realisatie van het project ‘Conversie van de collectieregistratie naar het registratieprogramma Adlib Museum’ in 2008 werd er een projectsubsidie ontvangen van 12.000 euro van de Vlaamse Gemeenschap en 3.500 euro van de provincie Limburg. De vzw maakt hier echter geen melding van in haar jaarrekening.

In 2010 kreeg de vzw De Vrienden van het Modemuseum Hasselt ook een subsidie van de stad Hasselt ten bedrage van 44.824,30 euro. Zowel in het jaar 2008 als 2009 werd er geen

dergelijke subsidie ontvangen. Uit navraag bij de dienst cultuur van Hasselt bleek deze subsidie te dienen voor de tentoonstelling UltraMegaLore omdat dit project een zware extra financiële last met zich meebracht. Ondanks deze subsidies maakte het Modemuseum echter in 2010 een verlies van 10.391,54 euro.(Jaarrekeningen 2008, 2009 en 2010 van het Modemuseum Hasselt).

Tabel 6: Afrekening 2010 van de stad Hasselt voor het Modemuseum

Bron: Jaarverslag Modemuseum Hasselt (2010)

Modemuseum Hasselt (77103)	
Ontvangsten – prestaties (EG 60)	€5.946,84
Ontvangsten –overdrachten (EG 61)	€39.870,01
Uitgaven – personeelskosten (EG 70)	€302.412,29
Uitgaven – werkingskosten (EG 71)	€189.817,96
Uitgaven – overdrachten (EG 72)	€24.750,00
Uitgaven – investeringen (EG 91)	€71.768,26
Ontvangsten	€45.816,85
Uitgaven	€588.748,26
Modemuseum Hasselt – Virga Jesse Feesten (76203)	
Uitgaven – werkingskosten (EG 71)	€25.168,34
Depot stedelijke musea (77100)	
Uitgaven – werkingskosten (EG 71)	€10.782,58
Investeringskosten (EG 91)	€11.561,48
Uitgaven	€22.344,06
Staf stedelijke musea (77104)	
Ontvangsten – prestaties (EG 60)	€443,63
Uitgaven – personeelskosten (EG 70)	€163.420,41
Uitgaven – werkingskosten (EG 71)	€817,15
Ontvangsten	€443,63
Uitgaven	€164.237,56

3.4 Besluit

Onderstaande tabel (tabel 7) geeft weer dat er in 2010 grote verschillen waren tussen de ontvangen subsidies voor de drie instellingen. Het CCHA is echter de enige instelling die deze bijna volledig rechtstreeks ontvangt. Dit komt voornamelijk door de grotere autonomie

van de vzw en het zelf contracteren van personeel. De verloning van het personeel door de stad Hasselt bij de musea wordt namelijk niet gezien als een subsidie. Deze wordt later wel opgenomen bij de analyse van de volgende onderzoeksvraag.

Tabel 7: Samenvattende tabel van de subsidies van de drie instellingen

<i>Ontvanger van de subsidies</i>	<i>Bedrag</i>
Cultuurcentrum Hasselt	€2.834.133,87
Stad Hasselt ter ondersteuning van Cultuurcentrum Hasselt	€39.630,10
Nationaal Jenevermuseum Hasselt (vzw)	€0
Stad Hasselt ter ondersteuning van Nationaal Jenevermuseum Hasselt	€182.042,00
De Vrienden van het Modemuseum Hasselt (vzw)	€54.824,30
Stad Hasselt ter ondersteuning van Modemuseum Hasselt (vzw)	€45.816,26 ^(*)

^(*) waarvan €24.750,00 doorgestort aan de vzw

Hoofdstuk 4 De kosten

Het doel van dit hoofdstuk is om een antwoord te geven op de tweede deelvraag, namelijk wat de kostprijs is van de culturele instellingen in Hasselt. Zoals in het tweede hoofdstuk reeds aangegeven is, gaat het hier slechts om drie inrichtingen: Cultuurcentrum Hasselt, Modemuseum Hasselt en Nationaal Jenevermuseum Hasselt. Deze drie instellingen worden hieronder achtereenvolgens besproken en geanalyseerd op basis van de financiële gegevens.

4.1 Cultuurcentrum Hasselt (CCHA)

Vooraleer de kostprijs van het CCHA voor de stad Hasselt bepaald kan worden, moet er eerst gekeken worden naar de structuur en de financiële situatie van het CCHA. Het CCHA is een volledig autonome vzw. Dit heeft tot gevolg dat hun financiële situatie volledig onafhankelijk is van de stad Hasselt. Ze staan onder meer zelf in voor de financiering van hun activiteiten en de aanwerving van het nodige personeel. Aangezien het personeel exclusief door het CCHA wordt aangenomen, geniet het geen ambtenarenstatuut. Er zijn echter nog twee personeelsleden die rechtstreeks gecontracteerd zijn door de stad Hasselt. Deze twee zijn overblijvend van een vroegere infostand aan het CCHA en kunnen dus als een uitzondering worden beschouwd. Het gebouw is eigendom van de stad Hasselt maar zoals eerder in het eerste hoofdstuk werd aangehaald, is dit volledig ten dienste gesteld van het cultureel centrum. Uit een gesprek met de heer Tom Verhuizen, financieel verantwoordelijke van het CCHA, is gebleken dat bijvoorbeeld onderhouds- en investeringswerken ten laste zijn van het CCHA maar dat ze hiervoor wel steun kunnen ontvangen van de stad Hasselt.

4.1.1 Analyse van de balans en de resultatenrekening

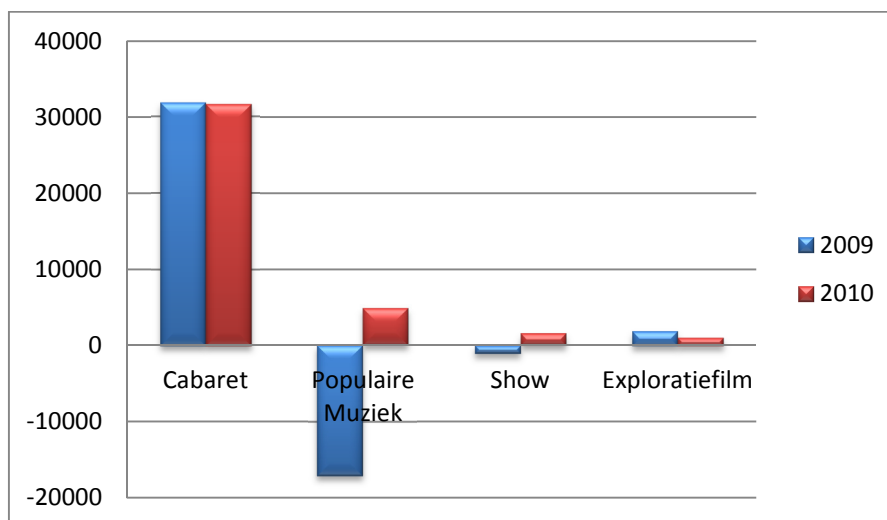
De balans per 31 december 2010 van het CCHA vertoont een totaal ondernemingsvermogen van 5.761.846,96 euro. De grootste twee actiefposten zijn 'gebouwen' met 3.129.021,76 euro (hoofdzakelijk wegens de renovatie van de grote schouwburg in 2006) en 'liquide middelen' met 1.785.431,39 euro. Aan de passiefzijde blijken 'investeringsubsidies' met 968.282,43 euro en 'financiële schulden' met 2.331.794,97 euro de grootste posten. Deze cijfers tonen

vooral aan dat het CCHA voor de investeringen inderdaad financiële steun ontvangt, maar dat er toch nog een grote hoeveelheid aan middelen geleend moet worden.

Het CCHA genereerde in 2010 voor 4.901.876,54 euro opbrengsten (inclusief onttrekking aan bestemde fondsen) en voor 4.898.226,92 euro kosten (inclusief overboeking op de bestemde fondsen). Dit leidt tot een resultaat van 3.649,92 euro. Hierbij moet wel de kanttekening gemaakt worden dat de ontvangen subsidies in dit resultaat verwerkt zijn, maar deze zijn eerder in dit onderzoek al besproken. De heer Tom Verhuizen wijst dit positief resultaat toe aan een zeer grondig en duurzaam beleid. Hij stelt dat het CCHA één van de weinige cultuurcentra is die de prijs van zijn ticketverkoop afstemt op de effectieve kost. Hierdoor komen ze vaak naar voren als de duurdere instelling ten opzichte van hun rechtstreekse concurrenten zoals C-mine cultuurcentrum Genk, maar dit garandeert wel een zekere mate van autonomie. Niet alle kosten worden echter opgenomen in de berekening van de ticketprijs. Enkel de rechtstreeks toeschrijfbare kosten zoals de artiestkosten, drukkosten van de tickets en ticketcontrole door personeel worden opgenomen. Met onder meer afschrijvingen van investeringen, loonkosten van staf en administratie wordt dus geen rekening gehouden. De reden hiervoor is het niet in gedrang brengen van de concurrentiepositie van het CCHA.

Om de kostprijs van de artiesten te drukken wordt er gebruik gemaakt van Partage overeenkomsten. Dit wil zeggen dat er een lagere vaste uitkoopsom wordt vastgelegd samen met een additionele verdeling van de opbrengsten, bijvoorbeeld 90% voor de theatergroep en 10% voor het CCHA(De Meyer). Deze methode voor het plaatsen van de ticketprijs samen met het gebruik van partage leidt er echter nog steeds niet toe dat alle voorstellingen winstgevend worden. Bijlage 6 toont de winstverhoudingen tussen de verschillende genres. Hier wordt allereerst een onderscheid gemaakt tussen profielprogrammatie en breedpubliekprogrammatie. Uit de cijfers van 2010 kan afgeleid worden dat het CCHA enkel winst heeft gemaakt met haar breedpubliekprogramma, namelijk 12.873,59 euro. Dit is een verbetering van 150 percent ten opzicht van 2009 toen nog een verlies van 25.863,38 euro werd geregistreerd. De profielprogrammatie toont echter een verslechtering van 47 percent,

wat zich in een verlies van 361.810,22 euro uitte. Onderstaande figuur (figuur 4) geeft de vier winstgevende genres van 2010 weer.

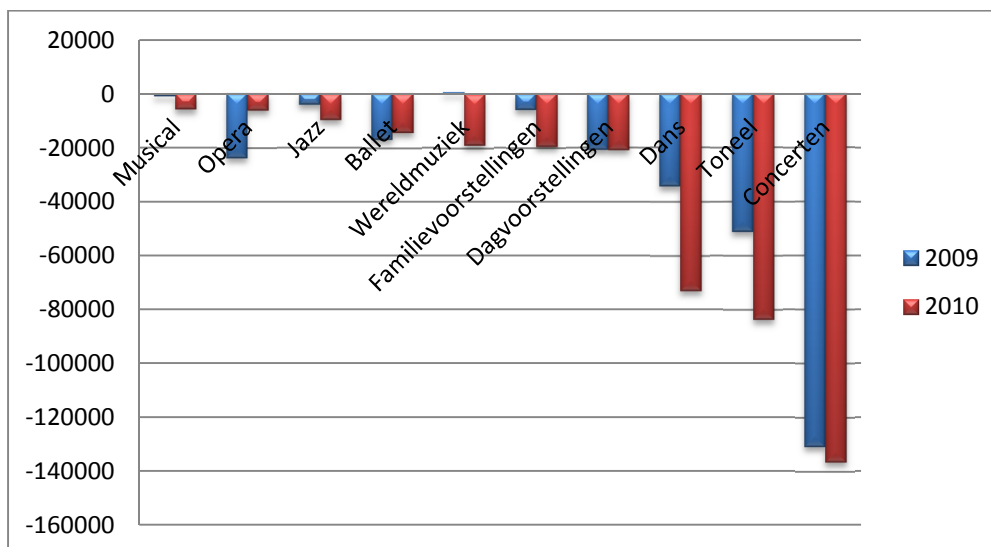
Figuur 4: Winst cultuursprekend versus genre

Bron: exploitatierekening CCHA per 31 december 2010

Cabaret is het meest winstgevende genre. De ticketverkoop ervan draagt bij tot achttien percent van de totale ticketverkoop, wat cabaret tot de belangrijkste inkomstenbron maakt. Populaire muziek heeft een stijging geregistreerd van 128 percent. De ticketverkoop voor populaire muziek is dus meer dan verdubbeld en maakte in 2010 dan ook 27 percent van de totale ticketverkoop uit. Waarschijnlijk is deze stijging te wijten aan een uitbreiding van het aanbod. In het genre show heeft zich een kostenreductie voorgedaan van ongeveer vijftien percent. Dit heeft onder meer gezorgd voor een stijging van de winst ervan met ongeveer 244 percent. De categorie exploratiefilms heeft in 2010 een terugval gekend van 43 percent maar blijft nog steeds winstgevend. De omzet van de ticketverkoop bedraagt slechts 0,3 percent van de totale ticketverkoop maar de winstmarge ervan is bij benadering 34 percent.

Onderstaande figuur (figuur 5) toont de verlieslatende genres van 2010. Het grootste verlies is te vinden in de categorie concerten met een tekort van 136.479,08 euro. Bij het genre toneel is er een terugval van 33 percent op de ticketverkoop terwijl de kosten gelijk bleven. Dit kan onder meer toe te schrijven zijn aan een mindere opkomst. Dans heeft zowel een verdubbeling in de opbrengsten als in de kosten, wat te maken kan hebben met de verruiming van het

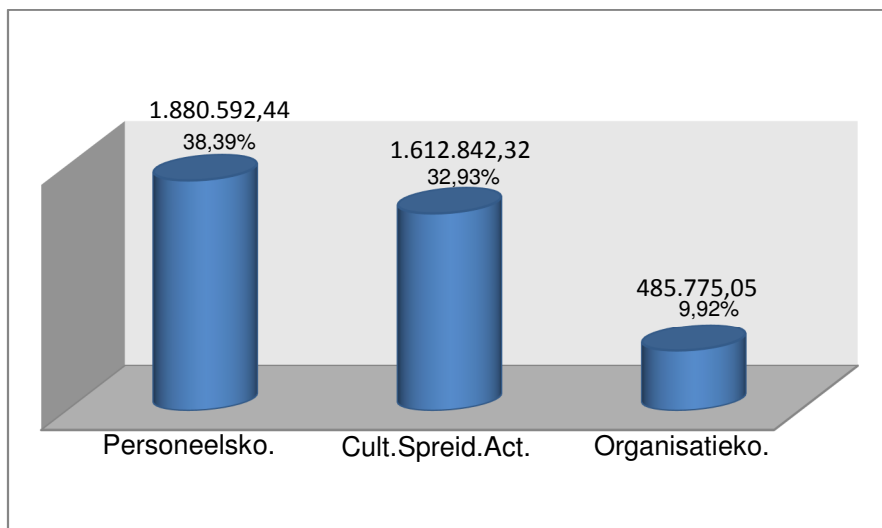
aanbod. Familievoorstellingen en wereldmuziek kenden beiden een verslechtering van de ticketverkoop terwijl de kost constant bleef. Wereldmuziek was in 2009 een zeer klein genre met een lichte winst. In 2010 is deze categorie gegroeid maar de stijgende ticketverkoop kon de sterke toename van de kosten niet volgen. Jazz maakte net zoals het genre wereldmuziek een sterke groei door met een stijging in de ticketverkoop van bijna 750 percent, maar kon de bijhorende kosten evenmin volledig dekken.

Figuur 5: Verlies cultuurspreidend versus genre

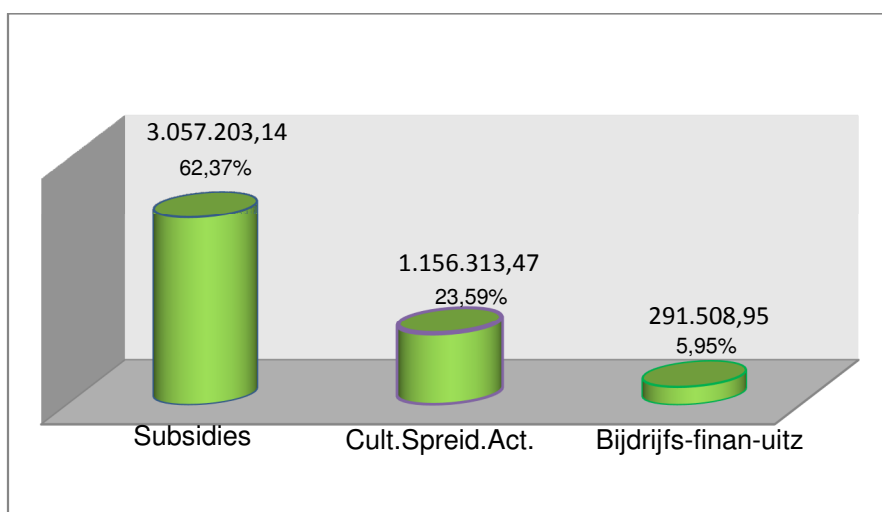
Bron: exploitatierekening CCHA per 31 december 2010

Onderstaande grafieken (figuren 6 en 7) geven nog even de belangrijkste kosten en opbrengsten voor het CCHA weer. De drie grootste kostengroepen zijn personeelskosten, culturele spreidingsactiviteiten (inhoudelijke werking) en organisatiekosten. Deze kosten geven samen 79,24 percent van de totale kosten weer. De drie grootste bronnen van inkomsten bestaan uit subsidies, culturele spreidingsactiviteiten en bedrijfsfinanciële uitzonderingen met een totaal van 91,91 percent. Uit deze figuur blijkt dat de inkomsten door middel van subsidies, die 62,37 percent van de totale inkomsten uitmaken, noodzakelijk zijn voor het overleven van het cultureel centrum van Hasselt.

Figuur 6: Top 3 – Kosten

Bron: Jaarrekening CCHA per 31 december 2010

Figuur 7: Top 3 – Opbrengsten

Bron: Jaarrekening CCHA per 31 december 2010

4.1.2 Subsidies

In deze onderzoeksvraag wordt er enkel ingegaan op de vraag of het CCHA nood heeft aan extra middelen en in hoeverre ze deze tussenkomsten krijgt van de stad Hasselt. Een verdere uitdieping van de subsidies is reeds aan bod gekomen in het vorige hoofdstuk. De stedelijke werkingssubsidie voor het CCHA bedroeg 2.271.528,52 euro in 2010 (exploitatierkening CCHA per 31 december 2010). Dit is bijna 46 percent van de totale opbrengsten van het

CCHA. Hier is de extra investeringssubsidie van ongeveer 300.000 euro voor 2010 nog niet ingerekend (zie hoofdstuk 3). Het blijkt dus dat het CCHA nood heeft aan financiële steun om in zijn functie en werking te voldoen.

4.1.3 Begroting stad Hasselt

Om een beeld te krijgen van de kostprijs van het CCHA moet er gekeken worden naar de begroting van de stad Hasselt. In de bijlage 3 worden de begrotingsrekeningen van 2010 met betrekking op het Cultuurcentrum Hasselt weergegeven. In deze rekening worden de verschillende ontvangsten en uitgaven opgedeeld in enkele subcategorieën. In de categorie 'ontvangsten' kunnen twee groepen onderscheiden worden, namelijk prestaties en overdrachten. Deze twee handelen over een terugvordering van 135.209 euro die opgesplitst wordt in onder meer de post 'premie van hogere overheden voor het gesubsidieerd personeel (GESCO)' voor 39.630,10 euro en de post 'andere ontvangsten en terugvorderingen' voor 95.250,83 euro.

De uitgaven zijn opgedeeld in personeel, werkingskosten, overdracht en investeringen voor een totaalbedrag van 2.612.247,13 euro. Voor de berekening van deze bedragen is er gebruik gemaakt van de financiële cijfers in de categorie 'vastleggingen'. De reden hiervoor is dat ook in de jaarrekeningen van andere instellingen steeds gebruik is gemaakt van bedragen uit deze categorie. De uitgavenpost 'subsidies aan instellingen ten dienste van gezinnen' in de groep 'overdracht' staat een bedrag van 2.127.594 euro. De post 'investeringsubsidies in kapitaal aan vzw's ten dienste van gezinnen' (overdracht) en 'bezoldigingen van de gesubsidieerde contractuelen' (personeel) vervolledigen met respectievelijk 300.000 en 113.195,58 euro de drie grootste posten met betrekking tot uitgaven.

Hieruit kan afgeleid worden dat de totaalkost van het CCHA voor de stad Hasselt vastgelegd kan worden op 2.477.037,38 euro.

4.2 Het Nationaal Jenevermuseum Hasselt

In tegenstelling tot het Cultuurcentrum Hasselt is het Nationaal Jenevermuseum Hasselt slechts gedeeltelijk onafhankelijk. Men spreekt hier van een gemengde vorm. Zoals eerder al vermeld is het gebouw eigendom van de Stad Hasselt en is ook het volledige personeelsbestand gecontracteerd door de stad Hasselt met uitzondering van gelegenheidspersoneel, maar dit houdt slechts een minimale kost in.

De vzw Nationaal Jenevermuseum Hasselt, ook wel omschreven als ‘De vrienden van het Nationaal jenevermuseum Hasselt’, staat in voor het dagelijks bestuur en ondersteunt het museum in al haar aspecten (Nationaal Jenevermuseum Hasselt). Voor de analyse van de exploitatie maakt men dus een onderscheid tussen de toe te rekenen kost aan de stad Hasselt en de jaarrekening van de vzw Nationaal Jenevermuseum Hasselt.

4.2.1 Analyse

Uit de balans per 31 december 2010 van de vzw Nationaal Jenevermuseum Hasselt wordt duidelijk dat er een totaal ondernemingskapitaal is van 564.485,82 euro. De grootste activapost is ‘collectievorming’ met 302.271,58 euro. De vzw beschikt verder nog over 109.966,36 euro aan liquide middelen en geldbeleggingen. De passiefzijde is hoofdzakelijk opgebouwd uit een overgedragen resultaat van 511.079,17 euro en dit tegenover slechts 16.591,01 euro aan vorderingen en schulden. De resultatenrekening per 31 december 2010 toont dat de totale opbrengsten van de vzw 215.087,15 euro bedroegen. Dit is voor 68,67 percent (147.694,92 euro) toe te schrijven aan opbrengsten uit handelsgoederen. Deze handelsgoederen zijn de verkoop uit het eigen proeflokaal waar de klanten na het museumbezoek een jeneverglaasje wordt aangeboden en er de mogelijkheid is tot de aankoop van onder meer de eigen gebrouwen jeneveren. Opbrengsten van de ticketverkoop en lidgelden van de vzw De Vrienden van het Jenevermuseum bedroegen 26,38 percent (56.745,43 euro) van de totale opbrengsten.

De totale kosten bedroegen 178.378,01 euro voor deze vzw waarvan 47,49 percent (84.708,52 euro) toegeschreven werd aan handelsgoederen en grond- en hulpstoffen. Ongeveer één

vierde, namelijk 25,89 percent (46.374,24 euro), betroffen diensten en diverse goederen. Dit houden vooral kosten in die verbonden zijn met tentoonstellingen, evenementen en algemene organisatie. Dit alles zorgde voor een netto winst van 36.709,14 euro. In dit resultaat is nog geen rekening gehouden met onder andere personeelskosten en werkingskosten omdat deze rechtstreeks betaald worden door de stad Hasselt. Hierna wordt er dan ook verder ingegaan op deze extra kosten.

Tabel 5(vorige onderzoeksvraag) toont de afrekening van 2010 van de stad Hasselt voor het Nationaal Jenevermuseum. De begrotingrekening 2010 toont dezelfde cijfers voor de rekening 'vastleggingen'. De uitgavenposten zijn opgedeeld in drie categorieën, namelijk personeelskosten, werkingskosten en investeringen. De personeelskosten waren voor 2010 382.046,95 euro. Werkingskosten bedroegen 106.524,04 euro en investeringen voor onder meer uitrusting en buitengewoon onderhoud 24.084,00 euro. In de begrotingsrekening van de stad Hasselt kunnen er nog wel twee bijkomende categorieën waargenomen worden, met name 'staf musea' (163.793,93 euro) en 'depot musea' (11.561,97 euro) met een totaalbedrag van 175.355,90 euro. In het tweede hoofdstuk werd reeds aangehaald dat er drie stedelijke musea zijn in Hasselt en daarom zou men kunnen aannemen dat deze kost evenredig onder de drie musea kan worden verdeeld. De kosten worden dus uitgebreid met staf en depot ten bedrage van 58.451,97 euro. Dit alles komt neer op een totaal van 571.106,96 euro voor de uitgaven.

De inkomsten handelden over een totaal van 188.156,48 euro, onderverdeeld in 'subsidies' en 'diverse inkomsten'. Deze subsidies zijn eerder al besproken in de vorige onderzoeksvraag. Het verschil tussen de inkomsten en uitgaven levert ons een kost van 382.950,48 euro voor de stad Hasselt aangaande het Nationaal Jenevermuseum.

Met een kost van 382.950,48 euro voor de stad Hasselt en een winst van 36.709,14 euro voor de vzw Nationaal Jenevermuseum Hasselt kan dus worden geconcludeerd dat het museum weldegelijk nood heeft aan financiële hulp van de stad Hasselt en niet kan bestaan met enkel de eigen inkomsten.

4.3 Modemuseum Hasselt

Net zoals bij het Nationaal Jenevermuseum Hasselt spreekt men bij het Modemuseum Hasselt van een gedeeltelijke onafhankelijkheid. Naar analogie is het gebouw en het personeel gefinancierd door de stad Hasselt en staat de vzw 'De vrienden van het Modemuseum Hasselt' in voor de dagelijkse werking en collectievorming.

4.3.1 Analyse

De jaarrekening per 31 december 2010 van de vzw 'De vrienden van het Modemuseum Hasselt' geeft een balanstotaal weer van 49.859,64 euro. De grootste activaposten zijn 'over te dragen kosten' voor 18.444,41 euro en 'kredietinstellingen' met 14.345,55 euro. Aan de passiefzijde zijn slechts drie posten, met name 'beginvermogen' voor 30.276,37 euro, 'handelsschulden/leveranciers' voor 9.583,27 en tot slot 'over te dragen opbrengsten' voor 10.000,00 euro. De resultatenrekening geeft een kostentotaal van 246.386,32 euro en een opbrengstentotaal van 235.994,78 euro. Hieruit volgt een verlies van 10.391,54 euro voor het jaar 2010. De grootste kostendrijvers zijn de tentoonstellingen 'UltraMegalore' (119.093,97 euro) en 'Devout Divine' (55.436,02 euro). Verder droegen de aankopen voor collectievorming toe met een kost van 23.166,04 euro. Zoals eerder al vermeld was de provinciale projectsubsidie van 10.000 euro verkregen voor de tentoonstelling 'Devout Divine'. Andere grote opbrengsten zijn de ticketverkoop voor 77.617,55 euro en de subsidie van de stad Hasselt. Zoals reeds aangehaald in het vorige hoofdstuk diende deze als extra steun voor de tentoonstelling UltraMegaLore.

In het jaarverslag 2010 van het Modemuseum Hasselt worden vier posten aangehaald. 'Modemuseum Hasselt', 'Modemuseum Hasselt – Virga Jesse Feesten', 'depot stedelijke musea' en 'staf stedelijke musea'. Om de totaalkost voor de stad Hasselt te bepalen, moet hier echter wel een kanttekening bij gemaakt worden. 'Depot stedelijke musea' en 'staf stedelijke musea' zijn algemene posten waar twee andere musea (Stadsmus en Nationaal Jenevermuseum Hasselt) ook gebruik van maken. Bij gebrek aan een specifieke verdeelsleutel naar gebruik van deze posten maakt dit onderzoek gebruik van een evenredige verdeelsleutel namelijk ieder museum krijgt een derde van de kost toegeschreven.

Het Modemuseum Hasselt en de begrotingsrekening van de stad Hasselt vertonen enkele verschillen in de posten 'uitgaven – werkingskosten' en 'uitgaven – investeringen'. De analyse van de begrotingsrekening is echter naar analogie gebeurd met de berekeningen voor het Cultuurcentrum Hasselt en het Nationaal Jenevermuseum. Daarom maakt dit onderzoek voor de bestudering van de toe te schrijven kosten van het Modemuseum voor de stad Hasselt verder gebruik van de begrotingsrekening van de stad Hasselt zelf. Dit om de mogelijkheid tot vergelijking te waarborgen tussen de verschillende instellingen.

De rechtstreeks met het Modemuseum Hasselt verbonden ontvangsten zijn ten bedrage van 45.748,85 euro. Daarvan is 39.870,01 euro toe te schrijven aan 'overdrachten'. Deze zijn reeds in het vorig hoofdstuk besproken en houden ontvangen subsidies voor de stad Hasselt in. Een klein deel, namelijk 5.946,84 euro, zijn prestaties wat grotendeels kan omschreven worden als andere ontvangsten en terugvorderingen. Aan de uitgavenzijde zijn vier groepen terug te vinden. Personeelskosten voor 302.412,29 euro, werkingskosten 183.683,24 euro, overdrachten 24.750,00 euro en investeringen 68.011,11 euro. Samen maken deze 578.856,64 euro uit die rechtstreeks toe te schrijven zijn aan uitgaven. De uitgaven, verminderd met de ontvangsten, bedraagt een totaal kost van 533.107,79 euro.

Om de totaalkost te bepalen voegt men bij de rechtstreeks toe te schrijven kost nog 'depot stedelijke musea' (3.853,99 euro) en 'staf stedelijke musea' (54.597,98 euro) toe. Dit maakt een totaalkost van 591.559,76 euro voor de stad Hasselt.

4.4 Ratioanalyse

Om de balans en resultatenrekening van elke instelling nader te onderzoeken, werd er een financiële ratioanalyse toegepast op de jaarrekening van zowel het Cultuurcentrum, het Nationaal Jenevermuseum als van het Modemuseum. Dit is noodzakelijk om te kijken naar de gezondheid van de instellingen en hun afhankelijkheid aan financiële steun; Er werd een onderzoek ingericht naar de liquiditeit (netto bedrijfskapitaal en liquiditeit in de enge zin), solvabiliteit (algemene schuldgraad en graad van financiële onafhankelijkheid), rentabiliteit

en kasstromen. Deze begrippen worden eerst bondig toegelicht (Laveren, Engelen, Limère, & Vandemaele, 2009).

Onder 'liquiditeit' wordt de verhouding verstaan tussen het totaal op korte termijn te betalen schulden en de daarvoor beschikbare of op korte termijn beschikbaar komende middelen. In dit onderzoek wordt er bij de analyse gebruik gemaakt van het netto bedrijfskapitaal. De berekening hiervan gebeurt aan de hand van het verschil tussen het permanent vermogen en de (uitgebreide) vaste activa. Indien het netto bedrijfskapitaal een negatief saldo vertoont, bevindt de onderneming in kwestie zich mogelijk in een gevaarlijke situatie wanneer bepaalde schuldeisers op korte termijn niet bereid zijn hun schulden te hernieuwen. Dit kan leiden tot een financieringstekort als de onderneming niet snel vervangende financieringsmiddelen vindt. Een tweede ratio met betrekking tot de liquiditeit van de onderneming die in dit onderzoek wordt toegepast is de liquiditeit in de enge zin (quick ratio). Hoewel vaak naar de evolutie van dit cijfer gekeken wordt, kan men stellen dat de onderneming zich in een comfortabele liquiditeitssituatie bevindt zolang het cijfer één overschrijdt.

Een onderneming heeft nood aan een onderzoek naar de 'solvabiliteit' om na te gaan in welke mate ze schulden heeft aangegaan en om te bepalen in hoeverre het bedrijf in staat is de voortvloeiende verplichtingen na te komen. De algemene schuldgraad gaat na in welke mate de onderneming voor de financiering beroep heeft gedaan op vreemd kapitaal. Algemeen kan gesteld worden dat hoe groter de schuldgraad is, hoe kleiner de bescherming van de schuldeisers wordt. Er moet rekening gehouden worden met het feit dat dit cijfer sterk sectorafhankelijk is. De graad van financiële autonomie geeft min of meer dezelfde informatie. Het geeft namelijk inzicht in de financiële onafhankelijkheid van de onderneming en in de mate waarin uitgetest wordt of de solvabiliteit in het gedrang komt door de druk van langetermijnschulden. Wanneer dit getal groter dan 50% is, kan men spreken van een grote financiële autonomie. Als het tussen de 33% en de 50% ligt, kan gezegd worden dat dit voldoende is, maar verder onderzoek lijkt aangewezen.

In dit onderzoek wordt de rentabiliteit van het eigen vermogen gecontroleerd. Dit is de procentuele verhouding tussen de winst of het verlies van het boekjaar en het eigen vermogen.

Dit cijfer is voornamelijk voor de aandeelhouder van belang. Hij stelt immers financiële middelen ter beschikking en verwacht hiervoor een bepaald rendement.

Een onderneming met een gezonde rendabele situatie genereert meer middelen dan dat ze uitgeeft. Het resultaat van het boekjaar na belastingen, verminderd met de niet-kaskosten en vermeerderd met de niet-kasopbrengsten, geeft de kasstroom van de onderneming. Dit cijfer geeft weer in welke mate de onderneming middelen ter beschikking heeft die ze naar believen kan aanwenden .

4.4.1 Cultuurcentrum Hasselt

Uit onderstaande tabel (tabel 8) kan in de eerste plaats afgeleid worden dat het een hoog positief cijfer aan netto bedrijfskapitaal heeft. Het vreemd vermogen op lange termijn, dat volledig door kredietinstellingen bepaald wordt, neemt dan ook al meer dan de helft van het permanent vermogen in beslag. Dit kan ook de algemene schuldgraad van 60,38% verklaren. Er kan dus gesteld worden dat het CCHA veel beroep gedaan heeft op vreemd kapitaal. Dit werd waarschijnlijk vooral aangewend voor de renovatie van de grote schouwburg dat niet volledig gefinancierd wordt door subsidies vanuit de stad Hasselt. De jaarrekening van 2009 toont min of meer hetzelfde resultaat hieromtrent. Het is belangrijk dat het CCHA dit in het oog blijft houden zodat er geen problemen ontstaan bij de solvabiliteit. De liquiditeit in de enge zin toont een hoog resultaat van 4,25 dat betekent dat het CCHA in staat is de schulden op ten hoogste één jaar te betalen met de middelen op korte termijn. Hoe groter deze ratio is, hoe groter de veiligheidsmarge. In de tweede plaats kan afgeleid worden dat de rentabiliteit van het CCHA heel erg laag ligt. Dit kan te maken hebben met hun statuut als vzw en is ook te zien in het lage winstcijfer van €3.649,92. De kasstroom van het CCHA is een sterk positief cijfer waardoor gezegd kan worden dat het meer middelen genereert dan dat het uitgeeft en het zich op dat vlak dus in een gezonde situatie bevindt (Cultuurcentrum, Hasselt, 2010).

Tabel 8: Financiële ratio's Cultuurcentrum Hasselt

Bron: Jaarverslag Cultuurcentrum Hasselt (2010)

Liquiditeit	
Netto bedrijfskapitaal	€1.205.953,36
Quick ratio	4,25
Solvabiliteit	
Algemene schuldgraad	60,38%
Graad van financiële onafhankelijkheid	39,62%
Rentabiliteit	0,16%
Kasstromen	€330.415,80

4.4.2 Nationaal Jenevermuseum Hasselt

Onderstaande tabel (tabel 9) geeft de financiële ratio's weer voor de vzw van het Nationaal Jenevermuseum Hasselt. Het onderdeel liquiditeit wordt gecontroleerd door het netto bedrijfskapitaal en de quick ratio. Er kan gezegd worden dat op dit vlak de financiële situatie van deze vzw zeer goed is aangezien er een positief cijfer aan netto bedrijfskapitaal is en de quick ratio (4,31) groter is dan één. Schulden op minder dan één jaar kunnen door deze vzw dus zonder problemen op korte termijn afgelost worden. De solvabiliteit geeft een algemene schuldgraad van slechts 2,96 percent en een graad van financiële onafhankelijkheid van 90,54 percent. Dit zijn extreme cijfers en doen de vraag ontstaan of de vzw geen kansen onbenut laat. Het heeft namelijk amper beroep gedaan op vreemd kapitaal en heeft dus weinig verplichtingen ten opzichte van derden. Aan de andere kant heeft het een sterke positie wat betreft de financiële onafhankelijkheid. De vzw zou eventueel leningen kunnen aangaan ter uitbreiding of vernieuwing van het museum en zijn collectie. Met een rentabiliteit van 7,18 percent doet de vzw het goed en is dit een hoog cijfer voor een vzw. Samen met positieve kasstromen van €63.912,94 geeft dit opnieuw aan dat er nog ruimte is voor uitbreiding. Wanneer men namelijk naar de niet-kaskosten gaat kijken in dit bedrag, kan vastgesteld worden dat er geen zijn. Dit betekent dat deze vzw zelfs geen enkele afschrijving meer heeft lopen (Nationaal Jenevermuseum, 2010).

Tabel 9: Financiële ratio's Nationaal Jenevermuseum Hasselt

Bron: Jaarverslag Nationaal Jenevermuseum Hasselt (2010)

Liquiditeit	
Netto bedrijfskapitaal	122.531,63
Quick ratio	4,31
Solvabiliteit	
Algemene schuldgraad	2,96%
Graad van financiële onafhankelijkheid	90,54%
Rentabiliteit	7,18%
Kasstromen	63.912,94

4.4.3 Modemuseum Hasselt

Voor de vzw De vrienden van het Modemuseum Hasselt worden de financiële ratio's weergegeven in onderstaande tabel (tabel 10). De vzw heeft een positief netto bedrijfskapitaal van 22.109,44 euro maar de quick ratio ligt te laag ($0,61 < 1$). Dit duidt erop dat de vzw niet voldoende beschikbare middelen heeft om de schulden op korte termijn te betalen. Dit kan voor problemen zorgen in de toekomst en bijgevolg zou de vzw op zoek moeten gaan naar extra financieringsmiddelen. De algemene schuldgraad bedraagt 39,28 percent. Dit is een kenmerk voor een onderneming met een gezonde structuur, namelijk een goede verhouding tussen de schulden en het eigen vermogen. De financiële onafhankelijkheid van 60,72 percent duidt aan dat de vzw een grote financiële autonomie beheerst. Daar de vzw verlies maakte in 2010 heeft ze een negatieve rentabiliteit en kasstromen. Dit kan zorgen voor gevaarlijke situaties en dit moet door de vzw goed opgevolgd worden om problemen in de nabije toekomst te vermijden (Modemuseum, Jaarverslag, 2010).

Tabel 10: Financiële ratio's Modemuseum Hasselt

Bron: Jaarverslag Modemuseum Hasselt (2010)

Liquiditeit	
Netto bedrijfskapitaal	22.109,44
Quick ratio	0,61
Solvabiliteit	
Algemene schuldgraad	39,28%
Graad van financiële onafhankelijkheid	60,72%
Rentabiliteit	-34,32%
Kasstromen	-9007,73

4.5 Totaalkost cultuur

Tot slot toont bijlage 7 een totaaloverzicht van de kosten rechtstreeks toegeschreven aan cultuur in Hasselt. Hieruit blijkt een totaalcost van 6.546.017 euro voor cultuur. De stedelijke musea vormen hier 20,18 percent, bibliotheken 17,16 percent en het Cultuurcentrum Hasselt 25,02 percent. De grootste post is de algemene post cultuur met hieronder de jaarlijkse evenementen en vaste sponsorings. Bij deze tabel moet wel de nuancering gemaakt worden. De heer Jean-Pierre Swerts, afdelingshoofd en cultuurbeleidscoördinator van de stad Hasselt, benadrukte dat deze tabel een momentopname is en een vertekend beeld kan schetsen wanneer men de posten individueel bekijkt. Zo zijn de zevenjaarlijkse Virga Jessefeesten dan ook uit deze tabel weggelaten. Verder is deze tabel niet geschikt voor een eventuele vergelijking met andere centrumsteden. De omschrijving van de dienst cultuur is geen vast gegeven. Er zijn grote variaties tussen de bevoegdheden van deze dienst tussen verschillende steden. Een laatste opmerking is het feit dat infrastructuurwerken die uitgevoerd worden om de culturele evenementen mogelijk te maken, niet zijn opgenomen bij deze dienst. Er kan dan ook geen sluitend cijfer geplaatst worden op de totaalcost van cultuur voor de stad Hasselt.

4.6 Besluit

De analyse van de drie instellingen heeft duidelijk gemaakt dat ze drie zeer verschillende instellingen zijn, zowel wat betreft de financiële structuur als de mate waarin ze kosten met zich meebrengen voor de stad Hasselt. Er kan echter niet geoordeeld worden of de ene

structuur beter of slechter is dan de andere. Wat wel besloten kan worden is dat de drie instellingen wel allen afhankelijk zijn van financiële steun voor hun voortbestaan, ook al gaan ze hier allen op een zeer verschillende manier mee overweg. Zo neemt het CCHA zeer veel van de kostprijs op in het bepalen van de toegangsprijzen, ook al resulteert dit in het feit dat ze een van de duurere instellingen zijn. Dit komt hun autonomie en efficiënte verdeling van de middelen ten goede, maar vermindert hun concurrentiële positie. Het Nationaal Jenevermuseum Hasselt maakt met zijn vzw winst en heeft een zeer lage schuldgraad. Dit resulteert echter ook in het mogelijk onbenut laten van kansen en het uitbreiden van het museum. De vzw De vrienden van het Modemuseum Hasselt heeft een gezonde verdeling van haar schulden met uitzondering van het gevaar van de mogelijkheid tot inlossen van deze verplichtingen op korte termijn.

In dit hoofdstuk traden er bepaalde verschillen op tussen de kosten binnen de instellingen. De manier van toewijzing van deze kosten is zeer verschillend binnen de diensten en er traden regelmatig verschillen op tussen de jaarrekeningen van de instellingen enerzijds en de stad Hasselt anderzijds. Dit onderzoek heeft niet al deze verschillen kunnen verklaren en heeft zoveel mogelijk rekening gehouden met de gegevens verstrekt door de instellingen zelf. Het uitklaren van al deze verschillen zou zeer tijdrovend zijn en niet bijdragen tot de uiteindelijke conclusies.

Hoofdstuk 5 De centrumfunctie

Nu het duidelijk is geworden wat juist de totaalkost van de instellingen voor de stad Hasselt is, gaat dit onderzoek verder met een analyse van de bezoekers/gebruikers. Wanneer een verdeling van het gebruik van cultuur goed in beeld wordt gebracht, kan er een studie worden gedaan naar de kostprijs van deze instellingen voor de individuele Hasselaren. Er moet wel onmiddellijk een bemerking worden gemaakt bij deze methode. Hoewel dit onderzoek probeert een beeld te schetsen over de kostprijs van cultuur voor de inwoners van Hasselt, reikt het niet ver genoeg om ook de totaalkost voor cultuur voor de bezoekers van buiten Hasselt te berekenen. De reden hiertoe is dat deze studie zich beperkt tot de financiële analyse van Hasselt en geen rekening houdt met de kosten/investeringen van cultuur in andere gemeenten en steden.

5.1 Verhouding inwoners/niet-inwoners

De afname van de enquête leverde 600 ingevulde en bruikbare exemplaren op. Onderstaande tabel (tabel 11) en grafiek (figuur 8) geeft de verhouding weer van het aantal Hasselaren ten opzichte van het aantal niet-Hasselaren over de drie instellingen heen.

Tabel 11: Verhouding inwoners/niet-inwoners die de culturele instellingen bezoeken

Bron: Enquête, verwerkt via SPSS

		Bezoekers			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Niet-Hasselaren	463	77,2	77,4	77,4
	Hasselaren	135	22,5	22,6	100,0
	Total	598	99,7	100,0	
Missing	System	2	,3		
Total		600	100,0		

Figuur 8: Verhouding inwoners/niet-inwoners die de culturele instellingen bezoeken

Bron: Enquête, verwerkt via SPSS

Deze tabel en grafiek werden berekend via de functie 'frequenties' in het statistische programma SPSS en maken nog geen onderscheid tussen de verschillende instellingen. De verhouding van bezoekers bedraagt 22,5 percent eigen inwoners en 77,2 procent niet-inwoners. Waar deze niet-inwoners van afkomstig zijn is momenteel voor dit onderzoek minder belangrijk. Later zal hier nog even op worden terug gekomen. Tot slot waren er 2 niet ingevulde postcodes wat tot een missing percentage van 0,3 percent leidt.

In de situering van de stad Hasselt werd reeds aangehaald dat Hasselt 73.752 inwoners telde in 2010. Aan de hand hiervan kan dan ook verder gegaan worden tot de berekening van de kostprijs van cultuur per inwoner van de stad Hasselt. In combinatie met cijfers wat betreft de bezoekers van de drie geënquêteerde instellingen kan tot een beeld gekomen worden van de totale kost die bezoekers hebben bij het deelnemen aan deze culturele activiteiten. Het belastingstelsel van België is zeer uitgebreid en verschillend per inwoner van dit land. Dit heeft tot gevolg dat het onmogelijk wordt om van de individuele bezoekers hun exacte bijdrage aan cultuur te berekenen. Een opdeling tussen actieve en passieve bevolking zou een benadering kunnen bieden maar dit zou geen meerwaarde bieden voor dit onderzoek daar er

geen informatie beschikbaar is over de beroepsactiviteiten van de bezoekers. Voor de analyse zal dus de last evenredig verdeeld worden onder het volledig inwonersaantal van Hasselt. Dit brengt een sterke veralgemening met zich mee en dient dus enkel om een ruw beeld te geven van deze kost en de verhouding per instelling. Cultuur brengt een onkost met zich mee van 88,76 euro per gemiddelde Hasselaar. Hiervan gaat 38,84 percent naar het Cultuurcentrum Hasselt, 5,85 percent voor het Nationaal Jenevermuseum Hasselt en 9,04 percent voor het Modemuseum Hasselt.

Tabel 12: Kostprijs van cultuur per gemiddelde inwoner

Bron: Begroting stad Hasselt

<i>Instelling</i>	<i>Kostprijs</i>	<i>Inwoners</i>	<i>Kostprijs per inwoner</i>
Cultuurcentrum Hasselt	€2.477.037,38	73.752	€33,59
Nationaal Jenevermuseum Hasselt	€382.950,48	73.752	€5,19
Modemuseum Hasselt	€591.559,76	73.752	€8,02
Totaalkost cultuur (bijlage 7)	€6.546.017	73.752	€88,76

5.2 Cultuurcentrum Hasselt (CCHA)

Tabel 13 geeft de verhouding Hasselaren/niet-Hasselaren weer voor het CCHA tijdens de geënquêteerde voorstellingen en het seizoenstotaal van 2010. Deze data zijn gebaseerd op de ticketaankoop. Bij de aankoop van de tickets werd er namelijk gevraagd naar de postcode van de klant. Wanneer men kijkt naar de gekozen voorstellingen individueel, kunnen zeer sterke verschillen afgeleid worden tussen de verhouding Hasselaren/niet-Hasselaren. Zo was er bij de voorstelling 'Claire Croizé & Ensemble oxalys: The Farewell' een aandeel Hasselaren van 55,56 percent en bij 'Will Tura' slechts 17,13 percent. Het totaal van de gekozen voorstellingen licht echter wel in lijn met de resultaten voor het seizoen 2010. Dit versterkt de betrouwbaarheid van de gekozen voorstellingen maar dringt de nuancering op dat de voorstellingen niet individueel zullen worden besproken.

Tabel 13: verhouding bezoekers CCHA

Bron: Kurt Steven, ICT-verantwoordelijke CCHA

<i>Voorstelling</i>	<i>Totaal</i>	<i>Hasselaren</i>	<i>Percent</i>	<i>Niet-Hasselaren</i>	<i>Percent</i>
Claire Croizé& Ensemble oxalys: The Farewell	81	45	55,56%	36	44,44%
V&V Producties: Toon, de musical	241	80	33,20%	161	66,80%
GianmariaTesta	52	19	36,54%	33	63,46%
't Arsenaal: Driezusters	157	65	41,40%	92	58,60%
Will Tura	181	31	17,13%	150	82,87%
Totaal	712	240	33,71%	472	66,29%
Seizoen 2010	8883	2957	33,29%	5926	66,71%

Wanneer men de gegevens die verstrekt werden door het CCHA vergelijkt met de bevindingen uit de eigen enquête (Tabel 14), kan opgemerkt worden dat de verhouding Hasselaren/niet-Hasselaren (31,10 percent/ 68,09 percent) uit de eigen enquête in lijn ligt met deze van het CCHA (33,29 percent/ 66,71 percent). Verder kan ook aangenomen worden dat de instelling effect heeft op de verhouding Hasselaren/niet-Hasselaren daar de p-waarde van de chi-square test significant is op het 99 percent betrouwbaarheidsinterval ($0,000 < 0,01$) (De Vocht, 2007). Daar de financiële gegevens handelen over 2010 gaat dit onderzoek verder gaan met het seizoenstotaal 2010 van het CCHA.

Tabel 14: Verhouding bezoekers per instelling

Bron: Enquête, verwerkt via SPSS

instelling * Bezoekers Crosstabulation

			Bezoekers		Total
			Niet-Hasselaren	Hasselaren	
Instelling	Cultuurcentrum	Count	275	124	399
		% within instelling	68,9%	31,1%	100,0%
	Jenevermuseum	Count	116	0	116
		% within instelling	100,0%	,0%	100,0%
	Modemuseum	Count	72	11	83
		% within instelling	86,7%	13,3%	100,0%
Total		Count	463	135	598
		% within instelling	77,4%	22,6%	100,0%

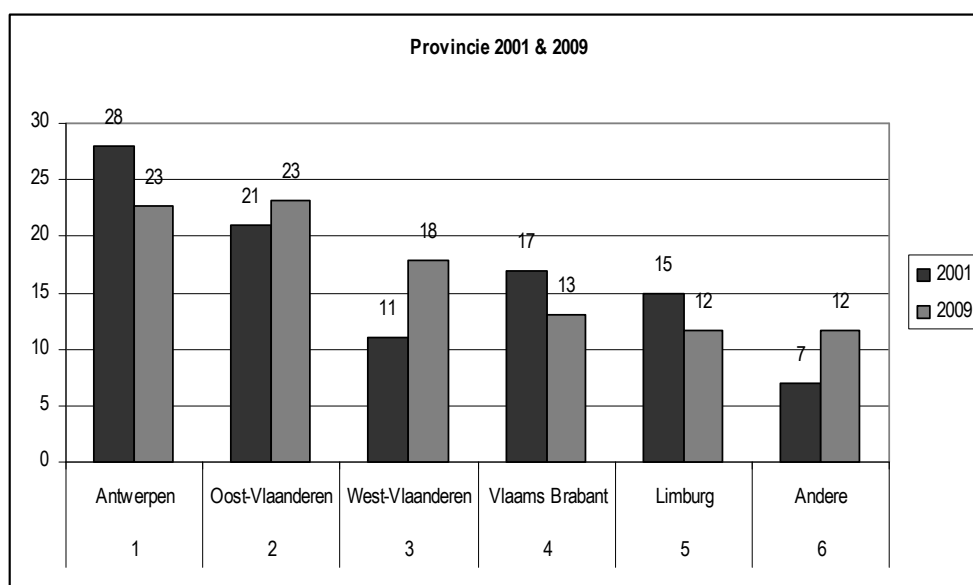
Pearson chi-square: 54,452 df: 2 Asymp. Sig. (2-sided): 0,000
 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 18,74.

Zoals eerder reeds besproken genereerde het Cultuurcentrum Hasselt voor 2010 een omzet van 4.901.876,54 euro. Slechts een bedrag van 1.164.469,94 van deze omzet kan rechtstreeks toegeschreven worden aan de bezoekers. Hierin zitten ondermeer de toegangsgelden en vestiairevergoedingen. Uitbatingsvergoedingen en tussenkomsten in de kosten van het Theatercafé worden hier echter niet in opgenomen omdat het café niet door het CCHA zelf wordt uitgebaat. Voor de andere instellingen zullen deze wel opgenomen worden voor zover de uitbating door de instelling zelf gebeurt. Zoals hierboven vermeld kan 33,29 percent van de omzet gegenereerd door bezoekers toegeschreven worden aan de eigen inwoners. Dit komt uit op 387.652,04 euro aan omzet door eigen inwoners en 776.817,90 euro door niet-inwoners.

Het kostentotaal van 4.898.226,62 euro uit het derde hoofdstuk wordt verminderd met de omzet die niet door de bezoekers werd gegenereerd. Het doel hiervan is een restkost te bekomen die gefinancierd wordt door de bezoekers. Na deze vermindering komt men uit op een kost van 1.160.820,02 euro. Wanneer deze verdeeld wordt onder de inwoners/ niet-inwoners bekomt men een toe te schrijven kost van 386.436,98 aan de eigen inwoners en 774.383,04 euro aan niet-inwoners.

5.3 Nationaal Jenevermuseum Hasselt

Voor het Nationaal Jenevermuseum Hasselt leverde de enquête 116 resultaten op. Het probleem dat hierbij echter gerezen is, is dat geen enkele geënquêteerde uit Hasselt kwam. De vraag rijst hierbij of deze cijfers wel een juiste weerspiegeling zal zijn van de effectieve bezoekersspreiding. Om dit te onderzoeken wordt de spreiding uit de enquête vergeleken met voorgaande onderzoeken. Er zijn data beschikbaar uit drie voorgaande jaren. Met name 2001, 2009 en 2010. In 2001 werd er een publieksonderzoek gevoerd bij 25 musea in opdracht van de Vlaamse overheid. Letty Ranshuysen, gespecialiseerd in organisatie en publieksonderzoek binnen musea, leidde dit onderzoek (Ranshuysen). Zoals eerder reeds aangehaald, werd er in 2009 een stageonderzoek gedaan door Caroline Jacobs waarin de herkomst van de bezoekers een onderdeel vormde (Jacobs, 2009). Onderstaande grafiek (figuur 9) toont de spreiding van deze bezoekers opgedeeld in provincies voor beide onderzoeken.

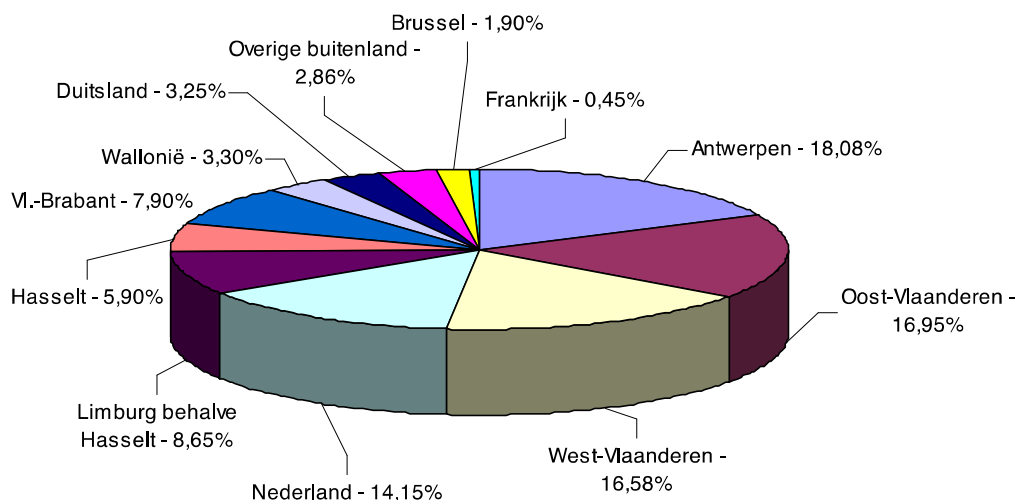

Figuur 9: Bezoekercijfers voor 2001 en 2009 in percent

Bron: Stagerapport Caroline Jacobs

In bijlage 8 kan afgeleid worden dat in de eigen gevonden cijfers Antwerpen en Oost-Vlaanderen naar voren komen als plaats van herkomst van de meeste bezoekers. Veel belangrijker voor dit onderzoek is echter de spreiding berekend door het Nationaal Jenevermuseum zelf. Deze hebben in 2010 opdracht gegeven aan het baliepersoneel om alle

bezoekers te vragen naar hun postcode. Onderstaande grafiek (figuur 10) geeft deze resultaten weer per provincie. Daar de gebruikte jaarrekeningen voor de kostprijsberekening ook afkomstig zijn van het boekjaar 2010 gaat dit onderzoek verder met het gebruik van figuur 10.

Figuur 10: Bezoekercijfers 2010 in percent

Bron: Jaarverslag Nationaal Jenevermuseum Hasselt (2010)

De belangrijkste conclusie die gemaakt kan worden, is dat slechts 5,9 percent van de bezoekers eigen inwoners waren. Dit betekent ook dat 5,9 percent van de ticketverkoop voortkomt van de eigen inwoners. Er is immers geen onderscheid in prijs tussen inwoners en niet-inwoners. Over de verkoop van handelsgoederen is echter geen verdeling beschikbaar. Aangezien de jenevers echter enkel aangekocht kunnen worden in het proeflokaal bij het bezoek van het museum, wordt dit bedrag ook evenredig verdeeld onder de bezoekers en dus wordt 5,9 percent toegeschreven aan inwoners. Dit komt dan uit op 3.347,98 euro aan tickets voor Hasselaren en 8.714,00 euro aan verkoop van jenevers en dergelijke. In totaal kan dan afgeleid worden dat 12.061,98 euro omzet gegenereerd werd door de eigen inwoners en 203.025,17 euro door de niet-inwoners.

Net zoals de opbrengsten worden toegeschreven kan dit ook voor de kosten van de vzw worden gedaan. De kosten moeten eerst extra verminderd worden door de andere uitbatingsopbrengsten (onder andere sponsorings), financiële opbrengsten en uitzonderlijke

opbrengsten. De reden hiervoor is dat deze opbrengsten gegenereerd worden door de uitbating van het museum maar niet gerelateerd kunnen worden aan de bezoekers. Samen maken deze drie posten 10.646,80 euro. De totaliteit van de kosten (178.378,01 euro) verminderd met de extra opbrengsten levert een netto kost op van 167.731,21 euro. Net zoals bij de opbrengsten kan hiervan 5,9 procent worden toegewezen aan de eigen inwoners, namelijk 9.896,14 euro. De overige 157.835,07 euro wordt gelinkt aan de niet-inwoners (Nationaal Jenevermuseum, 2010).

5.4 Modemuseum Hasselt

Voor het Modemuseum Hasselt is er weinig informatie beschikbaar over de herkomst van de bezoekers. Enkel over de herkomst van groepen bestaat er data maar deze houden geen rekening met het aandeel eigen inwoners. Onderstaande tabel (tabel 15) geeft de verdeling van groepen voor 2010 weer. Hieruit kan men afleiden dat er 300 groepsbezoeken waren en 67,67 percent hiervan afkomstig was van de provincie Limburg. Een reden voor deze hoge verhouding van bezoekers uit de eigen provincie kan gezocht worden in het feit dat er ook modemusea in andere Belgische provincies bestaan, zoals onder andere MoMu Antwerpen en Museum voor het Kostuum en de Kant te Brussel (Stad Brussel), (Modemuseum provincie Antwerpen, MOMU).

Tabel 15: Herkomst bezoekers van Modemuseum Hasselt

Bron: Jaarverslag Modemuseum Hasselt (2010)

<i>Herkomst groepen</i>		
Limburg	203	67,67%
Antwerpen	27	9,00%
Oost-Vlaanderen	19	6,33%
West-Vlaanderen	9	3,00%
Vlaams-Brabant	19	6,33%
Brussel	9	3,00%
Luik	3	1,00%
Henegouwen	1	0,33%
Waals-Brabant	0	0,00%
Duitsland	0	0,00%
Nederland	10	3,33%
Namen	0	0,00%
Totaal	300	100,00%

De eigen enquêtering in het Modemuseum Hasselt had een vrij lage respons van 83 ingevulde enquêtes. Dit maakt de kans op fouten groter maar toch gaat dit onderzoek kort ingaan op deze verdeling om analogieën met de groepsdata van het Modemuseum Hasselt zelf te onderzoeken. Uit de eigen enquêtering (bijlage 8) bleek 32,5 percent afkomstig te zijn van de provincie Limburg. Tabel 14 (pagina 47) toonde eerder al aan dat 13,3 percent van de totaalbezoekers inwoners van de stad Hasselt zelf zijn. Antwerpen blijkt uit beide bronnen de grootste herkomst van bezoekers te zijn na Limburg, gevolgd door Oost-Vlaanderen, Vlaams Brabant en Nederland. Daar de herkomst van de groepen geen garantie biedt over de herkomst van alle bezoekers en deze data geen onderverdeling maken naar inwoners van Hasselt en niet-inwoners, gaat voor de verdere analyse de data uit de eigen enquêtering worden gebruikt.

Bij het analyseren van de omzet van de vzw moet er eerst een extra onderverdeling worden gemaakt in de resultatenrekening van de vzw Vrienden van het Modemuseum Hasselt. In de algemene omzet zijn namelijk subsidies en sponsorings reeds opgenomen. Om in lijn verder te gaan op de analyse van het Jenevermuseum worden ook de lidgelden opgenomen in de omzet gegenereerd door bezoekers. De reden hiervoor is dat in de jaarrekening van de vzw

Nationaal Jenevermuseum Hasselt hier geen onderscheid tussen gemaakt wordt. In totaal geeft dat een omzet van 106.548,31 euro gegenereerd door bezoekers. Zoals eerder vermeld wordt aangenomen dat 13,3 percent van de bezoekers afkomstig is van Hasselt. Dit leidt tot een toe te schrijven omzet van 14.170,93 euro aan de eigen inwoners. De overige bezoekers stonden dan vervolgens in voor een omzet van 92.377,38 euro.

De vzw had in 2010 een totaalkost van 246.386,32 euro. Net zoals bij de analyse van het Nationaal Jenevermuseum wordt hier de resterende omzet van 129.446,47 euro (totale opbrengsten, over te dragen verlies en omzet gegenereerd door bezoekers) van afgetrokken. Dit leidt tot een kost van 116.939,85 euro. Daarvan is 15.553,00 euro toe te schrijven aan bezoekers uit Hasselt en 101.386,85 euro aan de niet-Hasselaren (Modemuseum, Jaarverslag, 2010).

5.5 Besluit

De culturele activiteiten van de stad Hasselt brengen een kost van 88,76 euro per inwoner met zich mee. De drie onderzochte instellingen nemen hiervan 46,80 euro in. De inwoners dragen deze kost ook als ze geen gebruik maken van de culturele instellingen en activiteiten. De kost die niet-inwoners in hun respectievelijke gemeente betalen werd in dit onderzoek buiten beschouwing gelaten. In de drie onderzochte instellingen wordt er geen prijsdiscriminatie gehanteerd naar herkomst van de bezoekers en dus moet de volledige toegangskost nog extra in rekening worden gebracht voor de eigen inwoners die deelnemen aan de culturele activiteiten van de stad Hasselt.

Hasselt oefent een merkbare aantrekkingskracht uit voor de centrumfunctie cultuur daar het aandeel eigen inwoners aanzienlijk lager ligt dan bezoekers van buiten de stad. Tabel 16 geeft weer dat de het aantal bezoekers uit Hasselt het hoogst ligt voor het Cultuurcentrum Hasselt. In totaal genereren de eigen inwoners voor de drie instellingen buiten de vaste kost van 44,80 euro per persoon nog een extra opbrengst van 413.884,95 euro.

Tabel 16: Samenvattende tabel

	<i>Percent eigen inwoners</i>	<i>Opbrengsten van eigen inwoners</i>	<i>Individuele kost inwoners stad Hasselt</i>
Cultuurcentrum Hasselt	33,29%	€387.652,04	€33,59
Nationaal Jenevermuseum Hasselt	5,90%	€12.061,98	€5,19
Modemuseum Hasselt	13,30%	€14.170,93	€8,02
Totaal		€413.884,95	€46,80

Hoofdstuk 6 De effecten

In dit hoofdstuk komt de laatste onderzoeksvraag aan bod. Nu wordt er gekeken naar de extra inkomsten die bezoekers met zich mee kunnen brengen. Om dit te onderzoeken gaat dit onderzoek eerst kort in op wat de achtergrond van deze bezoekers zijn. Daarna zal onderzocht worden waarmee ze hun bezoek combineren en of dit gemonetariseerd kan worden.

6.1 Algemeen

Via de enquêtering gaat dit onderzoek proberen een schets te ontwikkelen van de bezoekers om zo informatie te ontwikkelen van de bereikte doelgroep. Onderstaande tabel (tabel 17) toont de verdeling per geslacht van de geënquêteerde in de drie instellingen. Op 1 januari 2010 had de Belgische bevolking een verhouding van 49 percent mannen en 51 percent vrouwen (België). Wanneer men kijkt naar onderstaande tabel ziet men dat over het algemeen vrouwen iets meer participeren aan cultuur dan mannen. Wanneer dit gelijk zou zijn zou de verhouding gelijk vallen met bevolking. Voor het Modemuseum Hasselt is deze verdeling echter het sterkst uitgesproken met 78,3 percent vrouwelijke bezoekers. De p-waarde van de chi-square test is significant op het 99 percent betrouwbaarheidsinterval ($0,001 < 0,01$). Hierdoor kan men aannemen dat de aard van de instelling effect heeft op de geslacht van de bezoekers. In 2009 heeft het Modemuseum een eigen enquêtering gehouden naar de bezoekers van de tentoonstellingen 'In Her Shoes'. Hier was een respons op van 622 exemplaren en de verschillen in geslacht waren hier nog sterker uitgesproken. Namelijk 87,08 percent van de bezoekers was vrouwelijk. Het onderzoek van Caroline Jacobs kwam eveneens tot een verhouding van 54 percent vrouwelijke bezoekers wat in lijn ligt met de eigen bevindingen.

Tabel 17: Geslacht van de bezoekers per instelling

Bron: Enquête, verwerkt via SPSS

Instelling * Geslacht Crosstabulation

			Geslacht		Totaal
			Vrouw	Man	
Instelling	Cultuurcentrum	Count	232	168	400
		% within instelling	58,0%	42,0%	100,0%
	Jenevermuseum	Count	64	52	116
		% within instelling	55,2%	44,8%	100,0%
	Modemuseum	Count	65	18	83
		% within instelling	78,3%	21,7%	100,0%
Totaal		Count	361	238	599
		% within instelling	60,3%	39,7%	100,0%

Pearson chi-square: 13,404 df: 2 Asymp. Sig. (2-sided): 0,001
 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 32,98.

De verhoudingen bij de vraag of men de instelling al eerder bezocht heeft verschillen sterker en worden weergegeven in onderstaande tabel (tabel 18). Zo trekt het Cultuurcentrum Hasselt hoofdzakelijk terugkerende bezoekers aan (83,5 percent), in tegenstelling tot 80,0 percent nieuwe bezoekers in het Nationaal Jenevermuseum. Men kan ook aannemen dat de instelling effect heeft op het feit of de respondent de instelling al eerder heeft bezocht daar deze p-waarde van de chi-square test significant is op het 99 percent betrouwbaarheidsinterval ($0,000 < 0,01$). Het stagerapport van Caroline Jacobs bevestigt dit beeld. Haar onderzoek toonde eveneens aan dat 77,5 percent van de bezoekers van het Jenevermuseum de instelling nog nooit eerder hadden bezocht. Voor het Modemuseum Hasselt ligt dit minder duidelijk. Hier toont de enquête aan dat 50,6 percent terugkerende bezoekers zijn. Het onderzoek van 'In Her Shoes' toonde ook wel aan dat 89,82 percent de intentie heeft van terug te komen.

Tabel 18: Eerder bezoek van de instellingen

Bron: Enquête, verwerkt via SPSS

instelling * Heeft u de instelling al eerder bezocht? Crosstabulation

			Heeft u de instelling al eerder bezocht?		Total
			nee	ja	
Instelling	Cultuurcentrum	Count	66	335	401
		% within instelling	16,5%	83,5%	100,0%
	Jenevermuseum	Count	92	23	115
		% within instelling	80,0%	20,0%	100,0%
	Modemuseum	Count	41	42	83
		% within instelling	49,4%	50,6%	100,0%
Totaal		Count	199	400	599
		% within instelling	33,2%	66,8%	100,0%

Pearson chi-square: 174,009 df: 2 Asymp. Sig. (2-sided): 0,000
 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 27,57.

Onderstaande tabel (tabel 19) geeft de leeftijdscategorieën weer. Er valt op te merken dat voor het Cultuurcentrum Hasselt de leeftijdsgroepen 50-59 en 60-69 het sterkst vertegenwoordigd zijn. Dit leidt tot een gemiddelde leeftijd van ongeveer 53 jaar. Wel moet hier bij vermeld worden dat, omdat er enkel bij een paar voorstellingen enquêtes zijn afgenomen, dit bijgevolg een vertekend beeld met zich kan hebben meegebracht. Voor het Nationaal jenevermuseum kan men vooral de leeftijdsgroep 20-29 jaar opmerken. Deze maakte 33,6 percent uit van de bezoekers en zorgde voor een gemiddelde leeftijd van 39 jaar. Tot slot kan een vlakkere verdeling afgeleid worden voor het Modemuseum Hasselt. De leeftijdsgroep 50-59 en 60-69 jaar zijn weer het sterkst vertegenwoordigd maar ook de groep 10-19 jarigen zijn sterker vertegenwoordigd dan bij de andere instellingen. Dit kan mogelijk verklaard worden door schoolbezoeken van studenten uit de studierichting 'mode'. De gemiddelde leeftijd bedroeg echter wel 48 jaar voor het Modemuseum. De chi-square test gaf aan dat twee cellen een verwachte waarde hadden kleiner dan 5. Hierdoor moet er verder gegaan worden met de Fisher's exact test. Deze geeft een p-waarde aan van 0,000 wat kleiner is dan 0,01. Hierdoor kan men aannemen dat de aard van de instelling een significant effect heeft op de leeftijdscategorieën van haar bezoekers.

Tabel 19: Leeftijdscategorieën van de bezoekers per instelling

Bron: Enquête, verwerkt via SPSS

			Leeftijdscategorie							Total	
			10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79		80-89
Instelling	Cultuur- centrum	Count	24	19	34	52	107	123	33	8	400
		%within instelling	6,0%	4,8%	8,5%	13,0%	26,8%	30,8%	8,3%	2,0%	100,0%
	Jenever- museum	Count	9	39	12	15	23	17	1	0	116
		%within instelling	7,8%	33,6%	10,3%	12,9%	19,8%	14,7%	,9%	,0%	100,0%
	Mode- museum	Count	14	4	7	9	19	20	9	1	83
		%within instelling	16,9%	4,8%	8,4%	10,8%	22,9%	24,1%	10,8%	1,2%	100,0%
Totaal		Count	47	62	53	76	149	160	43	9	599
		%within instelling	7,8%	10,4%	8,8%	12,7%	24,9%	26,7%	7,2%	1,5%	100,0%

Pearson chi-square: 108,174 df: 14 Asymp. Sig. (2-sided): 0,000
 2 cells (8,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,25.
 Fisher's exact test: 89,632 Sig.: 0,000

In bijlage 9 vindt men de verdeling naar de hoogst behaalde scholingsgraad. De categorieën 'hoger secundair onderwijs', 'hoger onderwijs korte type' en 'hoger onderwijs lange type' zijn voor de drie instellingen het meest voorkomend. 'Hoger secundair onderwijs' is het meest voorkomend bij het Nationaal jenevermuseum, 'Hoger onderwijs lange type' is dan weer het meest voorkomend bij het Modemuseum Hasselt. Dit zou kunnen wijzen op een verschil in drempel voor het bezoeken van deze musea. Het Cultuurcentrum Hasselt biedt een breed assortiment van voorstellingen, dit leidt ertoe dat hier een zeer groot verschil zit op de scholingsgraden.

Wanneer men kijkt naar de omschrijving die de bezoekers zichzelf toeschrijven (bijlage 10) kan een sterk verschil opgemerkt worden. Voor het Cultuurcentrum Hasselt is er een zeer groot aandeel van de groep 'Andere'. Dit kan mogelijk verklaard worden door het ontbreken van een categorie voor bezoekers die geen inwoner zijn maar wel in de directe omgeving wonen en speciaal voor een voorstelling komen. Om dit te onderzoeken is er kruistabel opgesteld waarin de herkomst van de bezoekers van het CCHA tegenover de omschrijving werd geplaatst.

Tabel 20: Herkomst van de bezoekers ten opzichte van de omschrijving

Bron: Enquête, verwerkt via SPSS

			Vlaams-brabant	Antwerpen	Limburg
Welke omschrijving past bij u het best?	Inwoner	Count	0	0	130
		% within Welke omschrijving past bij u het best?	,0%	,0%	99,2%
Werkt in Hasselt maar geen inwoner		Count	2	1	15
		% within Welke omschrijving past bij u het best?	11,1%	5,6%	83,3%
Studeert in Hasselt maar geen inwoner		Count	0	0	5
		% within Welke omschrijving past bij u het best?	,0%	,0%	100,0%
Dagtoerist		Count	13	11	35
		% within Welke omschrijving past bij u het best?	16,7%	14,1%	44,9%
Toerist: overnacht bij vrienden/ familie		Count	1	0	1
		% within Welke omschrijving past bij u het best?	20,0%	,0%	20,0%
toerist: overnacht in hotel/ B&B/ herberg		Count	0	2	0
		% within Welke omschrijving past bij u het best?	,0%	28,6%	,0%
Andere		Count	24	12	113
		% within Welke omschrijving past bij u het best?	15,6%	7,8%	73,4%
Total		Count	40	26	299
		% within Welke omschrijving past bij u het best?	10,1%	6,5%	75,1%

Pearson chi-square: 551,858 df: 72 Asymp. Sig. (2-sided): 0,000
 68 cells (74,7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 0,01.
 Fisher's exact test: 487,512 Sig.: 0,000

Bovenstaande tabel (tabel 20) geeft deze kruistabel weer. Om ze overzichtelijk te houden zijn wel enkel Vlaams Brabant, Antwerpen en Limburg als provincies opgenomen daar deze samen 96,8 percent van het totaal aantal beantwoorde 'Andere' uitmaakt. Hier kan men dan ook zien dat 73,4 percent van de bezoekers die 'Andere' aangaven als hun omschrijving afkomstig zijn uit Limburg. De stelling dat deze bezoekers uit de omgeving zijn, kan dus waarschijnlijk worden aangenomen. Voor het Nationaal Jenevermuseum zijn er twee categorieën die opvallen, namelijk 'dagtoerist' (34,2 percent) en 'toerist: overnacht in hotel/B&B/ herberg' (56,1 percent). Het Modemuseum heeft opvallend veel dagtoeristen, namelijk 63,9 percent en in mindere mate 'inwoners' en 'toeristen met overnachting'. Net zoals bij de leeftijds categorieën zijn er bij tabel 20 scores onder de 5 voor de chi-square test. Hierdoor kan men overgaan tot de Fisher's exact test die hier een score heeft van 0,000. Er is dus een significant verband tussen de herkomst van de bezoekers en de omschrijving die ze

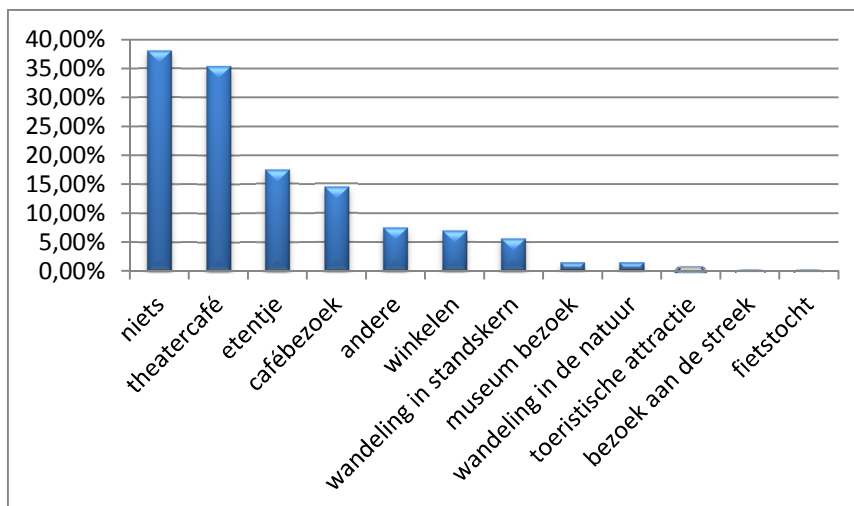
zichzelf toekennen. Er moet echter wel de bemerking gemaakt worden dat doordat het percentage van verwachte scores onder de 5 uit de chi-square test zo groot is, deze tabel geen zekerheid biedt en slechts richting aangevend mag worden gebruikt.

6.2 Gecombineerde bezoeken

De enquête gaf reeds een beeld van de bezoekers van de instellingen. Nu wordt er verder gegaan met het onderzoek of de bezoekers ook nog andere activiteiten combineren met hun bezoek. Dit werd gedaan door een multiple choice vraag waarbij de geënquêteerden meerdere antwoorden konden aangeven. De volgende analyse gaat apart in op alle activiteiten, later zal onderzocht worden of tussen deze activiteiten nog extra verbanden zijn.

6.2.1 Cultuurcentrum Hasselt

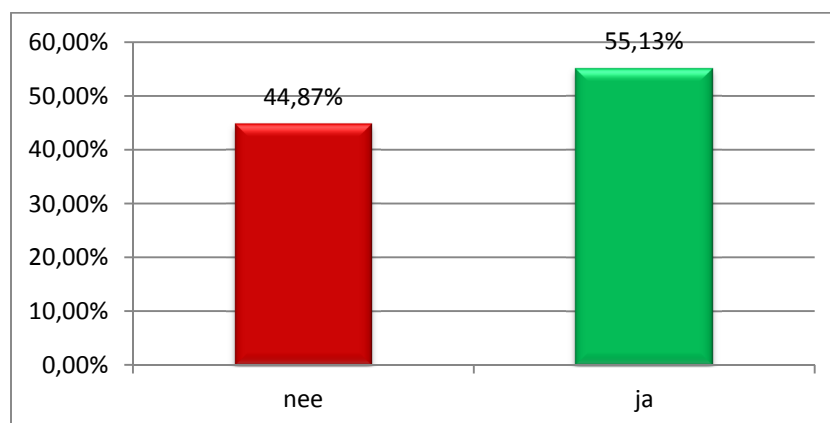
Onderstaand staafdiagram (figuur 11) geeft de antwoorden weer op de vraag waarmee mensen hun bezoek combineerden. Hieruit kan afgeleid worden dat veel respondenten hun bezoek met niets combineerden. Dit zou verklaard kunnen worden door het feit dat de enquêtes 's avonds werden afgenomen wat een aantal combinaties bemoeilijkt. Verder werd de bevraging vóór de voorstelling afgenomen en hadden verschillende respondenten niet besloten of ze na de voorstelling rechtstreeks naar huis terugkeerden. Het aanliggend theatermuseum scoort ook zeer hoog als combinatie-activiteit. Namelijk 35 percent van de geënquêteerden gaven aan dat ze voor of na de voorstelling hier iets gingen consumeren.

Figuur 11: Combinatie met bezoek aan Cultuurcentrum Hasselt

Bron: Enquête, verwerkt via SPSS en Excel

Onderstaande grafiek (figuur 12) geeft het antwoord weer op de extra vraag of de bezoekers tijdens de voorstelling iets consumeerden.

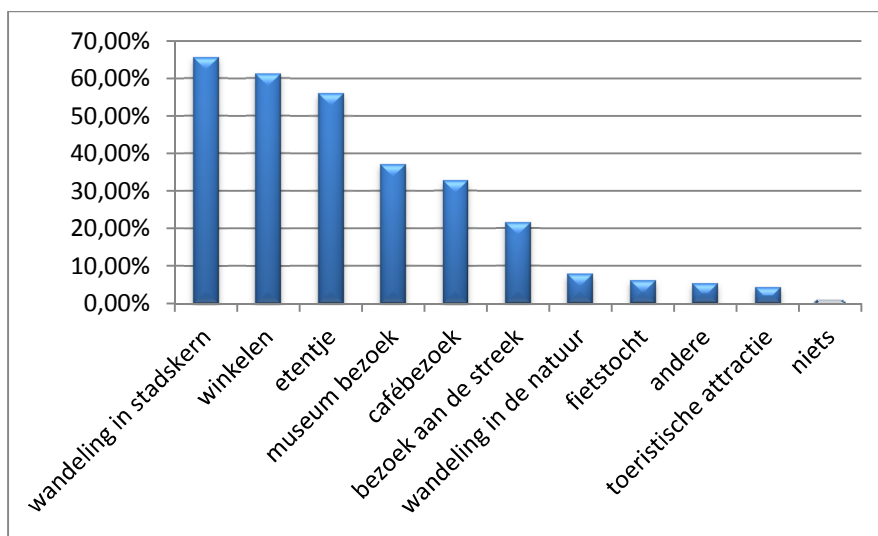
Figuur 12: Consumpties tijdens de voorstellingen

Bron: Enquête, verwerkt via SPSS en Excel

Zoals eerder reeds aangehaald, is de enquête afgenomen vóór de voorstelling. Dit zorgde ervoor dat bij de afname van de enquête bij deze vraag vermeld werd of het handelde over het feit of men de intentie had om tijdens de voorstelling iets te consumeren. Het antwoord op deze vraag toonde aan dat iets meer dan 55 percent van de geënquêteerden dit van plan waren.

Etentje en cafébezoek kregen beide ook nog een relatief hoge score. Namelijk 17,43 en 14,48 percent combineerde hier zijn bezoek mee. Dit komt vooral doordat dit handelde over avondvoorstellingen. Tot slot werd er bij de combinatie ‘andere’ veelal vermeld dat men de voorstelling combineerde met een bezoek aan vrienden en familie.

6.2.2 Nationaal Jenevermuseum Hasselt

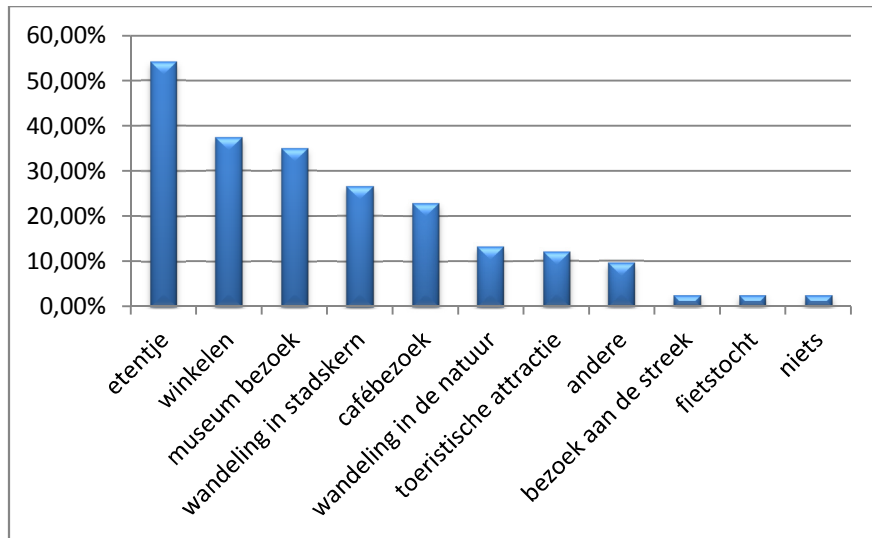

Figuur 13: Combinatie met bezoek aan Nationaal Jenevermuseum Hasselt

Bron: Enquête, verwerkt via SPSS en Excel

Voor het Jenevermuseum kan men zien dat ‘wandeling in stadskern’ en ‘winkelen’ zeer vaak gecombineerde activiteiten zijn. Meer dan 60 percent van de respondenten gaf aan ook te gaan winkelen of een wandeling te maken in de stadskern. Een verklaring hiervoor kan mogelijk gevonden worden in de ligging van het Nationaal Jenevermuseum. Het Jenevermuseum bevindt zich in de binnenring van Hasselt in de nabijheid van de winkelstraten. Ook zijn de enquêtes afgenomen doorheen de dag wat combinaties als winkelen mogelijk maakt. Meer dan de helft van de respondenten gaf aan dit bezoek te combineren met een etentje. Een bezoek aan andere musea, cafébezoek en een bezoek aan de streek vervolledigen de lijst van vaak gebruikte combinaties. De combinatie ‘niets’ werd slechts door 1 respondent aangeduid. Dit kan aantonen dat een bezoek enkel aan het Jenevermuseum zeer weinig voorkomt.

6.2.3 Modemuseum Hasselt

Figuur 14: Combinatie met bezoek aan het Modemuseum Hasselt

Bron: Enquête, verwerkt via SPSS en Excel

Iets meer dan de helft van de respondenten bleek hun bezoek aan het Modemuseum te combineren met een etentje. Verder ging 37 percent van de geënquêteerden ook winkelen na of voor het bezoek. Het is opvallend dat dit bijna slechts de helft is van het Jenevermuseum. Het modemuseum bevindt zich eveneens dicht bij de winkelstraten, maar zoals reeds aangehaald werd, is er een te lage respons op de enquêtes om dit met zekerheid te kunnen stellen. ‘Museumbezoek’, ‘wandeling in stadskern’ en ‘cafébezoek’ zijn eveneens regelmatig gebruikte combinaties. Net zoals bij het Jenevermuseum werd een bezoek amper met ‘niets’ gecombineerd, wat er hier ook op wijst dat een bezoek aan het Modemuseum zelden een losstaand bezoek aan de stad Hasselt betekent.

6.3 Factoranalyse

Een factoranalyse wordt gebruikt om onderliggende patronen te vinden tussen variabelen (Hair, Black, Babin, Anderson, & Tatham, 2005). Op de vraag over het combineren van activiteiten waren meerdere antwoorden mogelijk. Via deze factoranalyse wordt onderzocht of hier patronen in te vinden zijn. Het gaat om de vraag of bepaalde activiteiten vaak samen worden gedaan of juist niet en welke dat juist zijn. Wanneer deze patronen gevonden worden, wordt er gekeken voor welke instelling deze het meest voorkomen. In de

enquête werden elf mogelijke activiteiten gegeven, twaalf voor het CCHA. De mogelijkheden ‘niets’ en ‘andere’ worden voor deze test buiten beschouwing gelaten. Dit is omdat de optie ‘niets’ niet in combinatie kan worden gebruikt en de optie ‘andere’ geeft ons weinig extra informatie over wat de bezoekers doen buiten hun bezoek. Verder werden relaties die minder scoorden dan 0,5 niet weergegeven en dit om de tabel overzichtelijk te houden en enkel de sterkste relaties weer te geven.

Tabel 21: Factoranalyse onderlinge relaties tussen activiteiten

Bron: Enquête, verwerkt via SPSS

Component Matrix^a

	Component			
	1	2	3	4
Winkelen	,708			
Cafébezoek				
Etentje	,714			
Wandeling in stadskern	,702			
Wandeling in de natuur		,693		
Bezoek aan de streek			,654	-,506
Fietstocht			,516	,761
Museum bezoek	,608			
Toeristische attractie		,829		
Theatercafé				

Extraction Method: Principal Component Analysis.

a. 4 components extracted.

Bovenstaande tabel (tabel 21) geeft de componentenmatrix weer van de factoranalyse. Hier ziet men dat SPSS drie verschillende combinaties weergeeft. De sterkste combinatie blijkt winkelen, etentje, wandeling in stadskern en museumbezoek te zijn. Om deze nader te bekijken werd SPSS gevraagd om een nieuwe variabele te maken waarin de scores van deze vier opties worden samengeteld (tabel 22). Een score van vier geeft dus aan dat alle vier opties werden gekozen en bij nul dat er geen enkele werd aangeduid.

Tabel 22: Combinatie randactiviteiten: winkelen, etentje, wandeling in stadskern en museumbezoek

Bron: Enquête, verwerkt via SPSS

Report

winkelen + etentje+ wandeling in stadskern + museum bezoek

Instelling	Mean	N	Std. Deviation	Variance
Cultuurcentrum	,31	373	,685	,469
Jenevermuseum	2,20	116	1,280	1,639
Modemuseum	1,53	83	,941	,886
Total	,87	572	1,177	1,386

Voor het CCHA blijkt deze combinatie echter slechts gering voor te komen. Het CCHA heeft namelijk maar een gemiddelde score van 0,31 op het combineren van deze vier activiteiten. Dit duidt erop dat deze activiteiten amper gecombineerd werden met een bezoek aan het CCHA. Het Jenevermuseum heeft op deze combinatie een gemiddelde score van 2,20 wat een vrij hoge score is voor de combinatie van deze activiteiten. Tot slot heeft het Modemuseum een score van 1,53 waaruit blijkt dat de combinaties regelmatig worden gedaan maar dat dit nog merkbaar lager is dan bij het Jenevermuseum. Deze bevindingen liggen in lijn met de resultaten van de individuele opties. Hier kwamen namelijk 'winkelen', 'etentje', 'wandeling in stadskern' en 'museumbezoek' naar voren als de vier meest gecombineerde activiteiten bij het Jenevermuseum en het Modemuseum.

'Een wandeling in de natuur' en 'toeristische attractie' kwamen voor als tweede combinatie. Onderstaande tabel (tabel 23) geeft de gemiddelde score per instelling weer voor deze activiteit. Hierin valt echter op dat de drie instellingen een lage score halen op deze combinatie van randactiviteiten. Het Modemuseum haalt de hoogste score van 0,25 maar geeft ook een hoge afwijking weer wat doet vermoeden dat deze combinatie waarschijnlijk toch enkele malen is voorgekomen.

Tabel 23: Combinatie randactiviteiten: wandeling in de natuur en toeristische attractie

Bron: Enquête, verwerkt via SPSS

Report

wandeling in de natuur + toeristische attractie

Instelling	Mean	N	Std. Deviation	Variance
Cultuurcentrum	,02	373	,163	,026
Jenevermuseum	,12	116	,327	,107
Modemuseum	,25	83	,622	,386
Total	,08	572	,318	,101

Tot slot kwam de combinatie ‘bezoek aan de streek’ en ‘fietstocht’ uit de factoranalyse naar voren. Onderstaande tabel (tabel 24) geeft echter een zeer lage score weer voor de drie instellingen. Voor het CCHA valt op dat hier slechts een score is van 0,1 met een zeer lage afwijking. Dit toont aan dat zelfs individueel deze activiteiten waarschijnlijk amper in combinatie met een bezoek aan de instelling werden gebruikt.

Tabel 24: Combinatie randactiviteiten: bezoek aan de streek en fietstocht

Bron: Enquête, verwerkt via SPSS en Excel

Report

bezoek aan de streek + fietstocht

instelling	Mean	N	Std. Deviation	Variance
cultuurcentrum	,01	373	,073	,005
jenevermuseum	,28	116	,468	,219
modemuseum	,05	83	,215	,046
Total	,07	572	,256	,066

Ter controle van de factoranalyse werd ook een quik clusteranalyse uitgevoerd. De resultaten lagen in lijn met deze van de factoranalyse. De combinaties met ‘winkelen’, ‘etentje’ en ‘wandeling in stadskern’ kwamen het duidelijkst naar voren. Dit geeft aan dat museumbezoek de zwakste factor was in de eerste combinatie van de factoranalyse.

6.4 Toerisme

Nu er een globaal beeld geschetst is van de activiteiten die de respondenten combineerden met hun bezoek aan de instelling, gaat dit onderzoek verder met het moneteriseren van de gecombineerde activiteiten van een bezoek.

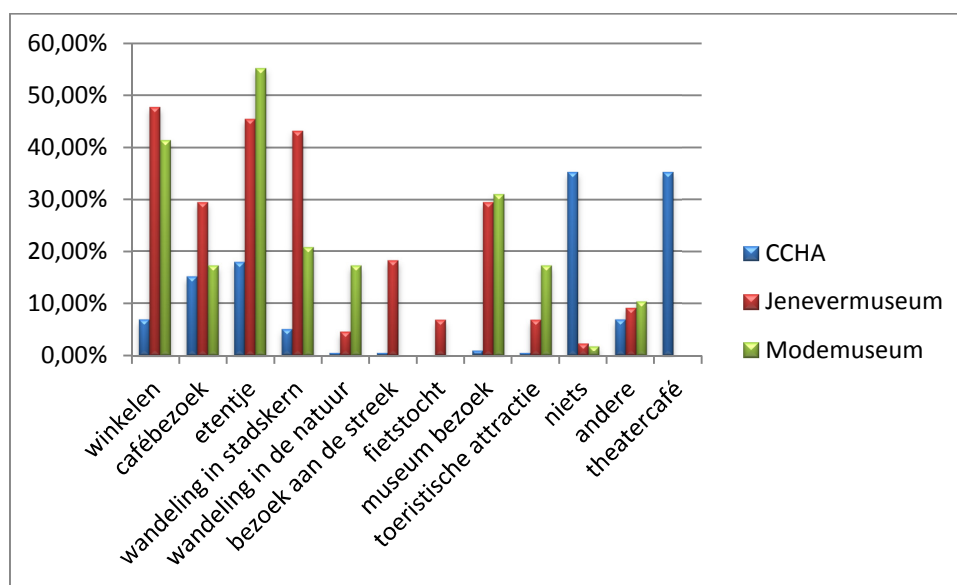
De extra uitgaven van zowel de inwoners als van de mensen die werken of studeren in Hasselt maar geen inwoners zijn, worden verder niet meer onderzocht. De reden hiervoor is dat deze extra inkomsten niet uitsluitend kunnen worden toegeschreven aan cultuur.

Via Toerisme Limburg vzw werden cijfers bekend gemaakt omtrent de uitgaven van dag- en verblijfstoeristen. In deze data wordt wel het onderscheid gemaakt tussen dagtoeristen die hun bezoek combineren met winkelen en/of een etentje. In de eigen enquête van dit onderzoek is er gevraagd naar de omschrijving die de respondenten het best bij zich vonden passen (bijlage 10). Deze data zullen nu verder worden onderzocht en in combinatie worden gebracht met de door hun gekozen combinatie van activiteiten.

In punt 6.1 werd reeds aangehaald dat de categorie 'andere' een grote groep uitmaakte en dat er kan worden aangenomen dat deze afkomstig zijn van de regio maar geen inwoner van de stad Hasselt zijn. Om een zo betrouwbaar mogelijk beeld te schetsen van de uitgaven van de bezoekers zal voor het verdere verloop van dit onderzoek aangenomen worden dat de respondenten uit de categorie 'anderen' zich gedragen als 'dagtoeristen' en samen zullen worden onderzocht. Dit omdat deze categorie zich het dichtst bevindt bij de nieuwe omschrijving van de categorie 'andere'.

De gegevens van Toerisme Limburg vzw zijn gebaseerd op een onderzoek uit 2007 door M.A.S. (M.A.S.) in opdracht van Toerisme Limburg. Het onderzoek 'Kennisontwikkeling economische effecten toerisme & recreatie' geeft aan dat een verblijfstoerist 73,85 euro uitgeeft per persoon per nacht in Hasselt. Zonder overnachting bekomt men 30,63 euro aan bestedingen per persoon per dag. Deze data maken echter geen onderscheid tussen de activiteiten die de toeristen doen en baseren zich volledig op gemiddelden. In 2008 is er echter een onderzoek gedaan door studenten van XIOS Hasselt, eveneens in opdracht van

Toerisme Limburg. Dit onderzoek, namelijk ‘Smaak van de Keyser’, concludeert dat gemiddeld 5,71 euro per persoon wordt uitgegeven door dagtoeristen aan een cafébezoek. Wanneer deze eveneens hun bezoek aan Hasselt combineren met een etentje komt hier 19,84 euro bij. Verder werden andere uitgaven, waaronder winkelen en dergelijke, gecategoriseerd als een extra besteding van 51,66 euro per persoon. Het aannemen van een totaaluitgave door dagtoeristen van 77,21 euro is een overschatting en dus gaat dit onderzoek verder door te bestuderen wat de gecombineerde activiteiten waren van ‘dagtoeristen’ samen met ‘andere’.

Figuur 15: Gecombineerde activiteiten ‘dagtoeristen’ + ‘andere’

Bron: Enquête, verwerkt via SPSS en Excel

Figuur 15 geeft de gecombineerde activiteiten weer van ‘dagtoeristen’ samen met ‘andere’ voor de drie instellingen. Voor het CCHA combineerde 6,88 percent van de ‘dagtoeristen’ en ‘andere’ hun bezoek met winkelen. Een 15,44 percent combineerde het met een cafébezoek en 35,32 percent met een bezoek aan het Theatercafé. Etentje werd door 17,89 percent gecombineerd. Wanneer dit naast de data van Toerisme Limburg bekeken wordt, ziet men dat ‘dagtoeristen’ en ‘andere’ gemiddeld 10,00 euro extra uitgeven buiten hun toegangsticket. In dit getal zijn de andere combinaties van activiteiten niet gemonetariseerd omdat hiervoor in de beschikbare data geen informatie over aanwezig bleek.

Voor het Nationaal Jenevermuseum Hasselt combineerde 47,73 percent zijn bezoek met winkelen, 29,55 percent met een cafébezoek en 45,45 percent met een etentje. Naar analogie met het CCHA wordt een gemiddelde extra uitgave per bezoeker van 35,36 euro bekomen. Voor het Modemuseum Hasselt combineerde 41,38 percent hun bezoek met winkelen, 17,24 percent met een cafébezoek en 55,17 percent met een etentje. Dit komt uit op een gemiddelde extra uitgave van 33,31 euro.

De verworven cijfers in verband met de gemiddelde extra uitgaven kunnen in dit onderzoek echter niet veralgemeend worden naar jaargemiddelden. De enquête werd uitgevoerd in een te korte tijdsperiode en had een te lage responsgraad om een correct beeld te vormen van de jaarlijkse bezoekers van de culturele instellingen. Deze cijfers mogen dan ook enkel als richtwaarden worden aangenomen om de betrouwbaarheid van dit onderzoek niet in het gedrang te brengen.

6.5 Besluit

Uit de enquête bleek dat de drie instellingen een zeer verschillend doelpubliek aantrekken. Voor het CCHA zijn dit eerder terugkerende bezoekers van uit de regio, zowel mannen als vrouwen, met een gemiddelde leeftijd van 53 jaar. Het Jenevermuseum trekt eerder nieuwe bezoekers aan, ook zowel mannen als vrouwen, met een gemiddelde leeftijd van 39 jaar en dit voor bijna alle opleidingsniveaus. Voor het Modemuseum waren de respondenten vooral vrouwelijk, vaak met een hogere opleiding en met een gemiddelde leeftijd van 48 jaar. Ook bleek hier dat de bezoekers zowel nieuw als terugkerend waren.

Evenals het verschil in doelpubliek zijn er ook grote verschillen tussen de combinaties met andere activiteiten. Zo kwamen combinaties minder vaak voor in het Cultuurcentrum Hasselt, al hadden velen wel de intentie om iets te consumeren tijdens of na de voorstelling. ‘Het Theatercafé’, ‘etentje’ en ‘cafébezoek’ bleken de meest voorkomende combinaties met een bezoek aan het CCHA. Voor het Jenevermuseum en het Modemuseum bleken de combinaties dichter bij elkaar te liggen. In beide instellingen werd een bezoek vaak gecombineerd en dit vooral met winkelen, een etentje, een wandeling in de stadskern en een museumbezoek. Deze

vier activiteiten waren dan ook de uitkomst van de factoranalyse naar onderlinge relaties tussen de gecombineerde activiteiten. De verschillen tussen het Cultuurcentrum Hasselt en de twee musea kunnen waarschijnlijk onder meer verklaard worden door de ligging en het tijdstip van een bezoek. Dit is echter niet voldoende onderzocht en men kan aannemen dat er mogelijk nog andere factoren zijn die dit beïnvloeden.

Tot slot is er bij het monetariseren van de combinaties van activiteiten gekozen om inwoner en mensen die werken of studeren in Hasselt maar die geen inwoner zijn, niet op te nemen voor monetarisering en dit omdat de reden van hun bezoek aan de stad Hasselt niet alleen maar aan cultuur kan worden toegeschreven. Verblijfstoeristen blijken gemiddeld een extra opbrengst te genereren van 30,63 euro en 70,85 euro wanneer men de logies meerekend per persoon per nacht voor de lokale economie van de stad Hasselt. Voor dagtoeristen waren niet alle activiteiten monetariseerbaar en kwam dit onderzoek uit op 10,00 euro voor bezoekers van het CCHA, 35,36 euro voor het Jenevermuseum en 33,31 euro voor het Modemuseum.

Zoals eerder reeds vermeld was de schaal en responsgraad van dit onderzoek te beperkt om een veralgemening te kunnen maken naar de jaarlijkse bezoekers van de instellingen.

Algemeen Besluit

In dit onderzoek werd getracht een antwoord te geven op de centrale onderzoeksvraag *‘Wat is de betekenis van de centrumfunctie cultuur voor de stad Hasselt?’* en dit aan de hand van vier deelvragen.

In het eerste onderdeel werd de deelvraag, *‘Op welke manier worden deze culturele instellingen gefinancierd’*, bestudeerd. Hieruit bleek dat de subsidies die tussen deze instellingen verdeeld werden zowel in grootte als in herkomst sterk verschilden van elkaar. Het Cultuurcentrum Hasselt ontving de meeste subsidies in 2010. De stad Hasselt was hier de grootste subsidieverlener. De Vlaamse Gemeenschap en provincie Limburg voorzien beiden in een projectsubsidie maar het grootste deel van de financiële steun van de Vlaamse Gemeenschap dient voor de verloning van het stafpersoneel. Buiten deze subsidies waren er nog steunmaatregelen voor de aanwerving van laaggeschoolden en langdurig werklozen. Deze werden ontvangen via diverse instanties en kwamen rechtstreeks toe aan het CCHA, met een uitzondering van een GESCO subsidie voor nog enkele rechtstreeks door de stad Hasselt aangestelde personeelsleden. De vzw Nationaal Jenevermuseum Hasselt ontving geen directe subsidies. Alle financiële steun werd ontvangen via de stad Hasselt en deze handelden in 2010 over een GESCO subsidie en een bijdrage in de werkingskosten van de provincie Limburg. Het Modemuseum Hasselt ontving de minste steunmaatregelen. De vzw ontving van de stad Hasselt en de provincie Limburg een projecttoelage maar alle verdere subsidies werden aan de stad Hasselt toegekend. Dit was een GESCO subsidie en een bijdrage in de werkingskosten van de Vlaamse Gemeenschap. Men kan dus concluderen dat voor de musea de stad Hasselt vooral optreedt als tussenkomende partij maar bij het CCHA de grootste subsidieverstrekker is.

De tweede deelvraag, *‘Wat is de kostprijs van de culturele instellingen voor de stad Hasselt?’*, gaf weer dat de vzw Nationaal Jenevermuseum Hasselt de grootste winst genereerde. Dit zou suggereren dat het Jenevermuseum niet afhankelijk is van financiële steun, maar de stad Hasselt voorziet in de verloning van het personeel en stelt de gebouwen kosteloos ter beschikking van het museum. Wanneer de kosten voor de stad Hasselt gerekend worden bij de jaarrekening van de vzw, wordt duidelijk dat er nog steeds een zeer grote afhankelijkheid

is van financiële steun. Het Cultuurcentrum Hasselt maakt een geringe winst ten opzichte van de omzet. Dit komt doordat slechts enkele genres winstgevend zijn. Het CCHA hanteert een kostprijs gerelateerde ticketprijs en stelt zijn programma op naargelang de beschikbare budgetten. De winst duidt dus niet op de mogelijkheid onafhankelijk te zijn van financiële steun maar eerder op een goed management van de beschikbare middelen. Het Modemuseum Hasselt bevindt zich in een gelijkaardige structuur als het Nationaal Jenevermuseum Hasselt. De vzw De vrienden van het Modemuseum Hasselt was echter verlieslatend ondanks extra verkregen steun. Hieruit kan geconcludeerd worden dat het zeer afhankelijk is van financiële steun.

Hoofdstuk vijf gaf een antwoord op de derde deelvraag *‘Wat is de centrumfunctie van de culturele instellingen?’* Er bleek een merkbare aantrekkingskracht aanwezig te zijn. Het aandeel bezoekers dat geen inwoner is van de stad Hasselt was voor alle instellingen meer dan de helft van de bezoekers. Het grootste aandeel was er in het Jenevermuseum gevolgd door het Modemuseum en het CCHA. Geen van de drie instellingen voerde een prijsdiscriminatie ten aanzien van de herkomst van de bezoekers.

De laatste deelvraag, *‘Wat is het effect van cultuur op de plaatselijke economie van Hasselt?’*, probeerde te onderzoeken of bezoekers nog extra inkomsten genereren buiten deze van het toegangsticket. Allereerst is er een algemene schets gemaakt van de bezoekers gevolgd door de combinaties waarmee een bezoek het vaakst werd gekoppeld. Hieruit kon afgeleid worden dat veel bezoeken gecombineerd werden met andere activiteiten. In het CCHA werd echter het vaakst aangegeven dat de respondenten hun bezoek met niets combineerden. Mogelijke verklaringen konden gevonden worden in de afstand tot de stadskern van Hasselt en het tijdstip van de bezoeken. Bij het monetariseren van de gecombineerde activiteiten stelde zich echter het probleem dat de enquêtering van te kleine omvang bleek te zijn om een juist beeld te kunnen schetsen van de jaarlijkse effecten. Voor verder onderzoek zou dit kunnen verholpen worden door de herformulering van bepaalde vragen, zoals de omschrijving die de inwoners zichzelf toekennen, en door het vergroten van de tijdsperiode van de enquête. Dit zou best plaats vinden op verschillende tijdstippen wat de kans op vertekeningen kan verminderen.

Een ander probleem dat voorkwam in dit onderzoek is de vergelijkbaarheid van data. Alle gecontacteerde instanties en instellingen waren bereid om zoveel mogelijk gegevens beschikbaar te stellen. Er bleken echter verschillen te zijn tussen de verkregen cijfers. Veelal kan dit verklaard worden door de berekeningswijzen en ramingen. Dit onderzoek heeft ervoor gekozen om zoveel mogelijk de cijfers van de drie culturele instellingen te gebruiken.

Deze verhandeling kan dus concluderen dat cultuur een positief effect heeft op de stad Hasselt. Hoewel de instellingen afhankelijk zijn van extra financiële steun is er een merkbaar positief effect op de lokale economie. De drie onderzochte instellingen brengen gecombineerde uitgaven teweeg. Deze extra uitgaven konden echter niet volledig gemonetariseerd worden maar hun aanwezigheid is duidelijk merkbaar.

Het CCHA brengt de grootste kost met zich mee voor Hasselt maar bedient ook het grootste percentage van de eigen inwoners. Het Jenevermuseum heeft een zeer winstgevende vzw en brengt de laagste kost mee voor de stad Hasselt. Ze bedient echter wel het laagste percentage van de eigen inwoners. Het Modemuseum bevindt zich tussen de twee andere instellingen in maar leunt het sterkst aan bij het Jenevermuseum. Het Modemuseum brengt een hogere kost mee voor de stad Hasselt maar bedient ook een iets hoger percentage van de eigen inwoners. Verder bestaat er trots en tevredenheid van de eigen inwoners op het culturele aanbod van hun stad.

Lijst van geraadpleegde werken

Boeken en publicaties

Anderson, D., Sweeney, D., & Williams, T. (2003). *Statistiek voor Economie en Bedrijfskunde*. Academic Service.

Bral, L., Doyen, G., Schelfaut, G., Tubex, S., & Vanderhasselt, A. (2008). *Stadsmonitor*.

Cultuurcentrum Hasselt. *Cultuurbeleidsplan 2008-2013*.

Cultuurcentrum Hasselt. (2008). *Jaarverslag*. Hasselt.

Cultuurcentrum Hasselt. (2009). *Jaarverslag*. Hasselt.

Cultuurcentrum Hasselt. (2010). *Jaarverslag*. Hasselt.

De Vocht, A. (2007). *Basishandboek SPSS 15 voor Windows*. Bijleveld Press.

Dienst Financiën, Stad Hasselt. (2010). *Begrotingsrekening*. Stad Hasselt.

Hair, J. F., Black, B., Babin, B., Anderson, R. E., & Tatham, R. L. (2005). *Multivariate Data Analysis*. Prentice Hall.

Jacobs, C. (2009). *Stagerapport: Publieksonderzoek 'De Smaak van De Keyser'*. Hasselt.

Laveren, E., Engelen, P.-J., Limère, A., & Vandemaele, S. (2009). *Handboek Financieel Beheer*. Intersentia.

Modemuseum Hasselt. *Beleidsplan 2009-2014*.

Modemuseum. (2008). *Jaarverslag*. Hasselt.

Modemuseum. (2009). *Jaarverslag*. Hasselt.

Modemuseum. (2010). *Jaarverslag*. Hasselt.

Nationaal Jenevermuseum Hasselt. *Beleidsplan 2009-2014*.

Nationaal Jenevermuseum. (2008). *Jaarverslag*. Hasselt.

Nationaal Jenevermuseum. (2009). *Jaarverslag*. Hasselt.

Nationaal Jenevermuseum. (2010). *Jaarverslag*. Hasselt.

Raedts, M., & Masui, C. (2006). *Van Vraag tot Tekst*. ACCO.

Sekaran, U. (2003). *Research Methods For Business*. John Wiley & Sons, Inc.

SERV. (1995). *De relatie stad-omgeving: een bijdrage tot de analyse van de stedelijke problematiek*. Brussel: SERV Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen.

Universiteit Hasselt. (2010). *Leidraad Masterproef TEW*. Diepenbeek.

Vermeersch, T., Wayenberg, E., & De Rynck, F. (2009). *Empirische onderbouw van de centrumfuncties in stadsregio's – onderzoek naar aspecten van stadsregionale verevening*. SBOV.

Artikels

Heyndels, B., Werck, K., & Geys, B. (2008). The impact of 'central places' on spatial spending patterns: evidence from Flemish local government cultural expenditures. *Journal of Cultural Economics*, pp. 35-58.

Van Hecke, E., & Caryn, C. (1984). Uitgaven en ontvangsten van de Belgische gemeenten: een geografische verkenning. *Driemaandelijks tijdschrift van het Gemeentekrediet*, pp. 93-138, 187-228.

Websites

Antwerpen, M. -M. (sd). *MOMU - Modemuseum provincie Antwerpen*. Opgeroepen op Augustus 2011, van <http://www.momu.be/>

België, O. (sd). *Statistics Belgium*. Opgeroepen op Augustus 2011, van <http://statbel.fgov.be>

Cultuur Hasselt. (sd). *Cultuurbeleidsplan*. Opgeroepen op mei 2010, van <http://www.hasselt.be/nl/downloads/55/cultuurbeleidsplan-2008-2013.html>

Cultuurcentrum Hasselt. (sd). Opgeroepen op Juli 2011, van <http://www.ccha.be>

De Meyer, G. (sd). Opgeroepen op juni 2011, van <http://soc.kuleuven.be/onderwijs/pop/muziek/concertinrichterscontract.php?res=1680>

Dienst Bevolking Hasselt. (2010). Opgeroepen op mei 2010, van Stad Hasselt: <http://www.hasselt.be/nl/collections/205/bevolkingsgegevens.html>

Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg. (sd). Opgeroepen op juli 2011, van <http://www.meta.fgov.be/defaultTab.aspx?id=729>

INTERREG. (sd). *Euregio Maas-Rijn*. Opgeroepen op juli 2011, van http://www.interregmr.info/site_nl1/interreg_programm/interreg_programm.php

Kabinet Burgemeester Hasselt. (sd). Opgeroepen op mei 2010, van <http://www.hasselt.be/nl/downloads/36/beleidsverklaring-2007-2012.html>

KVS. (sd). Opgeroepen op mei 2011, van <http://www.kvs.be/index2.php?lng=NL>

Limburg. (sd). *Limburg*. Opgeroepen op juli 2011, van
<http://www.limburg.be/eCache/INT/15/481.html#cultuur>

M.A.S. (sd). Opgeroepen op Augustus 2011, van Market Analysis & Synthesis:
<http://www.masresearch.be>

Modemuseum Hasselt. (sd). Opgeroepen op Juli 2011, van
<http://www.modemuseumhasselt.be>

Modemuseum provincie Antwerpen, MOMU. (sd). *MOMU - Modemuseum provincie Antwerpen*. Opgeroepen op Augustus 2011, van <http://www.momu.be/>

Nationaal Jenevermuseum Hasselt. (sd). Opgeroepen op juli 2011, van
<http://www.jenevermuseum.be>

Ranshuysen, L. (sd). *Onderzoek in de cultuursector*. Opgeroepen op Augustus 2011, van
<http://www.lettyranshuysen.nl>

Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening. (sd). Opgeroepen op juli 2011, van
http://www.rva.be/D_opdracht_DSP/Regl/Werknemers/ContentNL.htm

Sociaal Cultureel. (sd). Opgeroepen op juli 2011, van
http://www.sociaalcultureel.be/volwassenen/CC_subsidievoorwaarden.aspx

Stad Brussel. (sd). *Museum voor het Kostuum en de Kant*. Opgeroepen op Augustus 2011, van
<http://www.brussel.be/artdet.cfm/4209>

Stad Hasselt. (sd). Opgeroepen op Juli 2011, van <http://www.hasselt.be>

Toerisme Hasselt. (sd). Opgeroepen op mei 2010, van
<http://www.hasselt.be/nl/content/6735/kort-historisch.html>

Vlaams Subsidieagentschap voor Werk en Sociale Economie. (sd). Opgeroepen op juli 2011, van <http://werk.be/online-diensten/tewerkstelling-en-sociale-economie/klassieke-tewerkstellingsprogrammas/gesco>

Vlaamse Social-Profitfondsen. (sd). Opgeroepen op juli 2011, van <http://www.vspf.org/?action=onderdeel&onderdeel=285&titel=Wat+doen+we%3F>

Vlaamse Social-Profitfondsen. (sd). Opgeroepen op juli 2011, van <http://www.vspf.org/?action=onderdeel&onderdeel=352&titel=Wie+zijn+we%3F>

Bijlagen

Bijlage 1: Enquête Jenevermuseum en Modemuseum

Enquête

Ik ben master student toegepaste economische wetenschappen aan de universiteit Hasselt. In het kader van mijn eindwerk probeer ik de centrum functies van Hasselt te kaderen. Daarom vraag ik enkele minuutjes van uw tijd (max 5 min.) voor het invullen van deze korte enquête.

1. Leeftijd:
2. Geslacht (M/V):
3. Postcode:
4. Heeft u de instelling al eerder bezocht? (Ja/Nee):
5. Hoe lang duurde uw bezoek ongeveer?: ☐ Minder dan 30 min ☐ 30 min tot 1 uur ☐ 1 uur tot anderhalf uur ☐ Anderhalf uur tot 2 uur ☐ Langer dan 2 uur
6. Met hoeveel personen bent u hier?:
7. Met welk vervoersmiddel bent u gekomen?: ☐ Auto ☐ Openbaar vervoer ☐ Te voet of met de fiets ☐ Touringcar ☐ Andere
8. Welke omschrijving past het best bij u?: ☐ Inwoner ☐ Werkt in Hasselt maar geen inwoner ☐ Studeert in Hasselt maar geen inwoner ☐ Dagtoerist ☐ Toerist: overnacht bij vrienden/familie ☐ Toerist: overnacht in hotel/B&B/herberg/... ☐ Andere:
9. Met welke activiteit combineert u uw museumbezoek?: (meerdere antwoorden mogelijk) ☐ Winkelen ☐ Cafébezoek ☐ Etentje ☐ Wandeling in stadskern ☐ Wandeling in de natuur ☐ Bezoek aan de streek ☐ Fietstocht ☐ Museum bezoek ☐ Toeristische attractie ☐ Niets ☐ Andere:
10. Wat is uw hoogst behaalde diploma?: ☐ Geen ☐ Lager onderwijs ☐ Lager secundaire beroeps (BSO) ☐ Lager secundaire technisch (TSO) ☐ Lager secundaire kunst (KSO) ☐ Lager secundaire algemeen (ASO) ☐ Hoger secundaire beroeps (BSO) ☐ Hoger secundaire technisch (TSO) ☐ Hoger secundaire kunst (KSO) ☐ Hoger secundaire algemeen (ASO) ☐ Niet-universitair korte type (bachelor) ☐ Niet-universitair lange type (master) ☐ Universitair onderwijs ☐ Postuniversitair onderwijs

Bijlage 2: Enquête Cultuurcentrum Hasselt

Enquête

Ik ben master student toegepaste economische wetenschappen aan de universiteit Hasselt. In het kader van mijn eindwerk probeer ik de centrum functies van Hasselt te kaderen. Daarom vraag ik enkele minuutjes van uw tijd (max 5 min.) voor het invullen van deze korte enquête.

1. Datum:
2. Leeftijd:
2. Geslacht (M/V):
3. Postcode:
4. Heeft u de instelling al eerder bezocht? (Ja/Nee)
5. Wat heeft u betaald voor uw toegangsticket?
6. Hoe lang duurde uw bezoek ongeveer? ☐ Minder dan 30 min ☐ 30 min. tot 1 uur ☐ 1 uur tot anderhalf uur ☐ Anderhalf uur tot 2 uur ☐ Langer dan 2 uur
7. Met hoeveel personen bent u hier?
8 a. Met welk vervoersmiddel bent u gekomen? ☐ Auto ☐ Openbaar vervoer ☐ Te voet of met de fiets ☐ Touringcar ☐ Andere
8 b. (Enkel indien u met de auto bent.) Parkeert u op een betaalparking?
9. Maakt u deel uit van een georganiseerd groepsbezoek? (Ja/Nee)(Indien ja: welk)
10. Welke omschrijving past bij u het best? ☐ Inwoner ☐ Werkt in Hasselt maar geen inwoner ☐ Studeert in Hasselt maar geen inwoner ☐ Dagtoerist ☐ Toerist: overnacht bij vrienden/familie ☐ Toerist: overnacht in hotel/B&B/herberg/... ☐ Andere:

Enquête

11. Met welke activiteit combineert u uw bezoek? (meerdere antwoorden mogelijk)

- Winkelen
- Cafébezoek
- Eten/tje
- Het Theatercafé van het cultuurcentrum
- Wandeling in stadskern
- Wandeling in de natuur
- Bezoek aan de streek
- Fietstocht
- Museum bezoek
- Toeristische attractie
- Niets
- Andere:

12. Heeft u tijdens de voorstelling iets geconsumeerd?

13. Wat is uw hoogst behaalde diploma?

- Geen
- Lager onderwijs
- Lager secundaire beroeps (BSO)
- Lager secundaire Technisch (TSO)
- Lager secundaire kunst (KSO)
- Lager secundaire algemeen (ASO)
- Hoger secundaire beroeps (BSO)
- Hoger secundaire technisch (TSO)
- Hoger secundaire kunst (KSO)
- Hoger secundaire algemeen (ASO)
- Niet-universitair korte type (bachelor)
- Niet-universitair lange type (master)
- Universitair onderwijs
- Postuniversitair onderwijs

Bijlage 3: Begroting stad Hasselt 2010 met als diensten Cultuurcentrum Hasselt

Tabel 25: Begroting stad Hasselt 2010 met als diensten Cultuurcentrum Hasselt

Bron: Dienst Financiën stad Hasselt

<i>Economische groep</i>	<i>Artikel</i>	<i>Dienst</i>	<i>Omschrijving</i>	<i>Krediet</i>	<i>Vastleggingen</i>	<i>Aanrekeningen</i>	<i>Vorderingen</i>
GO Prestaties	2010 76202 106 01 H	Cultureel Centrum	Creditnota's en risto'ns gewone dienst	1.100,00	0,00	0,00	228,82
GU Personeel	2010 76202 111 01 H	Cultureel Centrum	Bezoldiging van het gemeentepersoneel	17.859,00	25.148,34	25.148,34	0,00
GU Personeel	2010 76202 111 02 H	Cultureel Centrum	Bezoldiging van de gesubsidieerde contractuelen	119.805,00	113.195,58	113.195,58	0,00
GU Personeel	2010 76202 112 01 H	Cultureel Centrum	Vakantiegeld van het gemeentepersoneel	1.337,00	1.617,77	1.617,77	0,00
GU Personeel	2010 76202 112 02 H	Cultureel Centrum	Vakantiegeld van de gesubsidieerde contractuelen	8.149,00	9.613,68	9.613,68	0,00
GU Personeel	2010 76202 112 48 H	Cultureel Centrum	Andere sociale vergoedingen en toelagen	3.703,00	3.554,60	3.554,60	0,00
GU Personeel	2010 76202 113 01 H	Cultureel Centrum	Patronale bijdragen aan de R.S.Z.P.P.O. voor het gemeentepersoneel	6.253,00	7.674,01	7.674,01	0,00
GU Personeel	2010 76202 113 02 H	Cultureel Centrum	Patronale bijdragen aan der R.S.Z.P.P.O. voor de gesubsidieerde contractuelen	6.865,00	6.486,05	6.486,05	0,00
GU Personeel	2010 76202 113 48 H	Cultureel Centrum	Patronale bijdragen aan andere pensioenkassen	970,00	0,00	0,00	0,00
GU Personeel	2010 76202 115 01 H	Cultureel Centrum	Vergoeding voor verplaatsingskosten van en naar het werk van het gemeentepersoneel	150,00	13,20	13,20	0,00
GU Personeel	2010 76202 115 02 H	Cultureel Centrum	Vergoeding voor verplaatsingskosten van en naar het werk van de gesubsidieerde contractuelen	300,00	181,20	181,20	0,00
GU Personeel	2010 76202 117 01 H	Cultureel Centrum	Premies voor verzekering van arbeidsongevallen	3.019,00	2.860,70	2.860,70	0,00
GU Werkingskosten	2010 76202 123 12 H	Cultureel Centrum	Huur- en onderhoudskosten van bureaumaterieel en –meubilair	0,00	0,00	0,00	0,00
GU Werkingskosten	2010 76202 123 48 H	Cultureel Centrum	Andere administratiekosten	0,00	0,00	0,00	0,00
GO Prestaties	2010 76202 161 01 H	Cultureel Centrum	Rechtstreekse prestaties betreffende de functie	0,00	0,00	0,00	100,00
GO Prestaties	2010 76202 161 14 H	Cultureel Centrum	Terugvordering van voordelen in natura van het personeel en van de mandatarissen	0,00	0,00	0,00	0,00
GO Prestaties	2010 76202 161 48 H	Cultureel Centrum	Andere ontvangsten en terugvorderingen	61.000,00	0,00	0,00	95.250,83
GU Overdracht	2010 76202 301 01 H	Cultureel Centrum	Onwaarden op niet geïnde vastgestelde rechten van de gewone dienst	0,00	0,00	0,00	0,00
GU Overdracht	2010 76202 332 02 H	Cultureel Centrum	Subsidies aan instellingen ten dienste van gezinnen	2.127.594,00	2.127.594,00	2.127.594,00	0,00
GO Overdracht	2010 76202 380 01 H	Cultureel Centrum	Vergoedingen voor kleine schade vanwege ondernemingen en gezinnen	0,00	0,00	0,00	0,00
GO Overdracht	2010 76202 465 05 H	Cultureel Centrum	Premie van de hogere overheden voor het gesubsidieerd personeel (GESCO)	46.904,00	0,00	0,00	39.630,10
BU Overdrachten	2010 76202 522 52 H	Cultureel Centrum	Investeringsubsidies in kapitaal aan v.z.w.'s ten dienste van gezinnen	310.000,00	300.000,00	280.729,38	0,00
BU Investing	2010 76202 722 54 H	Cultureel Centrum	Oprichting van gebouwen voor sport, cultuur en eredienst	0,00	0,00	0,00	0,00
BU Investing	2010 76202 723 54 H	Cultureel Centrum	Aanpassingswerken aan gebouwen voor sport, cultuur en eredienst	0,00	0,00	0,00	0,00
BU Investing	2010 76202 723 60 H	Cultureel Centrum	Aanpassingswerken aan gebouwen in uitvoering	0,00	0,00	0,00	0,00
BU Investing	2010 76202 724 54 H	Cultureel Centrum	Uitrusting en buitengewoon onderhoud van gebouwen voor sport, cultuur en eredienst	49.306,00	14.306,00	0,00	0,00

Bijlage 4: Jaarverslagen Nationaal Jenevermuseum Hasselt

Tabel 26: Afrekening 2008 van de stad Hasselt voor het Nationaal Jenevermuseum

Bron: Jaarverslag Nationaal Jenevermuseum Hasselt (2008)

<i>Uitgaven 2008</i>		
EG 70	Personeelskosten	€365.707,45
EG 71	Werkingskosten	€111.463,19
EG 72	Subsidie aan isellingen tn dienste van gezinnen	€1.500,00
Totaal		€478.670,64
<i>Inkomsten 2008</i>		
EG 60/61	Diverse inkomsten (o.a. subsidies gesco's)	€76.484,07
EG 61	Subsidies (werkingsubsidies provincie, Vlaamse Gemeenschap)	€135.130,00
Totaal		€211.614,07

Tabel 27: Afrekening 2009 van de stad Hasselt voor het Nationaal Jenevermuseum

Bron: Jaarverslag Nationaal Jenevermuseum Hasselt (2009)

<i>Uitgaven 2009</i>		
EG 70	Personeelskosten	€391.296,91
EG 71	Werkingskosten	€126.883,92
EG 72	Subsidie aan instellingen ten dienste va gezinnen	€8.500,00
EG 91	Investeringen (uitrusting, buitengewoon onderhoud, enz.)	€6.832,84
Totaal		€533.513,67
<i>Inkomsten 2009</i>		
EG 60/61	Diverse inkomsten (o.a. subsidies gesco's)	€65.873,51
EG 61	Subsidies (werkingssubsidies provincie)	€125.000,00
Totaal		€190.873,51

Bijlage 5: Jaarverslagen Modemuseum Hasselt

Tabel 28: Afrekening 2008 van de stad Hasselt voor het Modemuseum

Bron: Jaarverslag Modemuseum Hasselt (2008)

<i>Modemuseum Hasselt (77103)</i>	
Ontvangsten – prestaties (EG 60)	€2.428,81
Ontvangsten – overdrachten (EG 61)	€39.026,77
Uitgaven – personeelskosten (EG 70)	€217.570,43
Uitgaven – werkingskosten (EG 71)	€176.982,39
Uitgaven – overdrachten (EG 72)	€5.000,00
Uitgaven – investeringen (EG 91)	€30.612,76
Ontvangsten	€41.455,58
Uitgaven	€425.165,58
<i>Depot stedelijke musea (77100)</i>	
Uitgaven – werkingskosten (EG 71)	€10.514,91
Investerings (EG 91)	€2.491,27
Uitgaven	€13.006,18
<i>Staf stedelijke musea (77104)</i>	
Ontvangsten – prestaties (EG 60)	€505,40
Uitgaven – personeelskosten (EG 70)	€105.496,93
Uitgaven – werkingskosten (EG 71)	€1.041,49
Ontvangsten	€505,40
Uitgaven	€151.538,42

Tabel 29: Afrekening 2009 van de stad Hasselt voor het Modemuseum*Bron: Jaarverslag Modemuseum Hasselt (2009)*

<i>Modemuseum Hasselt (77103)</i>	
Ontvangsten – prestaties (EG 60)	€13.016,45
Ontvangsten –overdrachten (EG 61)	€26.315,76
Uitgaven – personeelskosten (EG 70)	€259.243,74
Uitgaven – werkingskosten (EG 71)	€149.092,22
Uitgaven – overdrachten (EG 72)	€40.000,00
Uitgaven – investeringen (EG 91)	€38.815,30
Ontvangsten	€39.332,21
Uitgaven	€482.151,66
<i>Depot stedelijke musea (77100)</i>	
Uitgaven – werkingskosten (EG 71)	€10.211,93
Investerings (EG 91)	€8.510,59
Uitgaven	€18.722,52
<i>Staf stedelijke musea (77104)</i>	
Ontvangsten – prestaties (EG 60)	€483,96
Uitgaven – personeelskosten (EG 70)	€162.529,93
Uitgaven – werkingskosten (EG 71)	€1.547,22
Ontvangsten	€483,96
Uitgaven	€164.077,15

Bijlage 6: Exploitatierkening CCHA per 31 december 2010

Cultuurspreidende activiteiten: avondvoorstellingen

Tabel 30: Exploitatierkening CCHA per 31 december 2010

Bron: Jaarrekening CCHA per 31 december 2010

	Opbrengsten		Kosten		Verschil		
	2009	2010	2009	2010	2009	2010	
Profielprogrammatie							
Concerten	102.145,29	128.605,06	232.936,59	265.084,14	-130.791,30	-136.479,08	-4%
Toneel	83.259,39	55.422,11	134.418,70	138.993,55	-51.159,31	-83.571,44	-63%
Wereldmuziek	732,08	7.280,67	76,50	26.090,25	655,58	-18.809,58	-2.969%
Dans	32.525,07	61.803,34	66.764,44	134.735,99	-34.239,37	-72.932,65	-113%
Dagvoorstellingen	32.178,28	43.115,82	52.927,18	63.985,92	-20.748,90	-20.870,10	-1%
Familievoorstellingen	34.238,66	24.927,84	40.298,44	44.390,45	-6.059,78	-19.462,61	-221%
Jazz	5.481,14	46.326,88	9.580,36	56.011,64	-4.099,22	-9.684,76	-136%
Totaal	29.559,91	367.481,72	537.002,21	729.291,94	-246.442,30	-361.810,22	-47%
Breedpubliekprogrammatie							
Exploratiefilm	3.880,65	3.163,68	2.001,43	2.095,07	1.879,22	1.068,61	-43%
Cabaret	125.160,06	176.891,03	93.304,05	145.270,97	31.856,01	31.620,06	-1%
Musical	25.177,54	35.915,86	26.200,99	41.546,05	-1.023,45	-5.630,19	-450%
Opera	63.345,27	51.245,25	86.934,73	57.479,10	-23.589,46	-6.233,85	74%
Ballet	49.123,07	51.014,59	65.943,57	65.378,36	-16.820,50	-14.363,77	15%
Populaire Muziek	130.327,66	267.344,86	147.423,81	262.474,37	-17.096,15	4.870,49	128%
Show	33.387,27	30.937,24	34.456,32	29.395	-1.069,05	1.542,24	244%
Totaal	430.401,52	616.512,51	456.264,90	603.638,92	-25.863,38	12.873,59	150%

Bijlage 7: Totaaloverzicht cultuur van de stad Hasselt

Tabel 31: Totaaloverzicht cultuur voor de stad Hasselt

Bron: Dienst cultuur

	UIT			TOTAAL	IN		TOTAAL	NETTO
	Personeel	werking	overdrachten		prestaties	overdrachten		
<i>Cultuur</i>	1.302.817	420.635	697.237	2.420.689	28.682	170.086	198.768	2.221.921
<i>76200 Cult. & Ontspan.</i>	666.436	359.100	371.312		13.471	170.086		
<i>76204 Theater old markt</i>	0	0	125.000		0	0		
<i>76206 Ontmoetingscentra</i>	0	61.535	65.000		7.100	0		
<i>76300 Evenementen</i>	636.381	0	135.925		8.111	0		
<i>Bibliotheek</i>	1.011.642	627.444	0	1.639.086	62.835	452.462	515.297	1.123.789
<i>Musea</i>	1.143.053	451.673	26.250	1.620.976	27.276	272.660	299.936	1.321.040
<i>77101 Jenevermuseum</i>	390.930	129.150	0		3.102	178.940		
<i>77102 Het Stadsmus</i>	277.074	129.550	7.500		5.699	50.678		
<i>77103 Modemuseum</i>	308.256	191.308	18.750		17.775	43.042		
<i>77104 Stad Musea</i>	166.793	1.665	0		700	0		
<i>Archief</i>	117.120	69.400	0	186.520	2.950	0	2.950	183.570
<i>Schouwburg en concerten</i>	0	38.200	19.389	57.589	100	0	100	57.489
<i>Letterkunde</i>	0	0	124	124	0	0	0	124
<i>Cult.centrum</i>	159.970	0	2.153.824	2.313.794	2.075	673.635	675.710	1.638.084
	3.734.602	1.607.352	2.896.824	8.238.778	123.918	1.568.843	1.692.761	6.546.017

Bijlage 8: Herkomst bezoekers per instelling

Tabel 32: Verhouding herkomst bezoekers per instelling

Bron: Enquête, verwerkt via SPSS

		Instelling * Postcodecategorie Crosstabulation													Totaal	
		Postcodecategorie														
		Brussel Hoofdstede lijk Gewest	Vlaams - brabant	Antwer pen	Limburg	Luik	Namen	Henegou wen	Luxemburg	West- vlaanderen	Oost- vlaanderen	Nede rland	USA	Duits land		
Instelling	Cultuurcentrum	Count	0	40	26	300	3	1	0	1	2	2	22	1	1	399
		% within instelling	,0%	10,0%	6,5%	75,2%	,8%	,3%	,0%	,3%	,5%	,5%	5,5%	,3%	,3%	100,0%
m	Jenevermuseu	Count	2	7	35	14	0	0	4	0	21	24	9	0	0	116
		% within instelling	1,7%	6,0%	30,2%	12,1%	,0%	,0%	3,4%	,0%	18,1%	20,7%	7,8%	,0%	,0%	100,0%
Modemuseum	Modemuseum	Count	4	6	18	27	0	0	1	0	5	9	11	0	2	83
		% within instelling	4,8%	7,2%	21,7%	32,5%	,0%	,0%	1,2%	,0%	6,0%	10,8%	13,3%	,0%	2,4%	100,0%
Total		Count	6	53	79	341	3	1	5	1	28	35	42	1	3	598
		% within instelling	1,0%	8,9%	13,2%	57,0%	,5%	,2%	,8%	,2%	4,7%	5,9%	7,0%	,2%	,5%	100,0%

Pearson chi-square: 290,327 df: 24

Asymp. Sig. (2-sided): 0,000

23 cells (59,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 0,14.

Fisher's exact test: 281,747

Sig.: 0,000

Bijlage 9: Hoogst behaalde diploma van de bezoekers per instelling

Tabel 33: Verhouding hoogst behaalde diploma van de bezoekers per instelling

Bron: Enquête, verwerkt via SPSS

Instelling * Wat is uw hoogst behaalde diploma? Crosstabulation

			Wat is uw hoogst behaalde diploma?					Total	
			lager onderwijs	lager secundair onderwijs	hoger secundair onderwijs	hoger onderwijs korte type	hoger onderwijs lange type		postuniversitair
Instelling	Cultuurcentrum	Count	15	48	111	105	83	12	374
		% within instelling	4,0%	12,8%	29,7%	28,1%	22,2%	3,2%	100,0%
	Jenevermuseum	Count	1	5	49	35	21	4	115
		% within instelling	,9%	4,3%	42,6%	30,4%	18,3%	3,5%	100,0%
	Modemuseum	Count	9	2	24	23	21	4	83
		% within instelling	10,8%	2,4%	28,9%	27,7%	25,3%	4,8%	100,0%
Totaal		Count	25	55	184	163	125	20	572
		% within instelling	4,4%	9,6%	32,2%	28,5%	21,9%	3,5%	100,0%

Pearson chi-square: 29,860 df: 10 Asymp. Sig. (2-sided): 0,001

3 cells (16,7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2,90.

Fisher's exact test: 29,247 Sig.: 0,001

Bijlage 10: Omschrijving van de bezoekers per instelling

Tabel 34: Verhouding omschrijving per instelling

Bron: Enquête, verwerkt via SPSS

Instelling * Welke omschrijving past bij u het best? Crosstabulation

			Welke omschrijving past bij u het best?						Totaal	
			Inwoner	Werkt in Hasselt maar geen inwoner	Studeert in Hasselt maar geen inwoner	Dagtoerist	Toerist: overnacht bij vrienden/ familie	Toerist: overnacht in hotel/ B&B/ herberg		Andere
Instelling	Cultuurcentrum	Count	132	18	5	79	5	7	154	400
		% within instelling	33,0%	4,5%	1,3%	19,8%	1,3%	1,8%	38,5%	100,0%
	Jenevermuseum	Count	0	4	1	39	1	64	5	114
		% within instelling	,0%	3,5%	,9%	34,2%	,9%	56,1%	4,4%	100,0%
	Modemuseum	Count	11	1	2	53	1	10	5	83
		% within instelling	13,3%	1,2%	2,4%	63,9%	1,2%	12,0%	6,0%	100,0%
Totaal		Count	143	23	8	171	7	81	164	597
		% within instelling	24,0%	3,9%	1,3%	28,6%	1,2%	13,6%	27,5%	100,0%

Pearson chi-square: 343,474 df: 12

Asymp. Sig. (2-sided): 0,000

7 cells (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 0,97.

Fisher's exact test: 327,421

Sig.: 0,000

Auteursrechtelijke overeenkomst

Ik/wij verlenen het wereldwijde auteursrecht voor de ingediende eindverhandeling:

De centrumfuncties van steden uitgerafeld. Een analyse van culturele activiteiten in de stad Hasselt.

Richting: master in de toegepaste economische wetenschappen-beleidsmanagement

Jaar: 2011

in alle mogelijke mediaformaten, - bestaande en in de toekomst te ontwikkelen - , aan de Universiteit Hasselt.

Niet tegenstaand deze toekenning van het auteursrecht aan de Universiteit Hasselt behoud ik als auteur het recht om de eindverhandeling, - in zijn geheel of gedeeltelijk -, vrij te reproduceren, (her)publiceren of distribueren zonder de toelating te moeten verkrijgen van de Universiteit Hasselt.

Ik bevestig dat de eindverhandeling mijn origineel werk is, en dat ik het recht heb om de rechten te verlenen die in deze overeenkomst worden beschreven. Ik verklaar tevens dat de eindverhandeling, naar mijn weten, het auteursrecht van anderen niet overtreedt.

Ik verklaar tevens dat ik voor het materiaal in de eindverhandeling dat beschermd wordt door het auteursrecht, de nodige toelatingen heb verkregen zodat ik deze ook aan de Universiteit Hasselt kan overdragen en dat dit duidelijk in de tekst en inhoud van de eindverhandeling werd genotificeerd.

Universiteit Hasselt zal mij als auteur(s) van de eindverhandeling identificeren en zal geen wijzigingen aanbrengen aan de eindverhandeling, uitgezonderd deze toegelaten door deze overeenkomst.

Voor akkoord,

Appeltans, Steven

Datum: **22/08/2011**